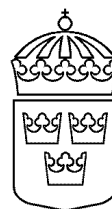

Riksdagens protokoll

2003/04:16

Tisdagen den 21 oktober

Protokoll
2003/04:16

Kl. 14.00 – 16.29
18.00 – 19.39

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 14 och 15 oktober.

2 § Meddelande om frågestund

Talmanen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 23 oktober kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Pär Nuder, statsrådet Mona Sahlin, jordbruksminister Ann-Christin Nykvist, statsrådet Gunnar Lund och statsrådet Morgan Johansson.

3 § Återkallelse av motioner

Talmanen anmälde att Lennart Axelsson (s) i skrivelse den 13 oktober 2003 återkallat den av honom väckta motionen 2003/04:Sf380 Sjukpenninggrundande inkomst vid avtalsförändringar.

Talmanen anmälde att Helena Bargholtz (fp) i skrivelse den 20 oktober 2003 återkallat den av henne väckta motionen 2003/04:Sf222 Sjukförsäkring för företagare.

Talmanen anmälde att han avskrivit dessa motioner.

Skrivelserna lades till handlingarna.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:29

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:29 av Staffan Danielsson om frikopplingsreformen

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 14 november 2003.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 20 oktober 2003

Jordbruksdepartementet

Ann-Christin Nykvist

Enligt uppdrag

Anders Perklev

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2003/04:30

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:30 av Linnéa Darell om tillgänglighet för människor med funktionshinder

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 november 2003.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa samt att det är en plenifri vecka i riksdagen.

Stockholm den 17 oktober 2003

Miljödepartementet

Lena Sommestad

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2003/04:17 om långsiktig finanspolitisk stabilitet

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Maud Olofsson har frågat statsministern vilka åtgärder han avser att vidta för att uppnå långsiktig finanspolitisk stabilitet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen. Finanspolitikens främsta uppgift är att upprätthålla sunda och stabila offentliga finanser. Därigenom skapas buffertar för att möta framtida demografiska påfrestningar på de offentliga välfärdssystemen. Dessutom skapas utrymme så att finanspolitiken kan bidra till att dämpa konjunktursvängningarna genom de så kallade automatiska stabilisatorerna.

Sedan 2000 gäller ett överskottsmål för de offentliga finanserna på 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Det innebär att det finansiella sparandet i en lågkonjunktur kan tillåtas bli lägre än 2 % för att därigenom bidra till att mildra konjunktursvackan. Det låga resursutnyttjandet i ekonomin för närvarande motiverar ett lägre överskott än 2 %.

Efter den kraftiga finanspolitiska stimulansen under de konjunkturmässigt svaga åren 2001 och 2002 sker en gradvis åtstramning med växande överskott fram till och med 2006. Med hänsyn till konjunkturläget bedöms de beräknade överskotten ligga i linje med det av riksdagens beslutade överskottsmålet. Därmed värnas den långsiktiga stabiliteten i de offentliga finanserna. Beräkningar i budgetpropositionen visar att ett genomsnittligt överskott på 2 % av BNP under ytterligare drygt ett decennium krävs för att undvika skattehöjningar eller nedskärningar i välfärden när andelen äldre i befolkningen ökar.

De närmaste åren kommer hela överskottet i offentlig sektor att ligga i ålderspensionssystemet. Det är bland annat en följd av det förändrade betalningsansvaret mellan statsbudgeten och pensionssystemet i och med pensionsreformen. Statens finanser uppvisar för närvarande ett underskott. Räknat i kronor ökar därför den statliga skulden något. Som andel av BNP fortsätter emellertid statsskulden att minska.

Om överskottsmålet höjs till 2 ½ % av BNP kommer den offentliga skulden att amorteras snabbare. Lägre räntekostnader ökar det framtida utrymmet för skattesänkningar och välfärdssatsningar. I dagens svaga konjunkturläge är det emellertid fel tidpunkt att höja målet.

Anf. 2 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag håller med finansministern om att vi ska ha sunda och stabila statsfinanser. Det har vi tillsammans med Socialdemokraterna satt upp mål för. Det är därför som vi debatterar detta också i dag. Vi har inte det i dag. Vi har en låg tillväxt, vi har en stor offentlig sektor i förhållande till den privata sektorn, och vi har en situation där staten snyltar på pensionspengarna för att få fram detta överskott i de offentliga finanserna. Gör man på det sättet är det våra barn och våra barnbarn som kommer att få betala.

Det finns ett underliggande underskott som Ekonomistyrningsverket också har pekat på. Vi ser att lånebehovet ökar igen. Det beror på att det är stora vallöften som ska infrias men också att ni har samarbetspartner i form av Miljöpartiet och Vänsterpartiet som bidrar till att öka utgifterna.

Man säger att man klarar överskottsmålet. Och när man definierar detta överskottsmål blir det i praktiken så att det är 2 % som blir taket.

Det var med anledning av den diskussion som vi hade i folkomröstningskampanjen om EMU som ni tillsammans med LO lanserade ett ännu större överskottsmål om 2 ½ %. Då klingar det lite falskt att säga att man först inte kommer upp till dessa 2 % men att det är möjligt att klättra upp med ytterligare en halv procent upp till 2 ½ %. Sedan kommer budgeten, och då visar det sig att dessa löften inte är något värda när man ska genomföra detta i praktiken.

Prot. 2003/04:16

21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Jag tycker inte att man kan definiera överskottsmålet som ett tak på 2 %. Om man ska klara detta över en konjunkturcykel måste man ibland ligga under och ibland ligga över för att detta överskott ska uppnås.

Vi kan också se att kommuners och landstings ekonomier är i kris. Vi hör varje dag klagomål från lokala landstings- och kommunpolitiker som har stora åtaganden och som har stora bekymmer att få ekonomin att gå ihop. En viktig förklaring till deras bekymmer är de ytterligare pålagor som regeringen har lagt på kommuner och landsting och som dessutom inte har varit finansierade.

Vi kan också se att statsskulden ökar i reella tal. Om man tittar fram till 2006 ökar den faktiskt med 85 miljarder kronor. Att säga att statens finanser är sunda och stabila är inte riktigt. Det är en felaktig bild. Då tycker jag att det är viktigt att fundera kring hur man ska åstadkomma det.

Centerpartiet har lagt fram förslag om att gå från överskottsmål till att skilja på pensionsdelen, kommunernas ekonomi och på statens finanser och kräva att statens finanser ska vara i balans. Det är bara när man skiljer dessa sakerna åt som man faktiskt har stabilitet i finanserna.

Jag tycker att det är mycket underligt att regeringen så tydligt avvisar ett sådant krav. Jag kan emellertid förstå det. På det sätt som man nu driver överskottsmålet är det nämligen ett bra sätt att gömma sig bakom det överskott som faktiskt finns i pensionssystemet. Men tittar vi på hur vi förvaltar medborgarnas pengar är det precis som i hushållsekonomin – plus och minus måste gå ihop oavsett vilken börs man har hand om.

Jag tycker att det åvilar ett ansvar på oss som har att förvalta medborgarnas pengar att faktiskt ha dessa sunda och stabila statsfinanser.

Det är att märka att det inte finns någon utstakad riktning där man kan se att vi kan åstadkomma detta överskott.

I svaret sägs också att när det är rätt läge ska överskottsmålet upp gå till 2 ½ %. Min fråga till finansministern är: När uppstår detta rätta läge? Det är inte under budgetperioden. Jag skulle också vilja veta hur den långsiktiga synen är på balanskrav för statens finanser. Det skulle vara intressant att veta hur ni resonerar i regeringen kring detta.

Anf. 3 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Staten har sunda offentliga finanser, och de är stabila. Maud Olofsson rör faktiskt till det väldigt för sig. Först börjar hon med att säga att detta tvåprocentsmål uppfattas som ett tak. Vem har påstått det? Vem säger att det är ett tak? Det är Maud Olofsson som påstår det. Sedan argumenterar hon mot ett påstående som ingen tidigare har fällt.

Det av riksdagen fastställda målet, Maud Olofsson, handlar om att vi ska ha 2 % överskott över en konjunkturcykel för de offentliga finanserna. Det är det som vi ska mäta mot, inte något hemmagjort mål som Maud Olofsson snickrar ihop och som hon sedan tar avstånd från sekunden efter. Det är att röra till det för sig rätt ordentligt, Maud Olofsson.

Sveriges offentliga finanser i dag är faktiskt både i gott skick och stabila. Av 15 EU-länder är det bara tre länder – Finland, Danmark och Sverige – som har överskott.

Det där taket – de 2 procenten – som Maud Olofsson konstruerar finns inte. Så sent som år 2001 hade vi nästan 5 % överskott. Själva idén med 2 % överskott över en konjunkturcykel är ju att det kan vara högre

som det var år 2001 men också lägre som det är i dag i en dålig konjunkturutveckling.

Det är trist att behöva debattera om någonting som inte ens är sant. Vi har alltså inget tak när det gäller det offentliga överskottsmålet, utan målet gäller över en konjunkturcykel. Det vore bättre om Maud Olofsson höll sig till det som riksdagen har fastställt och inte till något hemsnickrat, som dessutom är alldeles fel.

Jag vill hävda att vi inte har lagt några pålagor på kommunerna. Tvärtom har kommunerna nu i budgetproposition fått 400 nya miljoner. Även i vårpropositionen fick de nya pengar just därför att kommunerna nu har det svårt därför att både stat och kommuner får lägre skatteintäkter än beräknat som en följd av den internationella lågkonjunkturen.

Om Maud Olofsson ska fortsätta att snickra på egen hand ska hon tydligen ta bort den redovisningsmetod som i dag finns i EU, i OECD och i alla andra sammanhang där man faktiskt räknar offentliga finanser, pensionssystem samt kommuner, stat och landsting samtidigt. Men Maud Olofsson ska ha en ny egen hemsnickrad redovisningsmetod kring det här. Det är ganska orimligt; det blir faktiskt märkligt.

Det hela hänger väl ihop med att man i Centern här i kammaren – såvitt jag kan förstå efter att ha läst Centerns motioner – varit positiv till att vi ska ha ett sådant här stabilt överskottsmål. Sedan för Maud Olofsson i EMU-valrörelsen fram och bestred det här målet. Hon tyckte inte att vi skulle ha något mål och hade en helt annan uppfattning. Men efter valet har hon kommit på att hon kanske hade en annan uppfattning här i kammaren. Nu har hon återgått till den ursprungliga uppfattningen. Det blir ganska rörigt, Maud Olofsson, med de här ständiga positionsförskjutningarna från Centerns sida. Det blir också ganska rörigt om Maud Olofsson ska ha hemsnickrade målsättningar.

Kanske ska vi hålla oss till det som Sveriges riksdag har fastställt och det vi använder i EU. Där kan vi konstatera att Sverige är ett av ett fåtal länder – det gäller alltså tre av de 15 EU-länderna – som har ett offentligt överskott och som har skött landets offentliga finanser.

Detta hänger också ihop med att vi, Maud Olofsson, haft tillväxt. Sedan år 1994, då den socialdemokratiska regeringen avlöste den borgerliga regeringen, har vi haft ett tillväxttempo som varit högre än vad andra EU-länder har haft. Vi har haft en tillväxt på ungefär 3,1 % sedan år 1994. Övriga länder har haft en tillväxt på knappt 2 ½ % – 2,4 % för att vara exakt. Även i dagens konjunktursituation gör inte bara den svenska regeringen utan också EU bedömningen att tillväxttakten är ungefär ½ % högre i Sverige än i övriga EU. Det är väl ett uttryck för att vi har sunda offentliga finanser.

Det vore bra och klädsamt om Maud Olofsson inte körde med lite hemsnickrade mål och om hon framför allt lite grann höll kursen så att hon inte har en kurs före folkomröstningen och en kurs under folkomröstningen för att sedan efter folkomröstningen backa och gå tillbaka till den gamla kursen.

Anf. 4 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag kan förstå om Bosse Ringholm inte hänger med. Han har ju för vana att inte lyssna på det sagda ordet.

Prot. 2003/04:16
21 oktober

Svar på
interpellationer

Sanningen är att de offentliga finanserna består av pensionssystem samt kommunernas och statens ekonomi. Pensionssystemet går med plus, och kommunerna går nu med minus. Det gör också staten.

Vi har balanskrav på kommunernas ekonomi. Vad är det då som är så fel i att ha ett balanskrav på statens finanser?

Vad vi, tillsammans med er, har gjort är att vi har formulerat det överskottsmål som vi i dag har och som omfattar den totala ekonomin. Det innebär att vi kan räkna in pensionspengarnas överskott som en del av de offentliga finanserna. Det är detta som gör att vi faktiskt snyltar på pensionspengarna i framtiden om vi inte ser till att ha balans i statens finanser. Det är inget hemsnickrat.

När kommunerna har detta balanskrav är det fastställt också här i Sveriges riksdag. Därför tycker jag att det är ganska rimligt att vi kör samma regler för den egna plånboken, något som ju vi här i riksdagen ansvarar för.

Finansministern frågar: Vem har påstått att detta är ett tak? Ja, jag tittar bara på resultatet i budgeten. Det fungerar ju som ett tak eftersom ni aldrig når över 2 %. Vi kan titta framåt under budgetperioden. 2 % blir då ett tak snarare än en mittpunkt som vi ibland ska ligga under och ibland ovanför. Det är när man konstruerar på det sättet som det blir så stora problem för den framtida ekonomin.

Bosse Ringholm säger också att vi har en så bra tillväxt. Ja, vi har en bättre tillväxt än övriga europeiska länder. Men vi har en alldeles för låg tillväxt! 60 % gäller den offentliga ekonomin och 40 % den privata. Om vi ska kunna ha en bättre välfärd framöver krävs det faktiskt att vi har en större privat sektor. Företagen har, med rätta, under hela EMU-valkampanjen fört en diskussion om hur vi kan öka den kaka som vi ska fördela. Hur kan vi få fler människor att vilja starta och driva företag och tycka att det är vettigt att göra det – och dessutom i hela landet?

Regeringens svar blir då: Vi sänker bolagsskatten. Men det är en åtgärd som inte någon har frågat efter mer än möjligen några internt i kanslihuset. Småföretagen väntar på helt andra åtgärder. Där finns det från hela den borgerliga oppositionen en tydlig lista över vad ni skulle kunna göra. Bekymret är inte att det inte finns tillräckligt med förslag, utan bekymret är att det saknas en politisk vilja och en politisk insikt om att vi behöver tillväxt i den privata sektorn.

Sedan säger finansministern att kommunerna har fått ökade resurser. Ja, men de har också fått ökade krav. Vad är det som gör att kommun- och landstingspolitiker, dina egna partikamrater runtom i landet i kommuner och landsting, nu är förtvivlade över att pengarna inte räcker? Jo, löftena är större än vad utrymmet är. Ni har tvingat kommuner och landsting att genomföra olika reformer som inte har varit finansierade – max-taxa av olika slag, stopplagar, bibliotekslagar och annat. Det här skapar naturligtvis problem i vården, i skolan och i alla de sektorer som kommuner och landsting är ansvariga för.

Jag tycker att det vore ett renlighetskrav – om vi nu ska gå vidare och diskutera hur vi får ordning och reda i ekonomin – att se till att kommunerna får ansvara både för löften om vad de ska göra och för finanserna.

På samma sätt ska vi ha det när det gäller statens finanser. Vi ska inte snyltat på pensionssystemet, utan vi ska se till att plus och minus går ihop också i våra egna finanser. Det är det rimliga kravet, och det är ingenting

Anf. 5 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det är bra att Maud Olofsson nu erkänner att Sverige har en bättre tillväxt än omvärlden. Så har det ju varit sedan regerings-skiftet 1994. Naturligtvis hade Centern del i den utvecklingen under de år då Centern och Socialdemokraterna samverkade och då vi byggde upp en långsiktig finansiell stabilitet med ett antal nya instrument.

Jag har fortfarande svårt att förstå varför Maud Olofsson ska snickra ihop ett slags tak för de offentliga finanserna – de 2 procenten i överskott. Det finns inget sådant tak, och vi behöver inget sådant tak.

Som jag sagt hade vi under flera år, framför allt år 2001, nästan 5 % överskott. Det är klart att det kommer att variera med konjunkturen. Får vi goda konjunkturer kommer vi att ha ett bättre resultat. Med sämre konjunkturer kommer vi att ha ett mindre överskott. Det är en självklarhet.

Vidare tycker jag att det är viktigt att konstatera att för att kunna ha en bättre tillväxt i framtiden, vilket är väldigt viktigt, måste vi naturligtvis reagera på omvärlden. Om länder i vår närhet sänker bolagsskatten försämras ju relativt sett förutsättningarna för svenska företag. Självfallet måste vi diskutera vad vi kan göra för att hjälpa svenska företag i en sådan situation.

Jag vill bestämt tillbakavisa det som sägs om att vi när kommunerna fått mer pengar av staten under det här året, vilket har skett vid två tillfällen – både i vårbudgeten och i höstbudgeten – också har gett dem nya uppgifter. Nej, pengarna har faktiskt gått till att stärka kommunernas möjligheter att behålla sin sysselsättning, och pengarna har inte åtföljts av några nya uppgifter.

När det gäller pensionssystemet är detta, Maud Olofsson, viktigt. I partierna har vi ju varit överens om ett pensionssystem och också om hur vi ska fördela pengarna mellan staten och pensionssystemet. Vi har valt att lägga mer pengar i pensionssystemet. Självfallet ska det räknas in. På samma sätt som man gör i EU, i OECD och i alla andra sammanhang räknar vi in pensionssystemet som en del av de offentliga finanserna.

Nu snickrar Maud Olofsson på ett eget hemgjort verk. Men vi behöver inte Maud Olofssons hemgjorda mål, utan vi ska hålla oss till de av riksdagen, EU och andra fastställda målen och mäta oss däremot. Där står vi oss gott. Sverige är ett av ett fåtal länder som har ett offentligt finansiellt överskott – vi tillhör alltså de tre av EU:s 15 medlemsländer som har det – och Sverige är ett av de länder som har en snabbare tillväxt än andra. Det är den bästa grunden för att kunna ha en långsiktigt stabil tillväxt.

Anf. 6 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Är det inte ett problem för finansministern att lånebehovet ökar? Är det inte ett problem att vi snyltar på pensionerna? Är det inte ett problem att kommunerna har stora bekymmer med ekonomin?

Någonstans borde det ringa något slags klocka att det inte står rätt till i vårt samhälle. Med vilken rätt har vi rättighet att snylta på pensionssystemet? Vi är ju överens om att det ska vara fristående, det ska finansiera

*Svar på
interpellationer*

sig självt därför att vi får stora pensionsavgångar och måste betala den här skulden. Då är det givet att det står fritt, och då är det rimligt också att ställa krav på oss att vi har balans i de statliga finanserna. Det är det som vi kan kontrollera på ett bra sätt.

Vi måste sänka bolagsskatten därför att andra länder gör det, sägs det. Men alla de andra åtgärderna då? Alla våra småföretagare konkurrerar också i en global värld; de finns också där. Våra jordbrukare har en ryggsäck som är mycket tyngre än övriga europeiska jordbrukares. Alla våra småföretagare som ska konkurrera med de övriga europeiska småföretagare får också ökade kostnader. Det är inte bara storföretagen som är utsatta för konkurrens, utan det är alla landets småföretagare också.

Jag tycker att det är väldigt underligt att bolagsskatten är det stora röda skynket i detta sammanhang när det finns så många andra åtgärder som skulle kunna vara funktionella.

När det sedan gäller överskottet och "hemsnickrat" skulle jag vilja veta, innan den här debatten är avslutad: När kommer ni att nå upp till 2 ½ %? I budgetdebatten den 21 september sade finansministern att man skulle upp till 2 ½ %. Man sade i valrörelsen att det här ska man göra oavsett om det blir ja eller nej. Men det finns inga sådana planer från regeringen. Då är ingenting "hemsnickrat" från min sida, utan det är ni själva som sätter taket därför att ni i realiteten aldrig når upp till de mål som ni sätter upp. Vill ni ha en sådan diskussion kan man sätta ännu högre mål som man inte når upp till. Upp till bevis, finansministern!

Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Nej, vi snyltar inte på något pensionssystem, Maud Olofsson. Vi har fastställt ett system som innebär att vi räknar de offentliga finanserna – pensionssystemet, kommunernas, landstingens och statens ekonomier – sammanlagt. Vi har ett överskott i det offentligt finansierade systemet, i motsats till de allra flesta länder som har jätteproblem med det – Italien, Tyskland, Frankrike, Portugal och vart man än vänder sig ute i Europa. Vi har själva gjort den avvägningen och bedömningen att det är så här vi hanterar våra resurser i fortsättningen.

Jag vill gärna säga till Maud Olofsson att vi naturligtvis jämför näringslivets villkor på olika håll i Europa. Vi står oss gott. Det är därför vi har haft en snabbare tillväxt i Sverige. Det är precis vad Maud Olofsson erkände för en stund sedan. Vi har haft en snabbare tillväxt sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde 1994 just därför att vi har haft goda villkor för vår ekonomi och vi har kunnat sanera efter de risiga borgerliga budgetåren i början av 90-talet.

Som vi sade i eurokampanjen för ett antal månader sedan ser vi framför oss, liksom hela Europa, långsiktiga strukturproblem när det gäller åldersfördelningen. Det kan motivera en höjning av överskottsmålet. Det är en diskussion som vi bör föra åren framöver. Jag har hela tiden haft uppfattningen, liksom jag fortfarande har, att det är en väldigt viktig diskussion. Jag ser hur flera länder nu tvingas sänka sina pensioner, förändra sina pensionssystem därför att de inte har resurser till det.

Vi har ett stabilt pensionssystem, och jag vill se till att de som ska få pensionen i framtiden också ska få det tryggt och säkert och se till att vi inte skjuter upp problemen, skulderna och ansvaret till våra ungdomar.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2003/04:8 om den danska skattesänkningen

Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Tobias Billström har frågat Morgan Johansson vad han ämnar vidta för åtgärder med anledning av den danska skattesänkningen på spritdrycker.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

För att motverka negativa effekter för folkhälsan beslutade riksdagen den 21 februari 2001 om en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. I handlingsplanen redovisas ett antal områden där insatser behöver genomföras och förstärkas fram till och med år 2005. Syftet med handlingsplanen är att lägga fast grundvalarna för en alkoholpolitik som leder till en minskad alkoholkonsumtion och begränsar alkoholskadorna.

Avskaffandet av Sveriges införselundantag liksom Danmarks sänkning av spritskatten den 1 oktober 2003 kommer, om åtgärder inte vidtas, troligtvis att medföra att gränshandeln med alkohol successivt kommer att öka och att den illegala handeln och försäljningen av alkohol också kommer att öka. Regeringen följer därför utvecklingen på alkoholområdet noga. Bland annat har Centrum för alkohol- och drogforskning (SoRAD) i uppdrag att ta fram månadsvis statistik över den svenska konsumtions- och försäljningsutvecklingen. Statistiken inkluderar även gränshandeln och övrigt mörkertal. Mot bland annat denna bakgrund uttalade regeringen i propositionen om den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador att den avser att senare återkomma till riksdagen med frågan om de skattejusteringar som behövs på alkoholområdet.

Den beslutade skattesänkningen i Danmark och ett beslut om skattesänkning i Finland får, liksom andra förändringar i vårt närområde, tas med i bedömningen av behovet av skattesänkningar. Eftersom Systembolaget har en mycket viktig alkoholpolitisk funktion är det angeläget att denna inte försvagas med anledning av förändringarna i vårt närområde. Om den svenska alkoholskatten skiljer sig mycket från alkoholskatterna i de närmaste medlemsstaterna finns risk för att Systembolagets alkoholpolitiska funktion försvagas. Detta förhållande kommer särskilt att beaktas vid regeringens kommande bedömning av behovet av skattejusteringar på alkoholområdet.

Anf. 9 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Bredvid mig här på bordet har jag ställt två flaskor Absolut vodka, en av de mest sålda produkterna i Systembolagets katalog. Den ena flaskan är köpt på Systembolaget i Gamla stan i Stockholm för 230 svenska kronor. Den andra har jag köpt på Irma i Köpenhamn för

130 svenska kronor. Skillnaden mellan dessa två flaskor är inte bara 100 kr, utan den verkliga skillnaden dem emellan är den mellan en god och dålig alkoholpolitik. Det är den skillnaden som vi ska diskutera här i kammaren i dag.

I Sverige har vi sedan inträdet i den europeiska unionen balanserat på en knivsegg i fråga om alkoholmonopolet. Alkohol får inte säljas fritt, men vi får för enskilt bruk importera vin och sprit över gränsen. För närvarande är kvoten fem liter sprit per person och från och med årsskiftet tio liter per person. Vem som helst kan förstå att den här politiken har nått vägs ände. Förra året sjönk Systembolagets försäljning i Skåne med över 30 %. I dag finns det systembolag i västra Skåne som knappt har några kunder över huvud taget, samtidigt som transporterna över Öresundsbron och med Helsingörsfärjorna körs timme ut och timme in, medan vi här i riksdagen står och pratar.

Finansministern nämner regeringens alkoholpolitiska mål. Jag motiverade själv i början av det här året om att harmonisera skattesatserna mellan Danmark och Sverige sedan det blev känt att Danmark skulle sänka skatten på sprit med 45 %. Svaret från regeringen blev tystnad. Om regeringen nu hade valt att i och med vårt inträde i den europeiska unionen 1995 påbörja omläggningen av svensk politik då hade det varit ett gynnsamt läge att förändra den svenska alkoholkulturen. Vi hade haft tio år av möjligheter framför oss, nu ligger de i stället bakom oss, bokstaveligt talat.

Som alla vet är grundproblemet i Sverige att vi har tagit till oss den kontinentala vanan att dricka vin på vardagen samtidigt som vi har behållit helgsupandet. Det är detta som är grundproblemet, och det är detta som åstadkommer skadeverkningarna. Därför genomför regeringen i dag en oordnad och hastig reträtt. EU-kommissionen hotar ständigt med att Systembolaget ska få försvinna, och regeringen gör ingenting annat än att stretar emot. Konsekvenserna av detta är faktiskt rätt så besvärliga. Enbart i Skåne har Systembolaget över 500 anställda. Vad ska ske med deras arbeten, finansministern? Vad händer egentligen?

I ditt svar till mig säger du att frågan ska utredas närmare. Men innebär det en skattesänkning, eller vad är egentligen tanken? Exakt vilka åtgärder planeras, och vad kommer egentligen att ske härnäst? Det tycker jag att du bör svara på i din följdreplik.

Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Ja, den här frågan var först satt upp till debatt med Morgan Johansson i förra veckan, men det blev ändrat så att det är finansministern som tar den i dag i stället, och det är bra.

Folkhälsoperspektivet behöver finnas med på alla departement och bland alla våra statsråd. Med tanke på interpellationen kan man fråga sig vad det är viktigast att sätta fokus på i den här frågan. Är det beskattning och skatteintäkter eller är det folkhälsan? Man kan fundera över om det är bättre att svenskarna super skallen av sig bara de betalar svensk skatt. Jag är inte av den åsikten.

I vissa av dessa frågor är jag överens med Ringholm. Skatterna är en viktig del för att vi ska kunna behålla en restriktiv alkoholpolitik. Vi stöder att alkoholskatterna inte ska sänkas utan vi vill att man ska hålla emot det.

Det som i stället är den stora frågan är vad som behöver göras. Då kan man fundera över vår roll i EU. Vi måste lägga betydligt mera krut på att få in ett folkhälsoperspektiv. Det är inte nyttigt med för stor alkoholkonsumtion var man än befinner sig inom EU.

Men det handlar också om att vi här i Sverige har förlitat oss för mycket på två delar, men det är kanske inte den stora avgörande faktorn för hur alkoholkonsumtionen har sett ut under 1900-talet. Historiskt sett var det inte Systembolaget eller höga alkoholskatter som gjorde att det blev en betydligt lägre alkoholkonsumtion, utan det berodde på folkrörelserna och ett folkligt engagemang i den här frågan. Det var det som gjorde den stora skillnaden. Det var också det folkliga engagemanget och stödet som gjorde att skatterna höjdes och att Systembolaget bildades.

En av de viktigaste delarna som måste till i det här arbetet för att komplettera Systembolaget och de nuvarande skatterna är att vi måste stärka individen. Som tonårsförälder får man en del information hem-sänd, och jag är själv ordförande i en föräldraförening. Den största och viktigaste frågan som vi har att arbeta med är drogforebyggande bland våra ungdomar. Vi har ett nära samarbete med skola, fritidsgårdar, IOGT, NTO, kommuner och en mängd olika organisationer. Men de insatser som görs måste systematiseras. För att stärka detta arbete måste vi se vad det är för olika delar som görs och få en linje i det hela.

Det vore intressant att höra om finansministern och regeringen instämmer i min historieskrivning, att det som har varit avgörande för den svenska alkoholkonsumtionen är den folkliga förankringen och folkrörelsetänket.

Anf. 11 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Jag tror att vi alla inser att vi kan bli tvingade att sänka alkoholskatten – och då närmast spritskatten – efter de danska och finska sänkningarna och efter att Estland kommer med i EU. Men jag hör till dem som tycker att det är bra att vi tar det lugnt och först ser vilken effekten blir innan vi rusar i väg och sänker.

Att vi ska sänka alkoholskatterna har både de kommersiella intressena och politiker på högerkanten krävt länge, ja, redan innan vi kom med i EU och framför allt efter det att vi kom med i EU. Man har hotat med att införseln kommer att bli så stor att det inte blir någon försäljning kvar i Sverige. Vad är det som har hänt sedan dess? Ja, Systembolaget sålde ungefär 20 % mer alkohol 2002 än vad man gjorde 1994, innan vi kom med i EU – alltså 20 % mer, inte mindre. Hittills i år ligger Systembolagets försäljning på plus 4 % i förhållande till året innan.

Sedan ölskatterna sänktes har starkölsförsäljningen på Systembolaget gått upp med 70 %, alltså med 70 miljoner liter. Så man undrar över dessa ständiga nödrop och verop som kommer från bryggerinäringen. Men man kan ställa frågan, som kanske skulle riktas till interpellanten: Hur många liv hade det kostat om vi hade följt råden om att sänka skatterna redan 1995, när vi kom med i EU, mer än vad som har gjorts? Alkoholen har blivit ungefär 20 % billigare sedan vi kom med i EU. Men hur många liv hade det kostat om vi hade följt era råd och anpassat oss till dansk nivå?

Sverige består ju inte bara av Skåne. Det finns områden utanför Skåne där man inte handlar lika mycket i Danmark. Ju längre norrut man kommer, desto mindre handlar man i Danmark. Men sänker vi skatten får vi ju sänka den i hela landet, och då blir konsumtionsökningen ännu större. Man undrar ibland om det inte räcker för bryggerinäringen att den säljer 70 miljoner liter mer starköl än den gjorde 1996. När man hör de ständiga ropen på skattesänkningar undrar man om det inte räcker med att vi dricker 20 % mer alkohol som har inköpts på Systemet och därutöver den alkohol som kommer in genom resandeförseln.

Jag tycker att regeringen gjorde ett misstag som vek sig när kommissionären Bolkestein hotade med att dra oss inför EG-domstolen om vi inte gick med på ökad införsel. Man borde ha tagit en fight den gången, men det är i varje fall bra att ni håller emot nu. Jag hoppas att ni inte viker er för hoten om att vi ska tillåta också postorderförsäljning, annars blir det dragning inför domstolen. En sådant misstag räcker.

Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag vill erinra om att Sverige länge har hört till de länder i Europa som har haft den allra lägsta alkoholkonsumtionen och därmed också det lägsta antalet döda som en följd av alkoholsjukdomar och alkoholskador. Det har varit viktigt att freda vissa zoner – bland annat trafiken, arbetsplatser, gravida kvinnor och ungdomar – från alkohol. Det har varit en grundpelare i svenska alkoholpolitik. Jag är glad över att det finns ett fortsatt stöd här i kammaren för en sådan alkoholpolitik.

Jag instämmer fullt ut i det som Annika Qarlssoon sade om folkrörelsens roll. Deras arbete är och har varit oerhört viktigt. Gabriel Romanus påminde om att om vi fallit undan för de ständiga krav som har funnits både från alkoholnärings och från moderata krafter på sänkta alkoholskatter hade vi säkerligen sett ytterligare ett stort antal personer som hade avlidit som en följd av alkoholsjukdomar, som hade drabbats i trafiken av olyckor och en rad andra dödsfall.

Jag tycker det är viktigt med lite balans i den här diskussionen. Det är ändå en realitet att den alkoholpolitik som i dag förs har medfört att Systembolagets andel av vin- och ölförsäljningen har ökat under det här året. Systembolagets försäljning har inte varit så misslyckad som interpellanten vill framställa det här, utan man har haft en hygglig utveckling. Det finns alltså ingen anledning till någon panik på det här området.

Det är naturligtvis en besvärande situation om våra grannländer vidtar olika åtgärder som Danmark har gjort, som Finland planerar att göra och som andra länder kan komma att göra i fortsättningen. Vi får då hantera varje situation för sig.

Men jag tycker att det är pinsamt att det uppenbarligen inte finns någon moderat i den här kammaren som ens kan stava till begreppet folkhälsa. Det finns ingen moderat i den här kammaren som ens vet vad folkhälsa innebär när det gäller alkoholsjukdomar och alkoholskador. Ni tar ingen som helst notis om det, utan ni bara går alkoholkapitalets intressen. Det är ganska förfärande att ha en sådan människosyn.

Anf. 13 TALMANNEN:

En av ledamöterna i kammaren har bett att interpellanten ska ta bort sina illustrativa exempel, och det tycker jag kan vara vettigt. Nu har huvudanförandet hållits, och det är flera som deltar i debatten.

Anf. 14 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Självfallet ska jag göra det om det är någon som störs av flaskorna. Jag ställer dem här bakom, så är det ingen som ser dem. Men vi vet ju att de finns där.

Som moderat ogillar jag regeringens politik på alkoholområdet. Systembolagets konstruktion, införselkvoter, höga tullar, regleringar och förbud är i grunden kvarlevor från en tid då människors rörlighet var mindre och tron på auktoriteter såsom Bosse Ringholm, Annika Qarlssohn och Gabriel Romanus var något större.

Men i dag är det inte så. I dag är människor inte låsta av transporthinder eller gränser. I dag köper normmän sin sprit i Sverige, och vi köper vår i Danmark. Danskarna köper sin sprit i Tyskland, och tyskarna köper sin i Luxemburg, och fråga mig inte var människorna i Luxemburg köper sin sprit, men jag tror inte man kan komma mycket lägre. Och allt beror på skattenivåerna.

Men det är värre än så, finansministern. Den förda politiken skapar ett irrationellt beteende hos folk, något som jag är förvånad över att Gabriel Romanus över huvud taget inte tycks uppmärksamma någon gång när han diskuterar dessa frågor i kammaren. Om man upplever att man nästintill tjänar pengar på att köpa en vara, då ökar naturligtvis chansen att man köper flera – en flaska till och en flaska till – vid samma tillfälle eftersom det är så billigt. Detta har vi nog alla upplevt på charterresor eller vid andra resor utomlands.

Effekten av regeringens politik blir alltså den rakt motsatta mot vad man hävdar här i kammaren eller mot vad Gabriel Romanus vill låta påskina. Den blir kontraproduktiv. Mera alkohol, för mycket alkohol, fler skador, fler trafikolyckor, fler misshandelsoffer och fler berusade skolungdomar är resultatet av denna politik. Vi dricker mer därför att det känns som om vi får betalt för att dricka mer. Det är nästan som om kassörskan på Irma eller på Netto i Köpenhamn eller Rostock gav oss tillbaka den där hundralappen med samma leende som när hon ger oss växelpengarna tillbaka i handen.

Det har också sina rutiga skäl och randiga orsaker att det är finansministern som står här i kammaren och inte folkhälsoministern Morgan Johansson. Och det är Finansdepartementet och inte Socialdepartementet som lägger fast svensk alkoholpolitik. När vi talar om 142 miljoner i skatteintäkter från Systembolaget till statskassan är detta helt naturligt.

Men jag förstår att det också finns ett annat skäl till att Morgan Johansson är försiktig med att komma till kammaren i den här frågan. Hans valkrets är Södra Skåne, som ju bland annat omfattar Lund med 20 000 studenter och, om jag får uttrycka saken så, en hyggligt stor marknad för alkoholprodukter, oavsett vilket ursprung de har. Det är klart att han känner sig besvårad av att basa för en politik som är så kontraproduktiv när det gäller de mål som han annars talar så varmt om här i kammaren och vars effekter ytterst drabbar hans väljare.

Prot. 2003/04:16

21 oktober

Svar på

interpellationer

Möjligen har inte Bosse Ringholm samma problem i sin valkrets, vad vet jag? Men finansministern säger nu i alla fall i sitt svar att regeringen överväger att justera skattesatserna. Min fråga blir då naturligtvis: När då och med hur mycket?

Så länge som våra alkoholskatter är högre, så länge kommer vi också att skapa suget hos människor att åka utomlands för att köpa alkohol. Då försvinner svenska skatteintäkter utomlands – pengar som hade kunnat gå till precis det som Bosse Ringholm, Morgan Johansson och Gabriel Romanus talar så ofta om, nämligen vård av alkoholskadade och information om alkoholens skadeverkningar. Det kan väl rimligen inte vara någon lyckad politik.

Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Tobias Billström gör ett stort nummer av att han får ställa undan flaskorna här och att de inte får vara illustrationer längre. Vi hade kunnat ha med oss lite andra illustrationer. Vi hade kunnat ha med oss en full 13-åring, en misshandlad kvinna eller någon annan som är offer för en för stor alkoholkonsumtion. Jag tycker alltså inte att det fanns någon poäng med att göra ett stort nummer av den illustrationen.

Jag tycker att det känns bra att Tobias Billström håller med om min historieber beskrivning, och då vill jag gärna gå vidare ett steg och fundera över hur vi ska kunna stärka individerna. Om vi är överens om att det som har påverkat alkoholkonsumtionen mest under ett helt århundrade och lite drygt är människors inställning och attityder till alkohol, hur ska vi då se till att stärka folkhälsoarbetet så att människor blir medvetna om vad alkoholkonsumtion faktiskt innebär och vad det leder till för skador? Hur ska vi stärka folkrörelserna? Jag tror inte att man klarar det i Regeringskansliet, utan människor måste engagera sig i frågorna om både alkoholprevention och folkhälsan i stort. Jag kommer att återkomma till det.

Visst, vi kommer att behöva vidta en mängd olika åtgärder för att lösa de här problemen. Men innan vi har nått dithän tror jag att det är viktigt att vi behåller både skattetrycket och en begränsad tillgänglighet, som Systembolaget innebär.

Återigen: Det allra viktigaste är att vi engagerar människor i det här arbetet. Det tror jag också att vi är överens om, men jag skulle gärna vilja veta konkret vad som kommer att hända.

Anf. 16 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Jag tror nog att Morgan Johansson kan svara för sig själv, så jag behöver inte ta honom i försvar. Jag kan bara berätta för Tobias Billström att jag var på en konferens i Helsingborg den 1 oktober, där Morgan Johansson sade precis samma sak som finansministern säger här. Han verkade inte ett dugg besvårad, så den typen av argument tycker jag att vi ska hålla oss lite för goda för. Väljarna i Skåne vet nog vad som sägs också häruppe om de är intresserade av frågan. Jag tycker faktiskt att Tobias Billström borde ta tillbaka den kommentaren därför att den är så uppenbart gymnastisk, om herr talman ursäktar.

Nu lanserar Tobias Billström en ny ekonomisk teori här. Man skulle alltså ha druckit mindre om skatterna hade sänkts, därför att då skulle folk inte ha känt sig tvingade att köpa ut sin ranson. Nu är ransonen så

stor att folk inte känner sig tvingade att köpa ut den längre, utan det köps betydligt mindre. Men all forskning på det här området – det har kommit nya stora forskningssammanställningar både i år och förra året – pekar på att om man sänker priset ökar konsumtionen. Det är klart att om man sänker priset på den vita marknaden, sjunker också priset på den svarta marknaden så länge man har hyfsad lönsamhet.

Även om jag tycker att det är trevligt med utveckling av nationalekonomiska teorier, får det nog vara lite mer realism och substans än det är i talet om att vi skulle ha druckit mindre om vi hade fått sänkta priser tidigare. Sanningen är nog den – och det tror jag att de flesta här inser – att om vi hade gått före och sänkt skatterna så snabbt som de kommersiella intressena och högerpolitiker har krävt, då skulle fler människor ha dött. Vi skulle ha fått en våldsökning tidigare. Vi skulle ha fått mer rattfylleri, som vi nu håller på att få. Stå för det i stället för att lansera sådana här hemsnickrade teorier! Finansministern talade om hemsnickrade teorier, och här kan man verkligen tala om en hemsnickrad ekonomisk teori.

Anf. 17 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag skulle kunna redogöra för en hemsnickrad verklighetsbeskrivning för alla dem som tror att vi inte kommer att bli tvungna att sänka alkoholskatten i Sverige. Som alla vet har ju Danmark redan sänkt den. Finland planerar att sänka den. Nästa år kommer tio nya länder med i EU. Polen, Estland, Lettland och Litauen har 40 kr i skatt per liter alkohol. Det är den ena verkligheten.

Den andra verkligheten är att den alkohol som ungdomar får tag i inte är köpt på Systembolaget. Det är för det mesta svartsprit som har kommit hit på olika sätt och som levereras året runt, dygnet runt. Det är hemleverans, och det finns ingen ålderskontroll över huvud taget. Det är verkligheten som vi lever i.

Sedan vet jag att finansministern alltid i de här debatterna, för jag har haft många debatter med honom i det här ämnet, gör ett stort nummer av att vi moderater inte ens en gång kan stava till folkhälsa. Jo, det kan faktiskt vi moderater göra. Men vad består folkhälsan i för Socialdemokraterna? Jo, den har bestått i att vi har ett systembolag som har monopol och att vi har höga alkoholskatter. På det sättet har vi nu försett våra medborgare med livrem och hängslen som staten står för, och därför behöver de inte ta något eget ansvar.

Vi moderater tycker i stället att man ska informera, och det har vi tyckt i många år, om alkoholens skadeverkningar. Folk måste få ta ett eget ansvar och ska inte bli lurade att staten just tar det ansvaret med livrem och hängslen – systembolag och höga alkoholskatter.

Jag tycker att det är enormt mycket dubbelmoral i den här debatten rakt av. Staten tjänar massor med pengar på detta. Samtidigt står man här och pratar om att man värnar om folkhälsan. Så är det inte.

Jag skulle vilja ha ett svar av finansministern. Eftersom vi nu ser att regeringen kommer att tvingas – tyvärr, tycker de, bra, tycker jag – att sänka alkoholskatten, undrar jag när förslaget kommer. Det som jag beklagar är att regeringen inte har förberett det. Det är ungefär fyra år sedan som införselkvoterna ökade, och nästa år ökar den fullt ut. Vi får alltså ta in 10 liter starksprit, 90 liter vin, 120 liter öl. Man har haft många år på sig att förbereda detta successivt. Nu kommer man att

Prot. 2003/04:16

21 oktober

Svar på
interpellationer

hamna i panik, för något kommer man att vara tvungen att göra. Nu står man där inför denna panikåtgärd. När kommer något konkret förslag? Det är min fråga, för vi har haft många diskussioner och då har man sagt: Vi avvaktar, för det kan vi göra här i Sverige. Men nu kommer man inte att kunna avvakta längre, tror jag, för den 1 januari har vi full införselkvot. Dessutom vet vi att folk kommer att kunna ta in mer, för om de säger att de ska ha det till en privat fest, kommer tullen inte att kunna göra någonting. Det visar domstolsutslag redan nu.

Som sagt: När kommer de konkreta förslagen om skattesänkningar?

Anf. 18 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag står naturligtvis inte här i talarstolen för att jag förespråkar ett ökat drickande. Jag tycker att det är ganska intressant att de här två stackars vodkaflaskorna kunde få vissa ledamöter att till och med börja springa upp på talmanspodiet och kräva att de skulle bort. Det säger lite grann – inte bara om debattklimatet här i kammaren utan också om de problem som vi har i det svenska samhället när det gäller att kunna debattera alkohol på ett lugnt och sansat sätt.

Min uppfattning är att vi egentligen alla borde kunna samlas kring principen om den goda alkoholen, den som är ett medel för njutning och inte för elände, samtidigt som vi upplyser om att en överkonsumtion naturligtvis är skadlig. Min poäng är dock att om svenska folkets alkoholvanor ska ändras är det staten som måste lägga om kurs, för det är ju den statliga politiken som skapar den här illusionen om att man kan tjäna på att åka på charterresa eller hyra en bil och fixa sprit till studentfesten i Köpenhamn eller Rostock.

Jag vet att det är obehagligt för Gabriel Romanus, som har lett Systembolaget i sin civila gärning i en helt annan miljö, då Sverige såg annorlunda ut och vi betedde oss annorlunda, att helt plötsligt konfronteras med den här verkligheten. Men den finns där, och man kan inte bortse från den.

Den verkligt stora fråga som vi borde diskutera är om Bosse Ringholm verkligen kan leva med att ännu en skattebas försvinner ur landet och att vi därigenom alltså får ännu mindre pengar att bedriva alkoholupplysning med. Ett ökat drickande av importsprit, Bosse Ringholm, kan ju faktiskt inte ligga i någons intresse i den här kammaren.

Därför måste vi ta skatterna på allvar. Vi måste diskutera skattesänkningen, och jag hoppas att regeringen snart kommer att komma till kammaren med ett tydligt och konkret förslag i det här fallet.

Anf. 19 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag vet inte varför finansministern valde att inte ta någon replik senast. Jag kan tolka det som att han faktiskt håller med oss som talade sist om att någonting måste göras, och det ganska snart, och att han också håller med om den verklighetsbeskrivning jag gjorde av hur vi lever i Sverige. Det är så jag tolkar tystnaden. Men Bosse Ringholm är oss fortfarande svaret skyldig: När kommer det något konkret förslag?

Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Alkoholpolitiken har ju varit framgångsrik under lång tid i Sverige, men vi har också sett att det finns risker i vår omvärld som

vi måste hantera. Jag är glad för att det i kammaren har funnits ett stöd för att se till vi att i vår alkoholpolitik har god hjälp av såväl skatteinstrumentet som folkrörelsernas arbete och många organisationers insatser. Inte minst är det kommunerna gör viktigt. I den handlingsplan som gäller för närvarande, som riksdagen beslutade om för ett par år sedan, har ju kommunerna fått särskilda resurser för att driva informations- och upplysningsarbete på det här området. Jag tycker att det är viktigt att vi börjar redan i skolan. Vi fortsätter under ungdomsåren, under graviditeten, i trafiken och på arbetsplatserna och försöker hålla det som så alkoholfria zoner som möjligt.

Det jag tycker är beklämmande i de debatter som ständigt förs i denna kammare är att det finns ett parti, Moderata samlingspartiet, som aldrig någon enda gång talar om någon form av risker med alkoholen. Aldrig någon enda gång bekymrar de sig över dödligheten. Aldrig någon gång bekymrar de sig över den misshandel som följer i spåren av alkoholen. Aldrig någon enda gång bekymrar de sig om den kriminalitet och den våldsmentalitet som också ibland följer med som en följd av alkoholen. Där finns det inget som helst engagemang, inget som helst intresse, från Moderata samlingspartiet. Därför tycker jag att jag med rätta kan säga att det uppenbarligen inte finns någon i Moderata samlingspartiet som ens kan stava till ordet folkhälsa. Än mindre tar man begreppet i sin mun för att diskutera vad vi kan göra för att få en framgångsrik alkoholpolitik.

Jag ser fram emot att vi även i fortsättningen i bred enighet i den här riksdagen, undantaget Moderata samlingspartiet, ska kunna försöka hitta bra former för en framgångsrik alkoholpolitik med de instrument vi har haft i den handlingsplan som nu gäller och med de nya instrument som vi kommer att vässa under åren framöver. Att Moderaterna har ställt sig vid sidan om får ses som uttryck inte bara för dåligt omdöme, som ju Tobias Billström och andra kan demonstrera, utan också för att man har en annan syn på människan och inte vill se de risker som alkoholen för med sig.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.53 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.00 då statsministern skulle lämna information om EU-toppmötet i Bryssel.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00.

7 § Information från regeringen om EU-toppmötet i Bryssel

Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag ska nu rapportera om Europeiska rådets möte i Bryssel den 16 och 17 oktober. På mötets dagordning stod det italienska ordförandeskapets tillväxtinitiativ, vissa asyl- och migrationsfrågor samt på sedvanligt sätt aktuella utrikespolitiska frågor. I samband med toppmötet genomfördes även ett möte inom ramen för regeringskonferensen om det nya fördraget. Låt mig redogöra för dessa två mötens viktiga resultat.

Diskussionen kring det italienska ordförandeskapets tillväxtinitiativ för att stimulera den europeiska ekonomin kretsade främst kring den lista över särskilt prioriterade infrastrukturprojekt som utarbetats. Toppmötet enades om vilka förutsättningar som ska råda för att en högre andel gemenskapsfinansiering ska komma i fråga. Bland annat måste vi kräva att projekten ska vara gränsöverskridande till sin karaktär och dessutom vara av ett genuint europeiskt intresse. Projekt som binder samman de nya medlemsländerna med nuvarande EU-15 bör vara särskilt intressanta, liksom exempelvis projekt av typen bron över Fehmarn bält.

Vi slog också fast att finansieringen ska ske inom de ramar som redan finns. Detta gäller både det som finansieras över den vanliga EU-budgeten och det som går via Europeiska investeringsbanken.

I diskussionen underströk jag att för att Europa ska uppnå en långsiktig hög tillväxt krävs framför allt sunda offentliga finanser och att arbetet med strukturreformer fortsätter oförtrutet.

Dessutom instämde många i grundtanken i det brev som de nordiska och baltiska statsministrarna skrivit inför toppmötet på svenskt initiativ. Vi pekade i brevet på vikten av att uppmärksamma tillväxtpotentialen i investeringar i forskning och utveckling, i utbildning samt i framtagandet av ren och resurssnål teknologi. Vi underströk också att Lissabonstrategin fortsatt måste vara grunden i EU:s arbete för ekonomisk tillväxt och full sysselsättning.

Jag vill också kort beröra en annan viktig fråga som diskuterades vid toppmötet. Det rör den fortsatta hanteringen av kommissionens förslag till kemikaliestrategi som nyligen presenterats. Ett antal stora länder med Tyskland och Frankrike i spetsen har främst betonat de industriella intressena i det fortsatta arbetet med strategin medan främst Sverige lyft fram de viktiga miljöaspekterna på denna viktiga fråga. En del oro har uttryckts för det faktum att det nu ska vara konkurrenskraftsrådet som ska samordna det fortsatta arbetet i rådet med direktiv snarare än miljörådet, som Sverige hade föredragit. Jag kan försäkra kammaren om att vi i regeringen ska lägga ned stor möda på att alla de viktiga intressen som behöver vägas in i den fortsatta processen också kommer upp på bordet. Jag har bett miljöministern och näringsministern att ordentligt samordna sig i denna fråga.

Herr talman! Frågan om hur EU-samarbetet kring kontrollen av EU:s yttre gränser kan utvecklas diskuterades också på toppmötet. Enighet rådde om att fortsätta arbetet med att upprätta en mellanstatlig byrå för att samordna de nationella ansträngningarna på området. Jag vill understryka att byrån inte kommer att inskränka på det nationella ansvar som alla medlemsstater har för sin egen gränskontroll.

Låt mig även nämna en annan fråga på migrationsområdet som behandlades av toppmötet. Det italienska ordförandeskapet har förordat att en koppling bör göras så att länder som fullgör sina skyldigheter att återta sina i EU-länder illegalt invandrade medborgare som belöning skulle få kvoter för arbetskraftsinvandring. Något förvånande hade även kommissionen viss sympati för denna idé. Enligt mitt förmenande är detta helt fel väg att gå. Det var därför mycket glädjande att en stor majoritet av medlemsländerna kraftfullt motsatta sig dessa tankar som helt ströks ur slutsatserna.

Herr talman! Ett flertal viktiga utrikespolitiska frågor diskuterades. Främst på dagordningen stod situationen i Irak. Vi välkomnade det enhälliga antagandet av säkerhetsrådets resolution 1511. Viss oenighet rådde om det lämpliga i att EU och dess medlemsländer vid den kommande givarkonferensen i Madrid talar om på vilket sätt man vill bidra till Iraks återuppbyggnad. Ett gemensamt EU-bidrag på 200 miljoner euro finns redan klart.

För min del är det närmast självklart att när FN:s säkerhetsråd enhälligt uppmanar medlemsländerna att bidra måste vi göra det i enlighet med våra starka humanitära traditioner. Det är också regeringens avsikt att tillkännage ett bidrag i Madrid i övermorgon. Detta faktum innebär givetvis inte att vi på något sätt viker i vår kritik av det sätt på vilket kriget i Irak en gång startades. Vi kommer också att fortsätta att kräva att FN:s roll i processen blir än tydligare.

I övrigt behandlar de utrikespolitiska delarna av slutsatserna från toppmötet främst konflikten i Mellanöstern där ju läget är minst sagt dystert.

Herr talman! Inom ramen för regeringskonferensen diskuterade vi främst de institutionella frågorna. Det rörde sig inte om någon reell förhandling utan snarare om en upprepning av redan kända positioner. Det är uppenbart att ingen tycker att tiden ännu är mogen för kompromissande i maktfördelningsfrågan. Jag vill därför begränsa mig till några preliminära slutsatser.

För det första är frågan om huruvida varje lands kommissionär ska ha rösträtt fortsatt kontroversiell.

För det andra säger sig nu alla medlemsländer acceptera förslaget om en vald ordförande i Europeiska rådet. I några fall förenar man denna accept med vissa villkor.

För det tredje pläderar Spanien och Polen fortsatt hårdnackat för att Nicefördragets uppgörelse om röstviktningen i rådet inte ska ändras.

Vid middagen diskuterades de försvarspolitiska frågorna. Det blev en bra och klargörande diskussion. Det fanns ett mycket brett motstånd från såväl flertalet Natomedlemmar som från de alliansfria staterna mot konventets förslag om ömsesidiga säkerhetsgarantier för en grupp av länder. Samma motstånd visade sig även mot konventets förslag om att begränsa antalet medlemsstater som ska kunna inleda ett så kallat strukturerat försvarssamarbete inom ramen för unionens krishantering.

Jag välkomnar resultatet från denna diskussion. Min bedömning är att dessa två förslag från konventet i grunden måste arbetas om. För de länder som vill ha ömsesidiga säkerhetsgarantier finns redan en organisation, nämligen Nato. Ett försvarssamarbete endast öppet för ett begränsat antal medlemsstater riskerar att splittra unionen i frågor där EU verkligen

behöver uppvisa en samstämmighet mot omvärlden. Dessutom strider idén mot min starka uppfattning att ett förstärkt samarbete inom EU i princip ska vara öppet för alla medlemsstater.

Ordförandeskapet informerade om att man nu kommer att genomföra bilaterala överläggningar med medlemsstaterna i syfte att lägga fram ett kompromissförslag om de institutionella frågorna till toppmötet i december. Dessa samtal kommer att äga rum de två sista veckorna i november. Min uppfattning är att det är först efter dessa konsultationer som de reella förhandlingarna inleds. Ordförandeskapets ambition passar i tiden väl ihop med riksdagens behandling av konventets resultat. Jag ser således fram emot att Sverige ska kunna delta i dessa samtal med ett tydligt förhandlingsmandat.

Herr talman! Efter denna redogörelse är jag beredd att svara på frågor från kammaren.

Anf. 22 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Tack, statsministern, för intressant information. Vi delar många förhoppningar om att det europeiska samarbetet ska kunna ta avgörande steg framåt. Men det finns i rapporterna från Bryssel-mötet också sådant som vållar oro, och statsministern berörde det i sitt anförande. Det handlar för min del om hur den nya kemikaliepolitiken fortsättningsvis ska hanteras. Förslaget har ju setts som ett ganska stort steg framåt för hanteringen av de hundratusentals ämnen som kan utgöra en fara för människors hälsa och säkerhet.

I slutsatserna från mötet sägs för det första att frågan ska hanteras av Konkurrensrådet och inte av Miljörådet och för det andra att REACH, som det här förslaget kallas, ska vara ett pilotfall när det gäller skärpta krav på konsekvensbeskrivningar avseende industrins konkurrensför-måga.

Med anledning av det här vill jag fråga statsministern:

1. På vilket sätt agerade statsministern vid toppmötet för att förhindra de här slutsatserna?
2. Är statsministern beredd att fortsättningsvis agera för att frågan förs till Miljörådet?
3. Kommer statsministern att även fortsättningsvis i internationella forum driva kravet på att å ena sidan konkurrensfrågor och handelsfrågor och å andra sidan miljöfrågor ska vara ömsesidigt stödjande, vilket ju är ett slags miniminivå som man bland annat i WTO har kommit överens om?
4. Vilka konsekvenser anser statsministern att det får att just REACH-förslaget särskilt ska prövas utifrån industrins konkurrensförutsättningar?

Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi gjorde tidigt den bedömningen att vi i praktiken var ensamma om att hävda att detta i första hand är Miljörådets angelägenhet. Vi fick i slutsatserna in den formuleringen att det ska ske i samarbete med relevanta råd, särskilt Miljörådet.

Det här speglar en förändring av tonvikt i unionen. Vi kan gå tillbaka till några år, framför allt i anslutning till Amsterdamfördraget, då flera regeringar hade en uppfattning likartad med den svenska regeringens. Det har nu skett en förskjutning.

Detta innebär att jag sätter ett mycket stort frågetecken för om vi klarar att få tillbaka det här till Miljörådet. Jag tror att den dominerande kraften i unionen i dag ligger i ett annat fält, där man nu mer utgår från industrins intressen. Det är min bedömning.

Vi ska självklart försöka, men vi tänker inte försöka på sådant sätt att vi hamnar i ett läge där vi får svårt att hävda våra intressen.

Detta är det första. Det är också svar på den andra frågan. Jag tror att det här också understryker det som Torbjörn Fälldin en gång i tiden sade – för att nu återropa honom – nämligen att i en lågkonjunktur är varje arbetstillfälle som hotas någonting som tycks överordnat andra intressen. Här har vi ju en konflikt mellan miljökraven och en ganska stor europeisk kemiindustri, som vill köra på.

För vår del gäller det att se till att miljömålen hävdas. Det är säkert lättare att göra det i en bättre konjunktur än i en dålig, men det speglar en ny politisk tyngdpunkt i unionen, som inte riktigt överensstämmer med det som vi har sett tidigare.

Anf. 24 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Jag tackar statsministern för det svaret. Jag tycker att det är tråkigt att statsministern verkar lite uppgiven inför det monumentala motstånd som här råder mot den svenska linjen. Statsministern har ju i övriga frågor ganska goda kontakter med partibröder både i Tyskland och i England, så man tycker att han också här skulle kunna ha en möjlighet att påverka mer tydligt. När det gäller konkurrenskraften har kommissionen själv lagt fram en rapport som talar om att de ökade åtaganden som REACH innebär skulle kosta kemikalieindustrin 0,1 % av omsättningen.

Jag vill ändå framhärda i att vädja till statsministern att kämpa för att frågan går till Miljörådet och för att den inriktning som har rått i svensk kemikaliepolitik ska få större genomslag i Europa.

Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi har självklart den inriktningen, men jag gör en bedömning av det politiska läget just nu i unionen. De här frågorna prioriteras inte på samma sätt som varit fallet från tidigare regeringar. Vi har inte samma gemenskap som vi har haft tidigare. Jag ska självklart prata med en del av dem som finns i min politiska familj, men det finns också ett och annat att göra för Sven Gunnar Persson – det kan jag försäkra.

Anf. 26 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Herr statsminister! Jag blir lite förvånad när jag hör statsministern. Å ena sidan säger herr statsministern att det inte pågår några reella förhandlingar. Å andra sidan säger han till exempel att alla länder nu accepterar en vald ordförande, även om man kanske behöver vissa kompromisser för det. När jag läser tidningar från andra EU-länder tycker jag att de ger en ganska tydlig bild av att det pågår förhandlingar. Man har inte kommit fram till ett stadium av slutförhandlingar, men jag

tycker att det blir lite konstigt när vi hela tiden får höra att det inte pågår några förhandlingar.

Regeringen är medveten om att den inte företräder en linje från den svenska riksdagen. Så är det i dag, och det är väldigt beklagligt. Det är en allvarlig demokratisk brist, och jag tror inte att det förbättrar förståelsen för EU bland folk i allmänhet när man känner att det händer saker som inte har diskuterats i Sverige tillräckligt mycket och som inte heller har förankrats i Sveriges riksdag. Dessutom pågår det en förhandling just nu.

Jag skulle vilja fråga hur man kommer att hantera det här från den svenska regeringens sida före den 20 november, när Sveriges riksdag ska göra ett ställningstagande.

Det som händer när det gäller försvaret är en oerhört viktig fråga, som man kan tolka på olika sätt. Vi tycker att det är bra att regeringen driver att man ska säga nej till strukturerat samarbete inom försvaret, men det räcker inte. Det finns i konventionsförslaget till exempel skrivningar om en gemensam krigsmaterielbyrå på EU-nivå, skrivningar som säger att EU ska ha ett gemensamt försvar i framtiden och hur det ska arbetas för det. Man ska ta fram gemensam militär kapacitet, och det är inte något som är positivt, för det leder till ett gemensamt försvar.

Vi anser att man från svensk sida måste kunna säga nej till det här förslaget i dess helhet, inte bara till delar av det.

Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har gjort mycket klart för toppmötet att jag inte har något utrymme för att över huvud taget gå in i några förhandlingar förrän riksdagen har satt ned foten, och det lär väl ske den 20 november. Jag kan inte se att det blir någon konflikt mellan det beslutet i riksdagen och den process som nu pågår. Yvonne Ruwaida får specificera hur de förhandlingar som hon talar om bedrivs och i så fall mellan vilka länder de pågår. De pågår inte inom toppmötets ram.

Det är det första. Det andra är en fråga om det försvarspolitiska innehållet i konventionens förslag. Vi är, som alla känner till, djupt kritiska mot det. Vid det här toppmötet pågick en diskussion om det som rör ömsesidiga försvarsgarantier och det strukturerade samarbetet. Detta sammanfattade ordförandeskapet på ett sätt som gick i den riktning som vi gemensamt är överens om. Det innebär inte att det är slutdiskuterat. Det finns fortfarande saker kvar att ta i.

Den så kallade försvarsmaterielbyrån är något som vi bedömer kan vara en klok sak att satsa på, särskilt som den bygger på mellanstatlighet. Jag tycker alltså att försvarsfrågorna gick åt rätt håll. Det är inte färdigt – långt därifrån – och det kan komma tillbaka fler konflikter i det sammanhanget.

Diskussionerna kring maktfördelningsfrågorna har inte påbörjats som förhandling. De återstår fortfarande att genomföra.

Anf. 28 TALMANNEN:

En man kan göra flera saker samtidigt! Statsministern kan uppenbarligen torka upp utspillt bordsvatten samtidigt som han talar.

(Statsminister GÖRAN PERSSON (s): Naturligtvis.)

Anf. 29 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Det är positivt.

När det gäller frågan om förhandlingar eller inte är det positivt att statsministern poängterar på toppmötet att Sverige ännu inte har mandat att förhandla. Däremot blir jag förvånad när Göran Persson säger att alla länder nu accepterar en vald ordförande. Vad har Sverige sagt? Accepterar Sverige en vald ordförande? Vad jag vet accepterar inte Sveriges riksdag en vald ordförande. Har Sverige också sagt på toppmötet att Sverige accepterar en vald ordförande? Om det är så tycker vi att det är olyckligt.

När det gäller försvarsfrågorna vill jag säga att de är komplexa. Det finns många olika delar i konventionsförslaget som handlar om försvaret. Det är bra att Sverige driver att man inte ska ha ömsesidiga försvarsgarantier och att man inte ska ha strukturellt samarbete inom försvaret. Men det räcker inte. Det finns många andra skrivningar och formuleringar som måste bort. Jag skulle vilja veta vad som är regeringens linje i den frågan. Ser man till att ta bort till exempel den skrivning där det står att EU ska ha ett gemensamt försvar? Innan stod det "kan ha", vilket är en stor skillnad.

Anf. 30 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi tycker inte att den formuleringen är bra, och det har vi uttryckt. Viktigast är dock att se till att vi hamnar i ett läge då inte beslut kan tas inom unionen som gör att vissa länder kan gå vidare på egen hand och lämna andra vid sidan om. Enhälligheten är oerhört central när man kommer in på så stora frågor som försvarssamarbete.

Jag har inte över huvud taget uttryckt någon uppfattning från regeringen i de konstitutionella frågor som rör maktindelningen, inte heller omkring frågan om en vald ordförande. Jag har sagt att vi kommer att komma tillbaka när vi vet var Sveriges riksdag står. Men min tolkning av stämningssläget är den som jag redovisade för riksdagen.

Det här är nog en fråga som de allra flesta ute i Europa anser vara okontroversiell och byggd på ett synsätt som utgår från hur man ska lösa ordförandeskapet på ett praktiskt och rimligt sätt när man snart är kanske 30 medlemmar och den som är ordförande, om man behåller dagens princip, samtidigt förväntas fungera som premiärminister i sitt hemland. Jag tror att de allra flesta som har stött på den uppgiften och försökt sätta sig in i det från den utgångspunkten kommer till den slutsats som de allra flesta länder, för att inte säga alla, med något undantag, hittills har kommit fram till.

Anf. 31 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Jag vill också be att få tacka statsministern för hans redogörelse och vill hålla med om att en man, under vissa extrema omständigheter, kan göra två saker samtidigt. Men man bör inte ha två olika uppfattningar samtidigt. Det är vad den fråga som Yvonne Ruwaida tog upp tidigare handlar om.

Jag hoppade till lite när statsministern sade att det visade sig att alla länder var för en vald ordförande. Det gjorde jag mot bakgrund av vad Yvonne Ruwaida har sagt, att det inte skulle vara några institutionella förhandlingar men också, vilket är ännu mer grundläggande, därför att

Prot. 2003/04:16

21 oktober

*Information från
regeringen*

den svenska uppfattningen inte är att vi ska ha en vald ordförande. Man kan ha olika uppfattningar sinsemellan om vad som är bäst. Göran Persson presenterade här sin syn.

Riksdagen började tidigt att diskutera konventet. Vi hade tre betänkanden i våras från det sammansatta utskottet där syftet var just att tidigt lägga fast en linje. Det tror jag är viktigt. Om vi ska kunna slutföra detta i en process där riksdagen i slutet kan godkänna ett fördrag krävs att man är mycket förtroendefull och ansvarsfull gentemot varandra.

Jag hör ibland – nu senast när vi hade ett sammanträde med det sammansatta utskottet – att regeringsföreträdarna brukar säga att riksdagen tycker på ett sätt och regeringen på ett annat, det vill säga två olika budskap. Det är inte vägen till framgång i en förhandling. Det är heller inte vägen till framgång när det gäller att bygga upp ett förtroende mellan regering och riksdag, för att kunna slutföra det med den legitimitet som krävs för att det sedan ska kunna godkännas.

Jag ställer frågan också mot bakgrund av den artikel som fanns i Dagens Nyheter i dag, en krönika där krönikören menar att statsministern lever i uppfattningen att det inte spelar någon roll, därför att de Europavänliga partierna kommer att säga ja i slutändan. Men ett agerande där man inte tar hänsyn till vad som sägs i riksdagen riskerar att leda till att det förtroende som måste gälla för att en legitim behandling ska kunna ske i riksdagen vittrar sönder.

Jag vill därför ställa frågan till Göran Persson: Avser regeringen att redovisa två olika uppfattningar i de institutionella frågorna eller avser man att redovisa den uppfattning som utformas här i riksdagen?

Anf. 32 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har redan svarat på den frågan. Det är alldeles uppenbart att vi inte kommer att förhandla med någonting som går emot riksdagen. Sedan kan jag göra en bedömning. Det tror jag att den här kammaren också kan göra. Om vi i slutändan befinner oss i det läget, vilket jag tror att det går mot, att övriga länder tycker att det här är en lämplig ordning, mer eller mindre entusiastiskt, bör naturligtvis Sveriges riksdag väga in den saken också i sitt ställningstagande, särskilt som vi uppenbarligen är rätt delade här i kammaren.

Jag har svårt att förstå det sätt som Gunnar Hökmark har drivit den här frågan på. Från början fanns det faktiskt stöd för den ståndpunkten, i dina systerpartier ute i Europa, framför allt bland de mindre och medelstora medlemsstaterna. Men det är borta i dag. Man måste se det också.

Vi kan ha delade uppfattningar i sak. Vi redovisar vår uppfattning från regeringens sida. Ni kommer att redovisa riksdagens uppfattning. Den gäller naturligtvis. Men sedan ska vi förhandla, om vi ska försöka flytta fram de positioner vi kan flytta fram för att se till att fördraget blir bättre materiellt. Jag bedömer att den fråga som vi just nu talar om kommer att vara väldigt svår för oss att rucka på. Men låt oss komma tillbaka till den diskussionen sedan.

Två uppfattningar kan man säkert ha, Gunnar Hökmark. Det har nog Hökmark haft en och annan gång här i livet. Att göra två saker samtidigt är inte på något sätt unikt. Jag kommer ihåg en partivän till Gunnar Hökmark i USA som till och med kunde cykla och vissla samtidigt.

Anf. 33 GUNNAR HÖKMARK (m):

Herr talman! Jag ska inte föra den frågan vidare. Det är bara att gratulera statsministern till att han har kunnat visa sig vara i samma klass som den partivännen till mig.

När det sedan gäller grundfrågan söker statsministern tillflykt i det som är hans uppfattning i sak. Ett skäl till att den här frågan har blivit så stor i riksdagen är just att vi har en minoritetsregering, dessutom en minoritetsregering som har fått ett mycket tydligt besked med sig i en sakfråga och väljer att antingen inte driva frågan eller att driva den i motsatt riktning eller också, som jag påpekade tidigare, driva två olika frågor.

Nu senast var det uppenbarligen så att alla länder var för en vald ordförande. Jag tycker inte att statsministern har svarat på min fråga: Var det så att Sverige uttalade att man var för en vald ordförande och är det så att Sverige kommer att driva regeringens uppfattning parallellt med riksdagens? Den frågan tycker jag att vi kan få svar på, även om det kanske är två frågor samtidigt.

Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tror att alla som har följt den här diskussionen har samma uppfattning som jag. Regeringen skulle vara mycket vårdslös om vi, efter den diskussion vi har haft, inte avvaktade riksdagens beslut. Det är klart att vi ska göra det. I avvaktan på det har jag inte, vid de två toppmöten som har varit hittills under italienskt ordförandeskap, drivit några sakfrågor i författningsdelen. Jag har efterlyst ett klargörande vad gäller principen om strikt rotation mellan kommissionärerna i en liten kommission. Det redovisade jag på senaste EU-nämnden att jag skulle göra.

Nu väntar vi tills riksdagen har satt ned foten. Sedan kommer vi att ha en bilateral överläggning med det italienska ordförandeskapet. Då får vi också göra en prioritering från Sveriges sida av vilka frågor vi tycker är viktigast att driva. Det handlar om i vilka frågor som vi tror att vi kan få förändringar till stånd i den jättelika materia som konventionsförslaget utgör.

Nog har vi tagit intryck. Nog har vi vislat en och annan gång men aldrig lyckats cykla samtidigt. Det får andra göra.

Anf. 35 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka för statsministerns redogörelse i kammaren i dag.

I många delar är det förslag som konventet lagt fram väldigt bra då det leder Europasamarbetet framåt. Låt mig nämna ett par punkter. Det handlar om att man väldigt tydligt klargör var de olika frågorna ska ligga, alltså om det är på europeisk nivå eller på nationell nivå. Det är en kompetenskatalog som hittills saknats i EU-samarbetet. Det handlar också om att stärka demokratin när det gäller både de nationella parlamentens och Europaparlamentets roll. Det är mycket positivt.

Men det finns också ett antal punkter där det finns skäl att vara kritisk mot det som konventet kommit fram till. Jag blir heller inte helt lugnad när jag lyssnar på statsministerns redogörelse för de punkterna. Det gäller det som flera andra talare redan varit inne på, det vill säga vald ordförande för Europeiska rådet. Där har riksdagen gång på gång slagit fast en

viss uppfattning, och uppenbarligen har regeringen inte drivit den linjen i det europeiska samarbetet på det sätt som den borde ha gjort. Jag tycker att det sätt som statsministern bemöter de här frågorna på visar att vi har ett konstitutionellt bekymmer.

Det finns också en annan punkt som är viktig, och den gäller kommissionens sammansättning. Jag tror att det är viktigt att varje land har en egen kommissionär i kommissionen eftersom det handlar om kommissionens legitimitet och att människor känner förtroende för kommissionen.

Därför blir jag lite orolig över det som står i den skrivelse som regeringen lämnat till riksdagen, men också över uttalanden som statsministern gjort i medierna kring den här frågan. Statsministern har sagt att det kanske inte är så viktigt att varje land har en egen kommissionär. Därmed har regeringen och Sverige hamnat i ett lite konstigt läge i förhållande till andra länder inom EU.

Jag skulle vilja fråga statsministern huvudsakligen om dessa två punkter. För det första: Driver verkligen regeringen med full kraft riksdagens beslut om vald ordförande för Europeiska rådet? För det andra: Vilken är regeringens position i fråga om egen kommissionär för varje enskilt land?

Anf. 36 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Den första frågan tror jag att jag lämnar. Jag har redan svarat på den.

Den andra frågan handlade om kommissionärerna. Vid det senaste EU-nämndssammanträdet redovisade jag att det finns förslag i konventet – en idé om en jämlik och strikt rotation. Jag tycker att den idén är värd att testas innan man förkastar detta. Därför har jag begärt en förklaring till vad som menas med strikt och jämlik rotation.

Om jag gör en gissning skulle jag tro att man i slutändan egentligen inte kommer att bli överens om hur det ska gå till, och då gäller naturligtvis linjen ett land, en kommissionär.

För mig är det viktigt att också säga att det finns en inbyggd motsättning i detta – jag tror att det var Lars Ohly som pekade på den i EU-nämnden – nämligen att kommissionen är unionens organ. Ju större unionen blir, desto fler kommer att sitta i kommissionen. När man sitter i kommissionen representerar man inte sitt eget hemland, utan man representerar unionen. Det ligger en motsättning i att varje land ska vara representerat i kommissionen, och kommissionens uppgift ska vi inte blunda för.

Dessutom har vi, enligt min uppfattning, all anledning att stärka kommissionens ställning. Då ska den också vara beslutskraftig, men inte till priset av att vi får en kommission som domineras av de stora medlemsländerna. I så fall är det bättre att vi håller oss till linjen ett land, en kommissionär. Det finns alltså en inbyggd ologisk tanke i detta.

Anf. 37 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Statsministern gissar och analyserar mycket i sitt svar till mig, men jag efterlyste fler konkreta besked från statsministern om vilken linje regeringen driver i de diskussioner som förs.

Vi är nu inne i ett skede där de olika länderna slår fast sina positioner och talar om vilka frågor de driver och vilka frågor de vill driva i botten i regeringsförhandlingarna. Då tycker jag att vi kan kräva av statsministern att han redovisar sin uppfattning och talar om att de och de frågorna tänker han driva i de förhandlingar som nu pågår eller snart kommer in i ett ännu mer intensivt skede.

Just i fråga om kommissionär har Sverige hamnat lite olyckligt till eftersom vi hamnat i en position som många stora länder anslutit sig till, medan exempelvis länder som Finland och Österrike hamnat i det motsatta läget, som klart och tydligt slår fast att varje land ska ha en egen kommissionär med fullvärdig rösträtt. Sverige har, som jag menar, hamnat i helt fel dike i den diskussionen. Vi borde tydligt ha tagit ställning för den linje som Finland och Österrike har haft.

Hur kommenterar statsministern det faktum att vi hamnat så knepigt till i den diskussionen?

Anf. 38 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag måste påminna Tobias Krantz om att vi redovisat regeringens position för riksdagen. Den ligger här. Nu ska riksdagen värdera vad regeringen sagt, och det kommer den att göra den 20 november. I avvaktan på den värderingen kan vi självklart inte driva någon förhandling. Allt annat vore mycket märkligt.

Vi kan alltså inte nu starta om en diskussion eller börja en diskussion i förtid. Jag väntar på vad Tobias Krantz ska säga och hur han ska få ihop en majoritet för sina ståndpunkter i riksdagen eller, om han inte får det, att acceptera den skrivelse som regeringen lagt fram. Så ser ordningen ut, och den måste vi hålla oss till.

Anf. 39 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för denna information.

Först har jag en fråga som handlar om tillväxtinitiativet från det italienska ordförandeskapet. Finns det några konkreta förslag som gäller Östersjösamarbetet? Östersjön är ju väldigt viktig både att hålla ren och också att utnyttja för kommunikationer mellan framför allt de nya baltiska medlemsstaterna och Sverige. Finns det några förslag på det området som kan vara av värde?

För att sedan övergå till regeringskonferensen menar jag att den fråga om röstviktning som Spanien och Polen driver ser väldigt allvarlig ut. Vilken inställning intar den svenska regeringen i den frågan? Riskerar man att hamna i en konflikt som gör att hela regeringskonferensen kan spricka? Det kan medföra allvarliga konsekvenser för det nya samarbetet på det området inom unionen.

Slutligen har jag en fråga om det försvarspolitiska samarbetet. Kan den linje som statsministern och Sveriges regering driver innebära att man kanske slipper den splittring som vi så tydligt såg i samband med Irakkonflikten, där Storbritannien och några andra stater gick på USA:s sida medan Frankrike, Tyskland och i stort sett hela det övriga EU hade en annan inriktning på sin inställning? Kan man komma närmare varandra så att vi får ett starkare EU på det sättet, eller hur ser det ut?

Anf. 40 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Som svar på Margareta Anderssons fråga vill jag säga att det finns delprojekt i Baltikum på järnvägssidan, vilka rimligen ska bidra till en något bättre situation i Östersjöområdet. Vi har också Fehmarnbältbron, som rimligen kan bidra till att stärka järnvägstrafiken från Norden söderut i Europa. Den bör, åtminstone indirekt, bidra till en bättre Östersjömiljö. Det finns ingenting i projekten, såvitt jag kan erinra mig, som rör själva hanteringen i Östersjön i exempelvis hamnar och terminaler. Så är läget.

När det gäller frågan om Spanien och Polen ska den inte underskattas. Framför allt Polen nådde ju en framgång i Nice. Enligt resultatet i Nice, i det gällande fördraget, har det en ställning och en röststyrka som är näst intill lika stark som Tysklands och lika stark som Spaniens.

Vi var aktiva vid det tillfället och stödde polackerna så att de åtminstone skulle få samma behandling som Spanien. Det var viktigt att ett nytt medlemsland inte skulle behandlas sämre. Sedan har konventet viktat om detta och på så sätt gett Spanien och Polen en något svagare ställning. Jag kan mycket väl tänka mig att det i slutändan kan komma att bli en mycket tuff förhandlingsnöt att knäcka.

För vår del är det inte avgörande vilken behandling Spanien och Polen får. För vår del får det ses i en helhet.

Om en splittring av det slag vi såg kring Irakkriget kan undvikas i fortsättningen låter jag vara osagt. Det är andra motsättningar än bara sådana som finns representerade inom EU-strukturen. Här finns också olika synsätt på den transatlantiska relationen. Det går tillbaka långt i tiden. Det gäller särskilt det skilda synsättet mellan Frankrike och Storbritannien.

Anf. 41 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för svaren. Jag tycker att de var upplysande. Jag hoppas bara att vi kan fortsätta att påverka från svensk sida så att framför allt försvarssamarbetet kommer att ske på ett för Sverige positivt sätt, eftersom vi inte är NATO-medlemmar utan ett alliansfritt land och hoppas kunna så förbli.

Jag kan i det sammanhanget ställa en fråga. Hur ser statsministern på frågan om försvarsmaterielbyrån? Kommer den till stånd oavsett hur det går med de övriga förhandlingarna på försvarsområdet, eller hur ser det ut där?

Anf. 42 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Man vet aldrig vad som följer i spåren på att ett projekt havererar, vilket humör som kommer att finnas och vilka ambitioner som finns på plats. Det är möjligt att då också försvarsmaterielbyrån faller. Men det finns ingen sådan logisk koppling.

Vi skulle gärna se att det arbetet utvecklades. Vi har en omfattande produktion av försvarsmateriel i Sverige. Vi har all anledning att söka internationellt samarbete för att kunna behålla den typen av kapacitet och kompetens.

Det är inte givet kopplat till de förslag som ligger om försvarssamarbete i konventet. Men den politiska stämningen kan mycket väl vara sådan att också detta blir svårare. Det kan inte uteslutas.

Anf. 43 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Först vill jag tacka statsministern för informationen och möjligheten att ställa fördjupade frågor. Min fråga gäller de institutionella frågorna. Jag vill ställa en fråga om den så kallade passerellen, eller överbrygningsmekanismen. Det gäller rådets möjlighet att vid enstaka tillfällen gå från enhällighet till kvalificerade beslut.

Vi gläder oss så här långt att regeringen är tveksam till den frågan. Man har gett uttryck för att man på något sätt går förbi de nationella parlamenten i sammanhanget. Men jag har också förstått att det skulle kunna finnas en möjlighet till kompromiss för regeringen om man kan vinna tid i processen så att det finns möjlighet att konsultera hemmaparlamentet, eller i vårt fall riksdagen.

Min fråga till statsministern är: Hur skulle en sådan konsultation se ut? Handlar det fortfarande om en överläggning i EU-nämnden, eller kan svenska folket på något sätt komma in i bilden genom att man kan använda kammaren i en sådan information?

Anf. 44 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Den så kallade passerellen är ett inslag som vi bör föra åt sidan. Jag tycker inte om den. Den har funnits förut och inte missbrukats. Men likafullt vet man aldrig hur den används i framtiden. Det är ett kraftfullt instrument som kan gå runt nationella parlament. Redan där reagerar jag.

Hur det ska det göras om man vinner tid för att förankra? Om det ändå kommer till stånd, och man får en skrivning av slaget: innan denna mekanism utnyttjas ska de nationella parlamenten höras, hur ska det då gå till? Det är en bra fråga.

Jag har ingenting emot att gå till en kammare. Då handlar det om att man förskjuter någonting som är av stor kvalitet inom fördraget. Man går från ett sätt att fatta beslut till ett annat. När vi har gjort det tidigare har vi inte nöjt oss med att gå till ett nämndsammanträde utan gått till riksdagen.

Logiken borde tala för något slags riksdagsbehandling. Jag har inte trängt in i det. Men så här tentativt när vi står och resonerar om det hamnar jag i den slutsatsen. Låt oss titta på det.

Anf. 45 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Låt mig bara ta tillfället i akt att ge uttryck för att det naturligtvis är intressant om vi här i Sverige kan hitta former för ökad öppenhet samtidigt som Europa med sin nya konstitution försöker skapa en sådan.

Anf. 46 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! I detta kan vi förena oss.

Anf. 47 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Vi är alla medvetna om att medlemskapet i EU även om det i stort sett har fördelar för Sverige på ett viktigt område har inneburit nackdelar. Vår alkoholpolitik har urholkats. Vi dricker nu 30 % mer än tidigare, och skadorna har börjat att öka. En orsak till detta kan vara att

folkhälsan har vägt lätt i jämförelse med de kommersiella intressena när de har kommit i konflikt med varandra. Jag har varit inne på det tidigare här i kammaren.

Om man nu vill motverka en fortsatt utveckling i samma ogynnsamma riktning skulle det kunna ske genom att ange skydd för och främjande av folkhälsan som ett av de viktiga målen för unionen i inledningen av grundlagen, konstitutionen. Man ser att regeringen är inne på den tanken. Men till skillnad från andra mål sägs det med väldigt många reservationer: Om förutsättningar finns kan det även övervägas att föreslå att skyddet av människors fysiska och psykiska hälsa ska nämnas. Det är vad som står. Det är så svagt att det nästan inte går att urskilja från papperet bakom.

Eftersom statsministern här efterlyste prioriteringar skulle jag vilja säga att detta är en fråga som regeringen bör prioritera. Det är särskilt mot bakgrund av att det är i stort sett den enda fråga där Sverige har haft nackdelar av medlemskapet fram till nu. Jag vill därför fråga statsministern om han är beredd, om han nu får stöd för detta i riksdagen, att prioritera frågan om att folkhälsa ska väga tyngre i jämförelse med de kommersiella intressena inom EU?

Anf. 48 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! När det gäller alkoholhanteringen har jag i stort sett samma uppfattning som Gabriel Romanus. Vi är bland annat båda varma anhängare av Systembolaget och en restriktiv alkoholpolitik.

Jag vill bara resa ett litet varningens finger. Jag ställer upp på det Gabriel Romanus säger, och jag gör det gärna. Men jag gör det inte till priset av att vi öppnar för mer av EU-dömande kring vår välfärdspolitik. Vi får se upp så att vi inte hamnar i en sådan fälla i stället. Det vill vi inte ha. Det är vårt eget ansvarsområde.

Däremot tycker jag att spritfloden gott kunde dämpas upp. Låt oss gärna samarbeta kring den saken om vi hittar en metod att göra det.

Anf. 49 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Jag gläder mig självklart åt statsministerns och min gemensamma kärlek till Systembolaget. Det är inte så att jag menar att vi ska överlåta folkhälsopolitiken till EU. Det som har hänt är att folkhälsopolitiken kommer i konflikt med de kommersiella intressena. Det kan vi inte klara oss från genom att säga att folkhälsa är ett svensk åtagande. Det är när de kommer i konflikt som det vore bra att ha folkhälsan som ett överordnat mål för EU, även om sedan mycket av verkställigheten ligger på nationerna.

Jag tycker inte att regeringens formulering i skrivelsen andas något särskilt starkt engagemang. Men jag hoppas att det som statsministern nu har sagt kan uppmuntra riksdagens majoritet att ställa sig bakom yrkandet att folkhälsa ska vara ett viktigt mål för EU. Då kan det hända att vi slipper ytterligare bedrövelse när konflikten mellan kommersiella intressen och folkhälsointressen uppstår.

Anf. 50 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har bara reservationen att vi måste se till att vi inte öppnar upp för någonting nytt vad gäller kompetens för unionen. Vi

måste titta på detta, Gabriel Romanus. Den saken vill jag reservera mig för. I övrigt har jag inga svårigheter att vara med när det handlar om att stå för en restriktiv alkoholpolitik.

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 51 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för att vi så här nästan på parkett har möjlighet att följa vad som händer i regeringsförhandlingarna.

Jag tänkte ta upp en fråga som jag också många med mig tycker är väldigt angelägen som rör asyl- och migrationsområdet. Det finns en stor oro för det vi ser i dag. Det finns en oro för de svaga skrivningar i konventet och också en oro för den som vi tycker defensiva hållning som regeringen hittills har aviserat på området.

Jag har så sent som i dag lärt mig att det väsentliga – det som man brukar kalla för det materiella innehållet – egentligen kommer att bestämmas i sekundärrätten, som fastslås efter det att regeringskonferensen är färdig. Därför menar jag att det inte finns någon anledning att bara syssla med uppehållande verksamhet till den 20 november, när riksdagen har satt ned foten. Vi önskar att regeringen driver frågorna och vill få med sig andra. I första hand gäller det att få en mycket mer generös och humanitärt inriktad asylpolitik. I andra hand ska man slå fast möjligheten till minimistandarder och minimiregler som gör att enskilda länder kan gå före.

Jag skulle egentligen vilja höra statsministern lova att driva de här frågorna nu under hösten och fortsättningsvis.

Anf. 52 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Fresta mig inte, Lotta N Hedström, att börja driva frågor innan vi har fått besked från riksdagen. Den första halvan av frågestunden får inte handla om att vi har gjort det och den andra om att vi inte har gjort det. Nu väntar vi på den 20 november.

I sak tycker jag att vi ska ha en flykting-, asyl- och migrationspolitik som är präglad av humanistiska ideal och värderingar och av solidaritet. Det är allt färre regeringar ute i Europa i dag som har en tydlig utgångspunkt här. Det är en kall vind som drar över vår kontinent. Senast såg vi de här sakerna spela en stor roll i det schweiziska valet. Sverige är ett av de få länder där vi inte har haft den här debatten som en starkt närvarande kraft i en valrörelse. Det kan vi känna oss gemensamt hedrade av.

Det återstår att se vilka förutsättningar vi har att vinna konventets gehör här, men vi ska kämpa. Jag tror att det här är viktigt, och det är oerhört angeläget att vi kan utveckla en Europapolitik som präglas av de här värderingarna. Det farligaste som finns är att vi hamnar i en situation där vi blir ensamma om en linje och om en nivå och det i sin tur resulterar i att vi får spänningar i vårt land. Det är en mycket svår balansgång att gå, men vi ska driva det här med den kraft som vi förmår utveckla utifrån de ideal som vi har. Men detta är inte den dominerande uppfattningen i Europa i dag.

Anf. 53 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Jag är relativt nöjd med svaret, dock inte helt. På det här området har regeringen och statsministern flertalet ledamöter i den svenska riksdagen bakom ryggen. Det gavs också uttryck för det i de tre

betänkanden som vi lämnade som vägledning i våras för förhandlingarna. Att bara syssla med uppehållande verksamhet och vänta på att riksdagen ska ge hela receptet i november behövs alltså inte. Här är det grönt ljus – jobba för detta! Så lyder budskapet.

Min sista fråga är vilka bedömningar statsministern gör när det gäller att hitta allianser i detta något mörkare Europa i de här frågorna. Finns det länder och andra goda krafter som man skulle kunna ta under armen, och helt enkelt höja ribban i invandrings- och asylpolitiken?

Anf. 54 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill inte göra en bedömning av varje enskilt land. Det är svårt att göra det så här i en talarstol.

Vi har i en allians som inte sällan har varit Frankrike–Sverige hittills kunnat stoppa en del förslag. Det har gällt det senaste året när det har kommit propåer som har gått åt fel håll. Senast gällde det förslaget om att byta illegalt återtagna invandrare mot kvoter för arbetskraftsinvandring. Då var det Sverige, Frankrike och ytterligare några länder. Men jag törs inte gissa nu vad som händer på regeringskonferensen.

Anf. 55 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack, herr statsminister, för redogörelsen! Jag ska börja med kemikalielagstiftningen. Jag tolkar statsministerns svar som att han erkänner att miljöarbetet tar ett steg tillbaka i och med omflyttningen från miljö- till konkurrenserådet. Det som jag blir mest förvånad över är att statsministern accepterade denna omläggning under toppmötet. Trots att det finns stora stater så skulle väl Sverige kunna agera mer högljutt. Detta betyder ju att industrin nu har tagit det första steget i riktning mot att krossa en radikal kemikalielagstiftning. Det är väl något som knappast varken jag eller statsministern önskar.

Den andra frågan gäller regeringskonferensen. Det har pratats mycket här om huruvida den har börjat eller inte. Jag är nog mest intresserad av när den ska ta slut. Statsministern verkar ju ha gått med på stödet till ordförandeskapets uppläggning och tidsplan för regeringskonferensen. Tidsplanen är att den ska vara slut i december. I EU-nämnden har jag tidigare uppfattat att statsministern inte vill gå med på det, utan vill fortsätta till våren. Jag vill därför ha ett klargörande på den punkten.

Min sista fråga gäller EU-kommissionen. Jag tror att statsministern ska läsa de motioner som riksdagspartierna har lämnat om EU-konventet. Där kommer han att finna att det inte finns stöd av riksdagens majoritet för den linje som statsministern i alla fall har uttalat inför medierna, men kanske inte på toppmötet. Det är lite svårt att veta var vi driver frågorna – inne vid förhandlingsbordet eller utanför.

Detta går också stick i stäv med statsministerns tidigare uttalanden om att EU-kommissionen är de små staternas bundsförvant. Jag håller kanske inte med om det, men i det sammanhanget är det trist att höra att statsministern vill släppa på kravet att varje land ska ha en EU-kommissionär med rösträtt. Det är ju det som är det viktiga i den konstellation som EU-kommissionen har just nu. Det finns såvitt jag vet ingen majoritet i riksdagen för den linje som statsministern ger uttryck för.

Anf. 56 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tar det sista först. Jag vet inte om Ulf Holm deltog i den senaste EU-nämnden. Det går ju att läsa protokollet, om inte annat. Där redogjorde jag för vad jag skulle göra på toppmötet, och det har jag också redogjort för här, nämligen att testa frågan om strikt rotation. Vad menar man med det när man säger den saken? Det är bra att få det utklarat. Det är det första.

Det andra gäller att en stark kommission rimligen *är* de små staternas bästa vän. Det handlar om starka gemensamma institutioner. Men om vi går bakåt i tiden så är jag inte så säker på att vi upplever att kommissionen alltid har företrätt det unionsgemensamma och därmed behandlat små och stora stater jämlikt. Om man tittar på fördelningen av portföljer ser man att det finns en tydlig tendens att de större staterna har haft de tyngre portföljerna.

Jag pekar då på den inbyggda motsättning som finns, nämligen att man sitter i kommissionen och på något sätt representerar sitt eget hemland. Därmed försvagar man, precis som vi sade på EU-nämnden, kommissionens karaktär av unionsgemensamt organ. Det resonemanget måste man kunna föra och pröva. Men om det sedan resulterar i att vi ska ha uppfattningen att vi ska gå på konventets förslag exempelvis är helt och hållet beroende av var riksdagen sätter ned foten.

Om det är så att det som finns i konventets förslag står för en strikt rotation – låt oss testa den saken! Jag tvivlar på det, men låt oss testa det. Om det inte står för en strikt rotation så är det naturligtvis linjen ett land – en kommissionär med rösträtt som gäller. Skulle det stå för en strikt rotation jämlikt, så låt oss i så fall prata om den saken innan vi läser oss slutligt i förhandlingsarbetet.

Tidsplanen har inte kommit upp förut. Den är enligt vår uppfattning att det ska vara klart i tid före Europaparlamentsvalet. Kvalitet går före snabb tidsplan. Vad som förvånade mig vid det här toppmötet var att man i försvarsfrågorna så snabbt förde åt sidan diskussionen om gemensamma försvarsgarantier och dessutom preciserade sig om att ett strukturerat samarbete ska omfatta alla. Det var en överraskning för mig att det gick så fort. Det gör att jag tror att det kan bli ett tryck i slutet på året för att slutförhandla detta. Då handlar det naturligtvis om vad vi kan få ut i stället.

Anf. 57 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag kan hålla med om en del i resonemanget om EU-kommissionen. Jag är personligen inte någon vän av en jättestark EU-kommission – en byråkratikloss, som det kan uttryckas i dag. Jag tror också att vi delar den uppfattningen.

Men det är inte ointressant att det finns personer som kommer från Sverige där. Vi har fört en lång debatt i Sverige om att vi tycker att det är för få anställda i EU-kommissionen som kommer från Sverige just därför att det inte är ointressant vilken kulturell bakgrund man har, var man kommer ifrån och så vidare. Det gäller även det högsta beslutande organet, det vill säga EU-kommissionen. Det är därför jag tycker att det är viktigt att vi också måste värna att det finns en svensk med rösträtt där. Den är den bakgrunden som man måste ta till sig. Det är en öppen fråga,

Prot. 2003/04:16

21 oktober

*Information från
regeringen*

och det kommer vidare diskussioner längre fram. Men statsministern bör vara tydligare i den frågan.

Det som förvånar mig är tidsplanen. Uppenbarligen har statsministern gått med på att tidsplanen som italienarna har presenterat ska gälla. Där står december. Det förvånar mig, och jag ser med oro på den snabbhet som sker i diskussionerna – inte minst med tanke på den tröga diskussion vi har i Sverige. I somras presenterades att bara 10 % av svenskarna visste om att det fördes en diskussion i frågorna. Om riksdagen känner sig överkörd kan du själv se hur svenska folket kan känna sig i diskussionen om var makten i EU ska ligga någonstans.

Anf. 58 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag förstår inte Ulf Holms resonemang om tidsplanen. Jag har bara gjort en bedömning att jag tror att det italienska ordförandeskapet kan komma fram till ett läge i slutet av året då man vill och har underlag för att slutförhandla de konstitutionella frågorna. Jag har hela tiden sagt att vi föredrar en ordning där vi tar tid på oss. Men en överraskning var hur snabbt försvarsfrågorna hanterades vid sammanträdet och hur snabbt de släpptes. Det är en värdering och bedömning jag gör. Det innebär inte att jag har bytt uppfattning.

Vi kan snart vara 35 medlemmar i Europaunionen. 35 medlemmar i en kommission med rösträtt måste organiseras. Efter vilka principer ska den organiseras? Hierarkiskt säger kommissionen själv med en ordförande som själv får bestämma hur den ska organiseras. Jag är inte så säker på att det är så attraktivt. Det finns nackdelar med båda modellerna. Låt oss pröva det, så att vi inte reflexmässigt tror att bara därför att man har en representant i kommission är man garanterad något slags nationell förankring. Det kan bli precis tvärtom. Jag har sett tillräckligt mycket av det för att vara lite mer reserverad.

Anf. 59 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Jag tackar också statsministern för föredragningen. När man kommer så här i slutet har redan många av de intressanta frågorna tagits upp.

Det är ändå två saker som inte har berörts. Den ena handlar om den gemensamma gränsbyrån – förvaltningen, myndigheten – som ska inrättas.

Sverige har under de senaste åren varit stark motståndare till att få gemensamma gränsstyrkor. Det har funnits ett starkt tryck hos en del länder inom EU att nu ha gemensamma gränsstyrkor och att det inte ska vara en strikt nationell fråga. Jag kan se att den gemensamma gränsförvaltningsmyndigheten – byrån – är ett steg på vägen. Hur ser statsministern på detta, och är det fortfarande tydligt och klart att Sverige inte kommer att gå med på gemensamma gränsstyrkor?

Den andra frågan jag vill ta upp är kanske lite större. Statsministern säger att man avvaktar riksdagens ställningstagande innan man går in i den direkta förhandlingen. Förslaget har varit ute på remiss, och det är bra. Det framgår av remissvaren och i debatten att konventionsförslaget strider mot den svenska grundlagen. I normalfallet i lagstiftningsarbetet har vi i riksdagen alltid tillgång till att Lagrådet har granskat de stora lagstiftningsfrågorna, så att man får den tryggheten att detta är granskat

med utgångspunkt i hur det här förhåller sig till den svenska grundlagen. Men det är inte gjort med det här förslaget. Hur ser statsministern på det? Det är olyckligt om det i efterhand skulle visa sig att det finns punkter som strider mot den svenska grundlagen och att vi inte har uppmärksammat frågorna tillräckligt tydligt i början av förhandlingsprocessen.

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 60 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi har i vår skrivelse till riksdagen noggrant gått igenom hur konventet står i relation till den svenska grundlagen. Det är en viktig fråga också för regeringen. Vi gör den bedömningen att detta icke på något sätt strider mot grundlagen. Därmed har vi också gjort bedömningen att vi inte behöver pröva detta i Lagrådet. Det är vår utgångspunkt.

I fråga om gränsstyrkor sade jag i mitt anförande att vi betraktar detta som en strikt mellanstatlig fråga. Om vi ska ha en gränsbyrå ska den syssla med metodutveckling, informationsutbyte, det vill säga den typ av verksamhet som inte inkräktar på varje stats suveräna rätt att själv bevaka sin gräns. Vi håller på den principen.

Några stater som har kommit in som medlemmar i unionen har en lång yttre gräns, inte så sällan mot gamla kommuniststater med befolkningar som är hårt pressade i sitt dagliga liv – exempelvis Polen–Vitryssland. Redan vid anslutningsförhandlingen för Polen i Köpenhamn fick man med 100 miljoner euro för att klara gränsskyddet. Det antyder att det har öppnats en princip för att stötta dem som har en lång yttre gräns men inte att ta över det nationella ansvaret för att sköta styrkorna. Det ligger hos varje medlemsland.

Anf. 61 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Jag tackar statsministern för det tydliga svaret att gränsstyrkor ska vara en strikt nationell fråga. Men det är viktigt att poängtera att de eventuella medel som kommer att användas för att hjälpa vissa länder kommer att hållas inom den befintliga budgeten. Det är oerhört viktigt att inte fortsätta att bygga upp ytterligare kostsamma utgifter och att inte öppna upp för att det blir mer och mer av en överstatlig fråga.

Sedan går jag över till frågan om grundlagen och regeringens skrivelse till riksdagen. Det är tydligt att det finns tunga instanser representerade bland remissvaren som inte delar regeringens ståndpunkt. Då borde det vara i regeringens intresse att faktiskt låta Lagrådet göra en oberoende granskning så att det blir klart och tydligt för alla.

Anf. 62 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Bara för att det finns motstridiga synpunkter i ett remissförfarande går man inte automatiskt till Lagrådet. Det gör vi inte i andra sammanhang heller. Det är regeringens bedömning att detta rymms inom vår grundlag. Där har vi självklart gjort en noggrann beredning. Nu ligger detta hos riksdagen. Nu får riksdagen värdera vad regeringen säger. Jag har ingen anledning att nu komma med nya initiativ.

Jag behöver inte tillägga mer vad gäller gränsstyrkorna. Vi tycks vara överens. Det är bra. Jag tror inte heller att vi är särskilt ensamma på den punkten. Det är en rätt bred uppfattning att detta bör vara en nationell angelägenhet.

Anf. 63 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Jag ska återkoppla till det som statsministern inledde med, nämligen det tillväxtinitiativ som har tagits. Min fråga handlar om värdet och vikten av att ta till vara alla människors kunskap och möjligheter i tillväxtarbetet. Bakom forskning och utbildning finns människor. Det är de som är kraften.

Under Sveriges EU-ordförandeskap genomfördes en rad framgångsrika möten. Vid ett ministermöte i Norrköping fastställdes att jämställdhet är en förutsättning för ekonomisk tillväxt. Jag vet också att i Lissabonstrategin har detta följts upp med bland annat mål för barnomsorg – infrastruktur på sitt sätt.

Finns jämställdhetsaspekten och jämställdheten med i de tillväxtdiskussioner som nu förs?

Anf. 64 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! I det initiativ som kommissionen har tagit tillsammans med det italienska ordförandeskapet finns inte tillväxtaspekten med. Det var ett snävt perspektiv kopplat till synsättet att investeringar i infrastruktur får i gång ekonomisk tillväxt. Det kan vara så, men vi tycker att det är ålderdomligt. Det behöver antas ett bredare angreppssätt. Vi har sagt att det är Lissabonstrategin som ska användas om Europa ska bli en konkurrenskraftig världsdel och om vi ska ha en modernt framväxande ekonomi – ekologiskt och socialt uthålligt. Där ingår naturligtvis ett jämställdhetsperspektiv – det är oerhört centralt.

Sedan finns det en tendens att blåsa upp de investeringar som görs, att göra dem större än vad de är. De är naturligtvis imponerande till sin storlek, om man sätter dem i relation exempelvis till den svenska ekonomin. Men satt i relation till hela den europeiska ekonomin blir de mindre imponerande.

Om man sedan dessutom betänker att det ska ske under en tioårsperiod tror inte jag att det här på något sätt kommer att egentligen märkas i tillväxttakten i Europa, och definitivt inte i närtid. Det innebär inte att projekten ändå inte kan vara värdefulla – självklart är de det. Men vi ska inte ha en överdriven tilltro till detta.

Tillväxt får man när man lyckas kombinera en god politik, som bygger på människors trygghet och framtidstro, och samhälleliga insatser för att utveckla det vi kallar infrastruktur, utbildning och forskning.

Anf. 65 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret. Då är vi helt överens om detta. Investeringar i människor är av oerhörd vikt.

Sverige har framgångsrikt drivit jämställdhetsfrågorna i EU, men man kan dock se att jämställdheten inte har den tyngd som jag anser att den borde ha, varken i EU eller i konventets förslag. Men genom att ändå visa på vikten av jämställdhet för ekonomisk tillväxt kanske vi också kan driva på jämställdhetsarbetet tillsammans inom EU och också få in bra skrivningar i framtidskonventet.

Anf. 66 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Även om jag förut var lite dyster när jag tittade ut över Europa och den förskjutning av politisk tyngdpunkt som har skett, bort

från mer progressiv politik över till nyliberal, konservativ politik, tror jag ändå att vi på ett område kommer att ha en uppbackning som är ganska bred över partigränserna. Det är just i jämställdhetsfrågan.

Jag tror att de flesta regeringar, oavsett partifärg, och särskilt de i södra Europa, begriper att de sitter i en oerhört problematisk demografisk situation. Det är svårt att i ett modernt samhälle kombinera familjeliv och professionell karriär, med det system som man i dag har uppbyggt. Just den demografiska frågan driver fram ett nytt sätt att se också på jämställdhetspolitiken.

Där känner jag mig lite mer optimistisk än vad jag gör när jag tittar på miljöfrågan, där ju lågkonjunkturen väldigt kraftigt påverkar många regeringars ängslan för att ställa för hårda miljökrav, därför att man slår vakt om gamla jobb i industrin som ju ändå kommer att fasas ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Information från
regeringen*

8 § Svar på interpellationerna 2003/04:11, 13 och 28 om Tullverket som en del av rättsväsendet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 67 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Ulf Sjösten har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att Tullverkets brottsbekämpande verksamhet ska kunna prioriteras i enlighet med regeringens egen inriktning.

Torsten Lindström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa en effektiv gränskontroll och god service till företagen i Västerås och övriga Mälardalen.

Marietta de Pourbaix-Lundin har ställt tre frågor till justitieminister Thomas Bodström om Tullverkets möjligheter att medverka i brottsbekämpningen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på dessa frågor.

Jag har tidigare besvarat frågor och en interpellation med delvis samma inriktning. Svaret jag nu lämnar överensstämmer därför i grunden med tidigare svar.

Inledningsvis vill jag påpeka att det inte ankommer på regeringen att fastställa hur Tullverket organiserar sin verksamhet. Myndigheten ska själv avgöra var de resurser man förfogar över gör mest nytta för att uppfylla de mål för tullverksamheten som regeringen och riksdagen fastställer.

Tullverket har tillsatt en intern utredning som arbetat fram ett förslag till hur verksamheten ska organiseras i framtiden. Anledningen är att den kommande utvidgningen av EU påverkar förutsättningarna för verksamheten och att myndigheten behöver säkerställa att den inte överskrider de resursramar som riksdagen fastställt. Syftet är att finna en lösning där myndigheten utnyttjar resurserna bättre. Den interna utredningen har bland annat föreslagit att tullkontoren på ett antal platser ska upphöra.

Tullverket har meddelat mig att man kommer att kunna erbjuda näringslivet alternativa lösningar för tullärenden som innebär att servicen inte försämras. Näringslivet kommer också att informeras om dessa lösningar. Det kommer vidare att ske ett samråd med näringslivet innan förändringarna genomförs.

Tullverket har självklart en viktig roll i den brottsbekämpande verksamheten, vilken kontinuerligt är under utveckling. Denna verksamhet kommer enligt Tullverkets förslag att, liksom i dag, täcka hela landet genom antingen rörliga eller fasta styrkor. Hur Tullverkets resurser fördelas inom landet prövas fortlöpande med utgångspunkt i trafikströmmar och hotbilder. Målet är naturligtvis att denna verksamhet löpande ska förbättras.

Vidare vill jag påtala att Tullverket ännu inte fattat några beslut baserade på utredningens förslag.

Jag har inte funnit någon anledning att ändra inställning i denna fråga. Jag anser således fortfarande att det inte föreligger något behov av att vidta några ytterligare åtgärder från regeringens sida utan att detta är en fråga för Tullverket.

Anf. 68 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! Smuggling av narkotika, dopningspreparat, alkohol och cigaretter till Sverige har ökat kraftigt. Det finns mycket stark anledning att tro att EU-utvidgningen kommer att innebära ett ännu större inflöde av narkotiska preparat till Sverige via Östeuropa. Den farhågan delas för övrigt av Tullverkets högsta ledning.

Ett mycket tydligt exempel är de stora mängder Rohypnol som sedan lång tid tillbaka väller in över Sveriges gränser. Tullens beslag har också ökat trots redan ansträngda resurser.

Sedan ett år tillbaka smugglas det in stora mängder av ett nytt ämne, Fentanyl, ett preparat som har stora likheter med heroin. Det ser ut som heroin men är så oerhört mycket starkare. Några små korn kan räcka för att beröva en människa livet. För närvarande misstänks tio drogrelaterade dödsfall i Sverige det senaste året bero på Fentanylintag. I går rapporterade polis och tull att det nu börjar komma in en ännu starkare variant av dödligt Fentanyl, just från östra Europa.

I utredningen *Framtidens Tullverk* föreslås omfattande och drastiska personalneddragningar hos tullarna. Enligt tullpersonal och många andra innebär förslaget en stor fara för att verksamheten inte kan fullgöras på ett bra sätt och ytterst ett hot mot det svenska samhället.

Som tidigare sagts kommer utvidgningen av EU med tio nya medlemsstater med stor sannolikhet att innebära att illegala varor, i varje fall inledningsvis, i större utsträckning kommer in till Sverige från dessa länder.

Herr talman! I Socialdemokraternas budgetproposition för 2004 sägs följande: "Inom gränsskyddets kontrollverksamhet skall narkotikakontrollen ges fortsatt högsta prioritet. Bekämpning av den organiserade narkotikasmugglingen skall därvid prioriteras. Hög prioritet skall också ges kontroller mot storskalig illegal införsel av sprit och tobak. Det är av speciell vikt att gränsskyddsverksamheten utvecklas och effektiviseras."

Anslagen till tullverksamheten, eller förslaget till anslag från den socialdemokratiska regeringen, står i skarp kontrast till ovanstående skrivning om politikens inriktning. Anslaget kommer att innebära en kraftig nedskärning av antalet tulltjänstemän. Personal som arbetar med klarening av legala varor i samspel med importföretag men även personal som arbetar med brottsbekämpning kommer att försvinna, bland annat genom förtida pensionering. Det kommer att minska tullens möjligheter till en

bra reell och personell kontrollverksamhet. Därigenom minskar slagkraften i en viktig brottsbekämpande verksamhet, en brottsbekämpande verksamhet där behoven inte har minskat utan tvärtom ökat under flera år, och prognosen är att de kommer att öka de närmaste åren.

Herr talman! Som svar på min interpellation säger finansministern att det inte finns skäl för regeringen att vidta några ytterligare åtgärder. Konsekvenserna blir allt tydligare dag för dag, och i dag är de ganska tydliga, enligt mitt sätt att se det. Därför ställer jag faktiskt återigen frågan till finansministern: Vilka åtgärder avser finansministern att vidta för att tullens brottsbekämpande verksamhet ska kunna prioriteras i enlighet med regeringens egna inriktningsdirektiv i budgetpropositionen för 2004?

Anf. 69 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret på min interpellation. Tyvärr är det inget svar som lugnar vare sig oroliga företagare eller medborgare. Finansministern tänker tydligen inte göra någonting för att garantera staten de intäkter som tullen ger och inte heller för att klara den brottsbekämpning som är så viktig för medborgarnas rättssäkerhet.

Företagsklimatet i Sveriges viktigaste tillväxtregion ska försämrats, och Sveriges hjärta ska blottläggas för knark och brottslighet. Det är summan av Bosse Ringholms inlägg. Det rimmar illa med de ambitioner som regeringen påstår sig ha. Jag tror heller inte att de tullare som med stort intresse följer debatten är riktigt nöjda med ministrarnas inlägg.

Enligt förslaget, framtidens tullverk, ska 430 personer i tullen i landet förlora jobbet. Tullen i Västerås och Västmanland läggs ned. I besparingsförslaget står det att tullens insatser ska koncentreras till brottsbekämpning, särskilt på trafik från tredjeländer. Men det är just det som finns i Mälaren. Varje vecka kommer tusen fartyg in i Mälaren, nästintill oöverskådligt, rakt in i Sveriges hjärta.

I Västerås och dess närhet finns två av Sveriges största insjöhamnar, Västerås och Köping, som båda har mycket omfattande trafik på en rad länder utanför Schengen. Den statliga Godstransportdelegationen konstaterade för en tid sedan att transportströmmarna genom Sverige möts i Västmanland. När det gäller transitströmmar kan knappast något län konkurrera med Västmanland.

Från Västerås flygplats går det flera dagliga turer till länder utanför Schengen. Om tullverksamheten försvinner riskerar man att få ett klart ökat inflöde av bland annat knark. Även annan brottslighet kan följa i smugglingens kölvatten. Det är inte acceptabelt.

Vid tullen i Västerås finns också ett omfattande arbete riktat till företag. En mängd företag i Västmanlands län och norra Södermanland får service. Tullen är en inkomstkälla för statskassan. Andelen företag med export är större i Västmanland än i landet i övrigt. Företagen har nytta av att det finns tullpersonal i området som kan ge råd och stödja företag. Det sparar tid och pengar.

Om verksamheten läggs ned tvingas tullens kunder att sköta sina tullärenden elektroniskt eller via andra tullkontor. Det blir både svårare och dyrare att driva företag. Det är inte acceptabelt att rikta det slaget mot

Prot. 2003/04:16
21 oktober

Svar på
interpellationer

Sveriges främsta tillväxtregion, Mälardalen, när regeringen samtidigt har mage att tala om behovet av en tillväxtpolitik.

Herr talman! Det är faktiskt inte försvarbart att lägga ned tullverksamheten i Västerås, men det är ett resultat av den socialdemokratiska politiken. För den politiken har finansminister Bosse Ringholm ansvaret.

I Kristdemokraternas förslag till statsbudget för det kommande året anslås, tvärt emot regeringen och dess stödpartier, i stället mer pengar till tullen. Min följdfråga till finansministern blir därför: Vad tänker finansministern göra för att tullverksamheten i Mälardalen ska fungera på ett tillfredsställande sätt – det gäller statskassans intäkter, tillväxtklimatet, brottsbekämpningen och människors trygghet? Inte tänker väl Bosse Ringholm bara sitta och rulla tummarna?

Anf. 70 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag har interPELLERAT justitieminister Thomas Bodström. Mycket förvånad blir jag då när jag får svaret av finansministern, eftersom min interpellation handlar om tullen och brottsbekämpningen. Men finansministern får kanske säga framöver att han inte bara är finansminister utan också justitieminister, i alla fall biträdande justitieminister.

Om regeringen ser tullen som en viktig del av rättsväsendet och brottsbekämpningen undrar jag vad som händer om tullnärvaron minskar och stora delar av Sveriges gränser blir utan tullare. Vilken signal ger detta till smugglare av narkotika, dopningsmedel, andra droger, vapen och människor? Tullen är trots allt oftast första utposten. Talesättet ”ingen kedja är starkare än sin svagaste länk” illustrerar kanske vad den här debatten handlar om.

Vi hörde tidigare citat från regeringens egen budgetproposition där man säger att man ska prioritera brottsbekämpning inom tullen, men sedan agerar man helt annorlunda.

Sedan kan man tänka på brottsbekämpningen i stort. Regeringen och justitieministern gör ett stort nummer av att man satsar extra pengar på just brottsbekämpningen. Då är min fråga till finansministern: Tycker finansministern att regeringens politik hänger ihop?

Tullen gör väldigt stora beslag. Man har räknat ut att det handlar om ungefär 1,2 miljarder kronor i samhällsnytta, det vill säga att det är de kostnader som samhället skulle ha haft om narkotikan hade nått ut till missbrukarna. Tycker inte finansministern att denna insats är värd någonting?

Kan finansministern svara på frågan om brottsbekämpningen blir bättre eller sämre i Sverige om tullen måste dra ned på gränsskyddet, det vill säga sin del av brottsbekämpningen? Blir det internationella samarbetet, som Sverige deltar i, för att bekämpa den internationellt organiserade brottsligheten bättre eller sämre om tullen drar ned på sin del av brottsbekämpningen?

Finansministern skriver att tullen nu ska klara brottsbekämpningen och bevakningen genom att åka runt. Blir det bättre brottsbekämpning om tullarna en stor del av tiden måste sitta i en bil, åka båt eller flyga för att klara av sitt uppdrag? Det är så vi bekämpar brottsligheten längs gränserna. Anledningen till att jag drar in flyget i det hela är att det på Got-

land till exempel inte kommer att finnas en enda tullare. Hur tar man sig snabbt till Gotland om det behövs?

Finansministern har kanske väldigt bra svar på alla de här frågorna. Jag förutsätter det, eftersom jag tycker att han svarar ganska nonchalant på våra frågor i det skriftliga svaret. Vi får möjlighet att ha debatt här igen klockan 18. Då kanske vi får riktigt bra svar från finansministern. (forts.)

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.29 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

8 § (forts.) Svar på interpellationerna 2003/04:11, 13 och 28 om Tullverket som en del av rättsväsendet

Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Eftersom det varit en tidigare debatt i kammaren vill jag skicka med statsministern en liten sak om en president i USA. Det sades här tidigare av statsministern att vederbörande både kunde cykla och vissla samtidigt. Det är ett minnesfel. Det gällde USA:s president Gerald Ford. Till hans förtjänster hörde att han både kunde gå och tugga tuggummi samtidigt. Jag hoppas att finansministern kan påpeka att det var på det sättet. Jag är angelägen om att det inte ska bli fel i riksdagens protokoll på den här punkten.

Nu ska vi diskutera den viktiga frågan om tullen. Chefen för Finansdepartementet och jag hade möjlighet att diskutera den alldeles nyligen. Sedan dess har åtminstone en sak inträffat. Skatteutskottet har haft en hearing med chefen för Tullverket. Då framgick någonting som inte framgår med önskvärd tydlighet i den utredning som jag utgår ifrån att både chefen för Finansdepartementet och jag nu har läst mer ordentligt. Frågan om hur underskottet i Tullverket har uppstått är ganska intressant. Jag förstår att man måste ha pengar till utvecklingsverksamhet. Men det har tillkommit en post som chefen för Tullverket var noga med att poängtera. Pensionskostnaderna hade kommit som en överraskning. Det rörde sig om 30 miljoner. Det är ganska lite pengar, men det gör mig bekymrad att en så pass stor post kan komma som en överraskning från det andra statliga verket.

Jag vill fråga finansministern hur denna omständighet i sin tur kan tillåtas påverka hela tullens organisationsplan. Den tas som intäkt, och det framgick inte riktigt tydligt.

Marietta de Pourbaix-Lundins interpellation handlade om tullens befogenheter. Jag är också en smula förvånad. Regeringen fördelar sina

uppgifter som man vill, men detta är en viktig fråga. Vi diskuterade inte den ordentligt sist. Nu har vi möjlighet att diskutera den. Vilka befogenheter ska Tullverkets personal ha? Det spelar en väldigt stor roll. Vi från Folkpartiet – om jag nu ska tala om detta parti – menar att Tullverkets personal måste få ökade befogenheter. Att inte använda tullens fulla potential vid bekämpningen av en ofta grov organiserad brottslighet är ett slöseri med resurser.

Vi har skrivit en ganska omfattande motion om att tulltjänstemän måste få fler och bättre möjligheter att verka och att använda hela sin potential. Tullen har till exempel befogenhet att ingripa mot smuggling över hela landet. I Danmark, Frankrike och Tyskland har man valt en modell där man har gett tullmyndigheterna möjlighet att genomföra kontroll över hela territoriet medan Sverige och Storbritannien valt att genomföra kontroller vid gränsen. Detta är en viktig skillnad.

När vi nu har statsrådet och chefen för Finansdepartementet här är det viktigt att vi klarar ut detta. Vad är motiven till att svensk tullpersonal har mindre möjligheter än den i andra länder att ingripa? Jag har många andra förslag som jag skulle vilja diskutera, men tiden är alltför knapp. Jag skulle ändå vilja ha svar på de två frågorna, den första om hur pensionsvillkoren plötsligt tycks ha kommit in och påverkar hela tullens organisation och den andra om befogenheterna för tullpersonalen.

Anf. 72 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Jag har anmält mig till den här debatten eftersom vi står inför det faktum att vi snart kanske inte har någon fast tull från Stockholm ned till Karlshamn inklusive Öland och Gotland. Jag kommer från Östergötland, vilket är ett län som ligger i farozonen. Jag har följt medierna, och det är många med mig som är oroliga över vad som kan komma att hända i framtiden.

Det här sparförslaget slår hårt, inte bara mot näringslivet utan kanske ännu allvarigare mot brottsbekämpningen. Vi vet att det kommer in narkotika genom Norrköpings hamn och Östergötlands flygplatser. Det handlar bland annat om amfetamin från Baltikum och heroin från Ryssland. Om sparförslaget går igenom står vi i Östergötland helt utan brottsbekämpande tullpersonal. Vem ska då kontrollera inkommande båtar och varor? Vem ska se till att det inte kommer in passagerare som inte är anmällda?

Jag vet att det har planerats för mobila styrkor, men jag är övertygad om att det behövs folk på plats för spaning. Den tullpersonal som jag har pratat med verkar trovärdig när de uttrycker att lokalkännedom är viktigt i kampen mot narkotikan.

Visst kan jag tänka mig att införseln av smuggelgods i dag är större i Malmö, Göteborg och Stockholm, men smugglarna söker hela tiden nya vägar. Vad händer när beredskapen att hindra smugglare minskar på ostkusten? Det är inte särskilt långsökt att tro att införseln av olagliga varor, och kanske även av människor, då kommer att öka på just ostkusten. Förstår ministern att vi som bor på ostkusten ser problem och att vi är oroliga? Vill och kan ministern göra något för att dämpa oron?

Fru talman! Vi har nyligen i kammaren haft en diskussion om precis samma ämne. Det blir kanske lite upprepningar. Må så vara.

Först vill jag säga att det här inte är någon debatt om nedskärning i Tullverkets resurser. Det är ingen debatt om något sparförslag. Det är en helt annan debatt. Tullverket har tillförts mer resurser de senaste åren. De ligger i storleksordningen 40 miljoner kronor plus särskilda resurser för exempelvis viss del av Arlandaverksamheten.

Det är en helt annan diskussion som är föranledd av något som ingen av interpellanterna eller frågeställarna i övrigt har brytt sig om att diskutera. Europeiska unionen håller på att ändra sina gränser. Det är det som är bakgrunden till att Tullverket har sett över sin organisation. Tullverket har gjort en organisationsutredning. Om man skulle anklaga Tullverket för någonting skulle det ha varit om de inte ens hade brytt sig om att ta vara på de förändrade förutsättningar som de har i och med att den europeiska unionen utvidgas från 15 till 25 stater, om de då inte skulle ha sett att det är nya förutsättningar för deras gränsskydd. Det är en skyldighet för en myndighet som Tullverket att försöka ställa om och se vilka förutsättningar de har i framtiden med tanke på EU:s utvidgning. Det har inte ens förekommit i diskussionen här. Det har inte framkommit bland dem som deltagit i debatten här att det är grunden för hela den här förändringen.

Jag har sagt i mina svar, och det får gärna upprepas, att varken regering eller riksdag i detalj ska fastställa Tullverkets organisation, om Tullverket ska finnas på 40, 35 eller 30 orter och om fördelningen av tjänsterna ska vara så eller så. Det ankommer på Tullverket självt att göra. Regering och riksdag har ställt upp ett antal mål, krav och ambitioner för Tullverket. Dem ska Tullverket självfallet uppfylla. Vi ska också i vårt vanliga uppföljningsarbete se till att Tullverket svarar mot de krav som vi har ställt på dem och som vi har rätt att ställa.

Jag kan säga till Gunnar Andrén för att vara väldigt tydlig att Tullverket inte har behandlat sina pensionskostnader på något annat sätt än någon annan myndighet. Alla myndigheter har skäl att avsätta resurser för sina pensionskostnader. En del har fått mindre, en del har fått mer pensionskostnader. Varje myndighet måste själv göra en värdering och hantera pensionskostnaderna. Det är inte något speciellt för Tullverket. Alla statliga myndigheter har pensionskostnader och har att göra sin bedömning av hur man hanterar dem. Det handlar om myndigheter som har miljardbudgetar. Om det handlar om några tiotals miljoner kronor åt det ena eller andra hållet som man kan få i ökade pensionskostnader måste man naturligtvis ha en beredskap och flexibilitet för att klara av det.

Jag tycker också att man borde uppmärksamma att Tullverket under senare år har sett till att ändra sin organisation på ett sådant sätt att de kan klara den internationellt organiserade brottsligheten på ett mer effektivt sätt. Det handlar om att Tullverket naturligtvis måste ha en teknisk kompetens och teknisk utrustning, datasystem och allt vad det kan vara, av mycket hög kvalitet. Det är en omställning som också studeras i den organisationsutredning som Tullverket har gjort där man är mycket angelägen om att skapa hög beredskap.

Min utgångspunkt är att det som Tullverket ska göra – det är ju Tullverket som i sista hand har att besluta om sin organisation – är att skapa en mer effektiv tullorganisation med ett mer effektivt arbete, både när det gäller den internationella brottsligheten och andra områden där tullen har att bedriva vanlig serviceverksamhet gentemot näringslivet. Jag har inget skäl att tro att inte Tullverket i det avseendet skulle kunna vara framgångsrika.

Jag ska gärna återkomma med en redovisning av något som inte heller inte har förekommit i debatten, nämligen att Tullverket faktiskt har haft ganska stora ambitioner när det gällt att försöka regionalisera sin verksamhet. Inte minst den norra delen av landet har fått en del centrala funktioner under de senaste åren.

Anf. 74 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Man kan konstatera att jag och finansministern är överens om *en* sak, och det är att tullens organisation i första hand är en fråga för Tullverket. Men prioriteringsområdena pekas ut i den socialdemokratiska budgetpropositionen. Jag läste upp dem tidigare i den första delen av debatten. Och tullens förmåga att leva upp till regeringens mål styrs, i varje fall delvis, av hur mycket pengar denna riksdag beslutar sig för att anslå till Tullverket. Så hänger det ihop.

Tillgången på narkotika och narkotikarelaterade preparat är tyvärr mycket god i Sverige i dag. I en narkotikarazzia som nyligen genomfördes i min hembygd, Borås och Sjuhäradsbygden, testades drygt 70 ungdomar, de yngsta 15 år, positivt för bruk av narkotika i olika former – drygt 70 under en helgnatt.

Huvuddelen, förmodligen det allra mesta, av denna narkotika produceras inte i Sverige utan kommer hit från andra länder, inte minst från Östeuropa.

Arbetet mot narkotika inom landets gränser är mycket viktigt. Det finns också en stor politisk enighet om en restriktiv narkotikapolitik i vårt land. Men arbetet med att stoppa narkotikan vid gränsen borde ha högsta prioritet.

Moderaterna och många fler i denna kammare, vilket inte minst debatten i dag illustrerar, har varslat denna fara. Moderaterna satsar på Tullverket i sitt alternativa budgetförslag. Vi ger Tullverket en reell möjlighet att utveckla den brottsbekämpande verksamheten, något som vi är övertygade om kommer att behövas för att Sverige ska kunna leva upp till sina narkotikapolitiska mål och för att vi effektivt ska kunna bekämpa annan grov brottslighet som är relaterad till inflödet av narkotika.

Man kan konstatera att interpellanterna målar upp en dyster och oroväckande bild av Tullverkets framtid om det socialdemokratiska budgetförslaget får riksdagens gillande. Är vi alltför dystra, Bosse Ringholm? Överdriver vi faran med ett ökat inflöde av narkotika till Sverige efter EU-utvidgningen? Är detta orsaken till att man från er sida inte vill satsa på Tullverket och den brottsbekämpande verksamheten? Det är min fråga.

Anf. 75 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Finansministern har ännu inte berört den fråga som jag ställt när det gäller konsekvenserna för Mälardalen – konsekvenserna för

företagandet och tillväxten och konsekvenserna i fråga om brottsbekämpningen – av detta förslag som gäller att spara pengar, att avskeda människor och att lägga ned tullverksamheten helt i Västerås i Västmanland.

Finansministern hänvisar återkommande till att Tullverket ska vara en självständig myndighet. Det behöver finansministern inte ens säga, för det vet vi alla. Myndigheter är självständiga. Men även finansministern måste medge att en myndighet har att rätta sig efter riksdagens och regeringens beslut och direktiv. Därmed blir det ju så att när Tullverket ska klara av sin ekonomi utifrån de ramar som myndigheten har fått av den socialdemokratiska regeringen och dess stödpartier hamnar det yttersta ansvaret åter i finansministerns knä.

Det är därför, fru talman, jag efterfrågar insatser, svar och klarlägganden från finansministern så att vi här i kammaren och människorna i Mälardalen får besked om hur finansministern ser på de förändringar och försämringar som är föreslagna.

Det finns i dag en massiv oro ute bland människor när det gäller förslaget att ta bort den brottsbekämpande verksamheten, att ta bort gränskontrollen. Jag vill göra en jämförelse med de förändringar, försämringar och besparingar som drabbat polisen de senaste åren. Där har det talats om att nya metoder ska leda fram till en mer effektiv verksamhet. Det har vi tvivlat på från kristdemokratiskt håll. Vi har velat ha fler poliser. Nu ser vi konsekvenserna: Fler och fler människor upplever en otrygghet i samhället när polisstation efter polisstation läggs ned med den nuvarande regeringens politik.

Tror Bosse Ringholm verkligen att det blir mindre knark och mindre brottslighet i Mälardalen när tullen försvinner från två av Sveriges största insjöhamnar så att tusen fartyg i veckan kan glida rakt in i Sveriges inre näst intill obehäskat och okontrollerat? Tror verkligen finansministern det?

Regeringen brukar också tala väldigt mycket om tillväxt. Åtminstone började regeringen göra det i sin regeringsförklaring, även om de konkreta åtgärderna som vanligt lyser med sin frånvaro. Här kan jag konstatera att företagarna, handelskammaren, länsstyrelsen, ja, alla aktörer i Mälardalen och Västmanland är oerhört bekymrade över det här förslaget om konsekvenser för tillväxten. Det blir ett slag i luften att tala om tillväxt om den egna praktiska politiken leder till någonting helt annat.

Många småföretagare är i dag oerhört bekymrade över de kostnader och konsekvenser som de kommer att drabbas av om tullservicen försvinner i Västmanland. Vad har finansministern för besked att ge till de företagarna? Vad tänker finansministern göra för att tillväxten i Mälardalen ska stimuleras och utvecklas?

Sedan, fru talman, ska ju de resurser som ges till tullen räcka till så mycket som möjligt. Redan i dag är det en massa mobila grupper som far omkring i Mälardalen. Tror finansministern att det blir billigare och mer effektivt med fler mobila grupper och färre stationerade tullare på plats där fartygen och flygplanen från länder utanför Schengenområdet kommer rakt in i Sveriges inre?

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 76 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Det är nu uppenbart att jag får svar av fel minister. Jag hade ju interPELLERAT justitieministern, och det är uppenbart att finansministern inte vill diskutera detta med brottsligheten och brottsbekämpningen. Jag fick inte svar på en enda av de frågor jag ställde före pausen. Jag vet inte om det beror på att Bosse Ringholm var på väg från kammaren medan jag pratade så att han inte kunde notera frågorna eller på just det faktum att det är fel minister jag debatterar med.

Jag upprepar nu mina frågor.

Tycker finansministern att Socialdemokraternas politik hänger ihop när man pratar om att öka satsningen på brottsbekämpning och ändå gör det omöjligt för tullen att ha kvar sin brottsbekämpande del?

Blir det bättre eller sämre möjligheter att ha en bra brottsbekämpning i Sverige om tullen försvinner i stora delar längs gränsen?

Blir det bättre eller sämre för det internationella samarbetet mot den organiserade internationella brottsligheten om tullen försvinner?

Jag frågade om finansministern möjligtvis såg att tullen gjorde någon samhällsnytta och talade om på vilket sätt de gjorde det.

Jag frågade också finansministern om han tyckte att det var bra brottsbekämpning att ha större delen i en bil, en båt, ett tåg eller ett flygplan. Det är nämligen vad som kommer att hända nu när tulltjänstemännen får fara runt.

Jag fick inte svar på en enda av dessa frågor.

Jag sitter i Tullverkets styrelse, en styrelse som inte kan besluta speciellt mycket, så jag vet att tullen håller på med gränsskydd och effektiv handel. Det är de två bitar tullen håller på med. Man har fått bra ny teknisk utrustning, röntgenmaskiner och skanningsmaskiner, och det är jättebra. Men om man ska kunna utföra den bekämpning av brottslighet som tullen också är inne på, alltså gränsskyddet, behöver man underrättelse. Hur kan man få underrättelse om man inte har någon tullnärvaro? Det är faktiskt med tullnärvaron man samlar ihop uppgifter bland annat. Det finansministern säger håller inte.

Jag har en annan konkret fråga. Det sägs ofta att tullen ska samarbeta med polisen och kustbevakningen. Men hur kan man samarbeta om en part inte finns där, i det här fallet polisen? Då tänker jag på Gotland, som har ett samarbete. Om nu tullen drar sig ur helt och hållet, hur ska man kunna samarbeta? Polisen kan inte överta tullens uppgifter. Det har man inte lagliga möjligheter till, och man har inte heller resurser att göra detta. Hur ska detta samarbete över huvud taget kunna fungera?

Jag måste till slut ändå ställa frågan: Vill regeringen över huvud taget ha kvar tullen?

Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag lade också märke till att det var väldigt klent med besked när det gällde just befogenhetsfrågan. Det kan hända att det ändå inte är chefen för Finansdepartementets speciella område, så jag kan möjligen förstå det. I så fall får vi vänta med den fråga som Marietta de Pourbaix Lundin och jag gärna vill ha besked om. Annars skulle jag ställt frågan – men jag tror att den är svår för chefen för Finansdepartementet att svara på – hur ministern ser på att vi skulle begära att tulltjänstemän får befogenhet att fordra legitimation vid tullkontroll. Det är en mycket

intressant fråga. Men jag förstår att den kan vara svår att svara på för chefen för Finansdepartementet, för jag uppfattar att den hör hemma någon annanstans.

Nu går jag tillbaka till ekonomin. Det är alldeles rätt som Bosse Ringholm säger, att alla myndigheter ska klara sina pensionsåtaganden. Men Bosse Ringholm vet också att de administrativa rutinerna är lite olika. Det föranledde just Bosse Ringholms regering att ganska nyligen ge Ekonomistyrningsverket i uppdrag att se över hur man skulle klara pensionsvillkoren vid mindre myndigheter. Nu är Tullverket ingen mindre myndighet, men problemet är att man har upplevt det som en överraskning att man fått ett stort pensionskrav på sig som man inte hade räknat med.

Sedan har Bosse Ringholm alldeles rätt i att vi inte har tagit upp alla förutsättningar. Jag vill säga att det finns tre förutsättningar för utredningen. Att jag inte nämnde dem beklagar jag. Det kanske jag borde ha gjort. De nya länderna kommer den 1 maj. Det är den första förutsättningen. Det underskott som Tullverket hade är den andra. Och det tredje som jag frågade om var det som kom fram under själva utredningen, överskridandet med 30 miljoner. För den här myndigheten är det ett motiv för de ganska kraftiga personalnedskärningarna. Det framgår om man läser noga. Det har tillkommit under själva utredningen som de själva har tillsatt. Det är alldeles riktigt. Men jag undrar: Är det rimligt att en sådan här överraskande sak ska få sådana väldiga konsekvenser?

Anf. 78 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Jag tror inte att behovet av tullverksamhet blir särskilt mycket mindre i framtiden. Att förklara att man tar bort stora delar av tullen med att till exempel Baltikum går med i EU är inte tillräckligt och tillfredsställande.

Vad gäller Norrköping har jag förstått att mer än 90 % av jobbet kommer att kvarstå, trots att vi får tio nya medlemsstater i EU. I dag har tullpersonalen fullt upp. Med det nya förslaget måste nästan alla gå. Men 90 % av jobbet kvarstår. Det är svårt att få den ekvationen att gå ihop.

Vad gäller narkotikainflödet och trycket på Sverige befarar jag att vi har en svårare situation än dagens framför oss. Vad jag har förstått kommer det att dröja innan Baltikum har byggt upp en lika bra gränsskyddsbevakning österut som den vi har i Sverige i dag. Detta innebär att vi i Sverige måste ha en minst lika bra narkotikabevakning som dagens.

Jag vill avsluta med argumentet om vikten av att stoppa narkotikan så tidigt som möjligt. Jag har flera gånger besökt svensk kriminalvård och vet hur mycket mänskligt lidande och vilka enorma kostnader rent ekonomiskt som narkotikan kan medföra om man avstår från att bekämpa den till dess det är absolut omöjligt att låta bli.

Visst måste väl ministern kunna medge att det vore effektivast att stoppa narkotikan redan vid landgränsen, det vill säga redan innan den har hunnit orsaka stora skador. Det är just det som är tullens uppgift. Så varför inte ge dem förutsättningar att göra ett gott jobb som senare kommer att löna sig i alla möjliga olika budgetar, inte minst inom rättsväsendet och inom behandlingsverksamheten mot missbruk?

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 79 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Tullverket gör ett utomordentligt gott arbete i dagsläget. Tullverket har en väl utbildad personal som också gör oerhört effektiva insatser.

Tullverkets förutsättningar förändras naturligtvis när Europeiska unionen utvidgas från 15 till 25 stater. Det förefaller som om Torsten Lindström och Karin Granbom inte riktigt har tagit till sig det. Jag antar att de inte har varit motståndare till EU:s utvidgning, men de borde rimligen inse att det är nya förutsättningar. Som jag sade tidigare, om Tullverket skulle ha låtsats som om ingenting hade hänt och fortsatt med samma organisation och samma inriktning hade Tullverket varit lika ovetande om utvidgningen som Karin Granbom och Torsten Lindström uppenbarligen är.

Jag tycker att det är värdefullt att Tullverket har agerat tidigt, gjort en organisationsutredning och sett över hur man kan lösa sina uppgifter på ett bättre sätt. Tullverket är effektivt men kan naturligtvis alltid bli mer effektivt, framför allt måste man ställa om när det blir nya förutsättningar. Tullverket har både en viktig uppgift när det gäller att ge en bra service till svenska företag för tullklarering och att som ett led i den internationella brottsbekämpningen se till att vi har ett effektivt gränsskydd och att man kan inskrida på andra områden.

Jag vill gärna framhålla att den organisationsförändring som nu diskuteras och som Tullverket i sista hand har att själv besluta om alltid är en fråga om avvägning av hur mycket resurser man använder till personal, teknik, lokaler och andra insatser. Jag utgår från att det är Tullverkets lednings ambitioner att få ut mesta möjliga av de pengar som man har fått och som har vuxit under senare år. Alla diskussioner om att det här är sparförslag och nedskärningar vill jag bestämt tillbakavisa därför att Tullverket inte har fått mindre resurser.

Jag kan på en punkt kommentera det som Gunnar Andrén tog upp när det gällde pensionerna. Jag sade förut att det gällde alla statliga myndigheter. De måste ha en beredskap för att klara en sådan situation. Jag är samtidigt medveten om att det nyligen har kommit, efter ett uppdrag från Finansdepartementet, ett utredningsförslag om att hantera pensionskostnader på ett lite annorlunda sätt i fortsättningen. Framför allt ges myndigheterna mer tid att ställa om för att klara pensionskostnaderna. Efter vanlig behandling av det förslaget får vi se hur det i fortsättningen kan underlätta processen när det gäller myndigheternas pensionskostnader.

Jag vill också understryka att det faktiskt har tagits stora hänsyn till de regionala aspekterna i sammanhanget. Tullverket har under senare tid exempelvis flyttat ut sin rikssambandscentral till Kiruna. Man har flyttat tullskolan till Norrtälje. Man har sett till att Tullverkets IT-avdelning finns i Luleå. Och i det senaste organisationsförslaget vill man att den interna administrationen ska lokaliseras till Sundsvall. Så jag tycker att Tullverket väl uppfyller de krav som regering och riksdag har på organisationen av myndigheten, men man har också varit mycket lyhörd för allt det som en myndighet har att väga in när det gäller effektivitet, lokaliserings- och regionalpolitiska aspekter och annat.

Jag är övertygad om att Tullverket också mycket noga lyssnar på de synpunkter som kommer från näringslivet, från kommunalpolitiker och alla andra berörda. Men Tullverket ska naturligtvis väga av sina resurser

så att det blir största möjliga effekt av insatserna i perspektivet av Schengenavtalet och i perspektivet av de nya medlemsstaterna.

Jag tycker att den diskussion som har förts här har varit bra. Även om det har varit lite upprepningar tycker jag att det är värdefullt att Ulf Sjösten, Torsten Lindström, Gunnar Andrén och Karin Granbom tar upp ett stort antal frågor som jag är säker på att Tullverket också vill lyssna till och sedan komma till slutsatser. Sedan är det ytterst myndigheten som har att hantera situationen. Vi får på vanligt sätt göra en värdering när de har åstadkommit sitt resultat vid ett senare tillfälle.

Anf. 80 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Omvärldsförändringar ska givetvis påverka organisationen i statliga verk. Därom är jag och finansministern helt och hållet överens. Men här handlar det faktiskt om att man monterar ned delar av den brottsbekämpande verksamheten i en tid då vi skulle behöva göra precis tvärtom, satsa mer på den brottsbekämpande verksamheten inom Tullverket. Det är det som det handlar om. Det är det hela min debatt har handlat om.

Det smugglas också in alkohol till Sverige i mycket stora mängder. Man kan diskutera orsakerna, men en orsak är givetvis att vi har dyr alkohol i Sverige. En annan är att det finns människor som kan tjäna väldigt mycket pengar på att smuggla in den här alkoholen till vårt land. Det rör sig både om småskalig och storskalig smuggling. Den gemensamma nämnaren är att den har ökat oerhört kraftigt de senaste åren.

Denna smuggling har också inneburit en stor mängd följdbrottslighet, till exempel export som aldrig lämnar landet, kapade distributionsbilar och organiserade ligor som med alkohol och cigaretter som bas försörjer sig väl genom att föra in allehanda illegala produkter till Sverige. Det är en organiserad verksamhet, och enligt uppgift börjar den bli ganska stor och ganska svår att hantera för de rättsvårdande myndigheterna.

Fru talman! Finansministern säger i sitt interpellationssvar till mig att målet är att tullens brottsbekämpande verksamhet löpande ska förbättras. Jag delar givetvis den uppfattningen. Det är oerhört viktigt. Det finns tyvärr inget som tyder på att det socialdemokratiska budgetförslaget för Tullverket kommer att bidra till att infria finansministerns målsättning. Det kan jag mycket tydligt konstatera.

Anf. 81 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! 430 människor ska förlora jobbet. Vad är det, finansministern, om inte en nedskärning?

Sedan talar finansministern om det förändrade Europa. Jag talade med Lettlands justitieminister för en liten tid sedan. Jag kan försäkra ministern om att efter det samtalet och en hel del andra samtal har jag inte blivit övertygad om att EU:s utvidgning, som är så bra, så viktig och så angelägen, kommer att leda till att det blir mindre smuggling till Sverige av droger, alkohol och annat som vi inte vill ha här.

Det är därför det blir så graverande när den socialdemokratiska regeringens politik leder till ett förslag där stora delar av Sveriges inre läggs vidöppet för smuggling och annan typ av brottslighet som följer i smugglingens kölvatten. Det är oerhört graverande.

Prot. 2003/04:16
21 oktober

Svar på
interpellationer

Fru talman! Oavsett EU-utvidgning och annat, kommer Västerås flygplats att finnas kvar. Där har man trafik till och från icke-Schengenländer flera gånger varje dag. Menar finansministern att det är tillfredsställande att den punkten också läggs öppen, det vill säga inte bara de 1 000 fartyg som kommer in i Mälaren utan också flygplatsen ska ligga vidöppen för den som har ett intresse av att smuggla in sådant som vi inte vill ha i Sverige? Är det verkligen finansministerns uppfattning? Västmanland är det område i Sverige som har mest transitströmmar och mest gods. Ska verkligen detta inre av Sverige läggas vidöppet?

Fru talman! Finansministern talar ju om tillväxt i många andra sammanhang. Nu vore det intressant att höra vad finansministern säger om hur det här förslaget ska gynna företagandet i Sveriges viktigaste tillväxtregion, Mälardalen.

Anf. 82 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag tror aldrig att jag har blivit så nonchalant bemött någon gång här i Sveriges riksdag som jag har blivit bemött i dag av finansministern. Han har inte svarat på en enda av mina frågor. Det kan ju bero på att det är fel minister som svarar på frågorna, men det var inte jag som bestämde att det var finansministern som skulle besvara min interpellation. Jag hade gladeligen haft en debatt med Thomas Bodström i stället eftersom det var brottsligheten som jag ville debattera. Nu blev det finansministern som tog på sig detta, och då tycker jag att han kan bemöda sig om att svara på åtminstone någon av mina frågor. Det har han inte gjort. Det verkar som om jag inte existerar över huvud taget i den här interpellationsdebatten.

Nu försöker finansministern försvara sig med att det som håller på att ske inom Tullverket hänger ihop med EU-utvidgningen. Det är inte riktigt sant, som flera interpellanter har sagt. Det finns fortfarande en hotbild. Det säger faktiskt Tullverket självt. Men man står inför ett ekonomiskt faktum. Det här går inte ihop längre, och man måste göra någonting.

Jag har inte velat diskutera ekonomi, men jag kan säga att vi moderater vill satsa 75 miljoner mer än regeringen på Tullverket just för att vi vill att bland annat den brottsbekämpande delen ska finnas kvar. Jag tycker att det är beklämmande att regeringen säger en sak, man säger att man satsar på brottsbekämpning, men konsekvensen av er politik blir precis den motsatta. Ni satsar inte på brottsbekämpningen. Ni öppnar faktiskt gränserna i stället och ger signalen till brottslingarna att det är fritt fram att komma in i Sverige.

Eftersom finansministern inte vill svara på mina frågor får jag kanske svara på dem själv. Jag har frågat om brottsbekämpningen blir bättre med mindre tullnärvaro och färre tullare. Mitt svar är: Nej.

Finansministern har nu chansen att svara på några av mina frågor i det sista inlägget. Men det verkar som om snålheten bedrar visheten i det här fallet.

Anf. 83 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! De uppgifter som Tullverket har handlar både om en service mot näringslivet och företagen och gränsskydd och brottsbekämpning. Tullverket ska naturligtvis organisera sin verksamhet på ett sådant

sätt att de kan tillvarata de nya förutsättningar som finns i det utvidgade EU med tio nya länder. Jag får ett intryck av att några av interpellanterna inte riktigt vill ta till sig att det håller på att ske en förändring i Europeiska unionen. Allt ska vara som det har varit förut. Har det varit fyra personer på ett ställe, ska det vara kvar fyra personer på samma ställe. Har det varit 18 personer på ett ställe, ska det vara 18 personer på samma ställe i fortsättningen. Har man den uppfattningen att ingenting ska ändras, oavsett vad som händer i omvärlden, får man väl se förfallet och ineffektiviteten växa runtomkring sig.

Jag tycker att Tullverket föredömligt tidigt har analyserat vad som kommer att hända i den nya EU-situationen och försökt att anpassa sin verksamhet till de nya förutsättningarna. Man kan alltid diskutera hur man gör avvägningar och hur mycket resurser man lägger på personal och hur mycket man lägger på teknik av olika slag. Inte minst den väldigt effektiva datorisering som Tullverket genomgått sedan många år tillbaka har lett till ett ökat antal ingripanden och beslag av smugglade varor. På det viset har man varit framgångsrik. Hade man levt kvar enligt det mönster som några av interpellanterna förespråkar, det vill säga att man skulle haft exakt samma personalsammansättning och samma fördelning mellan teknik och personal som tidigare, hade man inte varit så framgångsrik som man är. Därför är jag något förvånad över att flera av interpellanterna tycks leva kvar i det förgångna och inte inser att vi är på väg in i ett nytt Europa. Klockan kan inte stå still hur länge som helst även om man tillhör ett konservativt parti.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2003/04:15 om regelbördan för företag

Anf. 84 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Henrik von Sydow har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att inte svika svenska entreprenörer ytterligare och hur jag ska se till att regelbördan för företagare lättar.

Jag vill börja med att säga att jag, lika lite som interpellanten, har någon förkärlek för regler eller blanketter. Företagaren ska kunna ägna sin tid åt att utveckla sina tjänster och produkter och åt att skaffa kunder, inte åt onödig administration. Samtidigt har samhället i stort behov av regler, till exempel regler till skydd för salmonellasmitta eller konkurrensregler för att en enskild marknad ska fungera.

Regeringen har en hög ambitionsnivå i sitt arbete att minska den administrativa bördan för företagen. Vi ser ett enkelt och effektivt svenskt regelverk som ett sätt att stärka svenska företags konkurrenskraft. Vår ambition har också gett resultat i internationella jämförelser. Världsbanken har i rapporten *Doing Business 2004* placerat oss i toppen bland 130 jämförda länder vad gäller regelverk för företagande.

Sedan några år tillbaka granskas alla förslag till nya eller ändrade regler i Regeringskansliet ur ett småföretagsperspektiv, det så kallade Simplexarbetet. Till dags dato har fler än 350 tjänstemän på myndigheter och i Regeringskansliet utbildats för att få in småföretagsperspektivet där det behövs bäst, nämligen redan vid själva upprättandet av regelförslag.

Vi ökar nu takten i arbetet med det befintliga regelverket.

Alla departement och 45 myndigheter har fått i uppdrag att gå igenom alla regler som rör företag och ta fram åtgärder för att minska företagens administrativa börda. Åtgärderna ska sedan redovisas samlat nästa höst i ett brett och konkret handlingsprogram. Många myndigheter har redan vidtagit bra åtgärder. Ett utomordentligt kraftfullt exempel är Tullverkets servicetrappa.

För att kunna sätta ett kvantitativt mål för minskningen av bördan, måste bördan kunna mätas. Kan vi mäta bördan, kan vi också prioritera åtgärder mot de regelverk som ger mest börda. På begäran av regeringen har Institutet för tillväxtpolitiska studier tagit fram ett förslag på mätmetod som nu ska vidareutvecklas tillsammans med näringslivets organisationer. En provmätning ska påbörjas i slutet på det här året, och sedan ska regelbundna mätningar ske.

Jag bekämpar byråkrati oavsett ursprung. Sverige är pådrivande för bättre och enklare regler i EU-arbetet och har konsekvent arbetat för att kommissionens förslag ska bli bättre, till exempel genom systematisk användning av konsekvensanalyser och bättre samråd med berörda aktörer.

Som minister för inre marknadsfrågor är jag pådrivande i arbetet på att förenkla de befintliga europeiska regelverken. Sverige driver även konsekvent ett förenklingsperspektiv av WTO:s regler för den internationella handeln.

Anf. 85 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern! Det säger en hel del att näringsministern kommer till riksdagen och ska visa upp åtgärderna mot en växande regelmassa, mot krångel och byråkrati är han konkret på *en* punkt, med *ett* exempel som jag förstår att han är särskilt stolt över, och det är Tullverkets servicetrappa. Vi är nu inte kvar i den vidare debatt som vi här förde om Tullverket.

Jag vill med all respekt för det arbetet säga att det nog inte är något som på ett överdrivet sätt imponerar på de småföretagare som för ett år sedan samlades utanför Rosenbad och i en vecka, dag ut och dag in, läste högt ur de regelverk som reglerar svenska företags vardag. De stod där i en vecka, och de hann inte ens läsa upp hälften.

Jag tycker också att det är talande att näringsministern nu här säger det som vi redan visste, att alla departement och 45 myndigheter har fått i uppdrag att gå igenom de regler som berör företagets börda för att nästa höst redovisa åtgärder. Jag ställer mig faktiskt frågan: Om nu arbetet med att förenkla och avskaffa regler är så prioriterat som näringsministern säger, varför kommer då detta först nu? Näringsministern har varit ansvarigt statsråd för regelförenklingar i över ett år. Det här är ett uppdrag som med enkelhet kunde ha lagts ut dag 1 när näringsministern tillträdde. Varför kommer detta alltså först nu?

Dessvärre – och det är verkligen tråkigt – blir näringsministerns korta svar ytterligare ett bevis på att regeringens arbete med regelförenklingar går i snigelfart och tyvärr utan entusiasm. Det finns dessutom väldigt lite som talar för att takten ska höjas i arbetet, som näringsministern säger. Det uppdrag som näringsministern stolt refererar till om att ge 45 myndigheter uppdraget att se över detta och återkomma nästa höst ges helt

utan ett kvantitativt mått och helt utan ett mål för myndigheterna och departementen att sikta in sig mot.

Man kan säga att det är myndigheterna mer än näringsministern som sätter takten, som bestämmer och som leder arbetet, och det måste vara bekymmersamt för näringsministerns ledarskap. Gör en myndighet lite på det här området passerar det förbi. Det enda som gäller är att de här åtgärderna ska presenteras för riksdagen nästa höst. Anser riksdagen då att det är otillräckligt måste myndigheterna göra om arbetet, och så går det ytterligare ett år utan att någonting händer i arbetet på att avskaffa och förenkla lagar, regler och förordningar.

Samtidigt, och det är det beklagliga, ser vi å andra sidan hur regelverken växer, regelbördan blir tyngre, krånglet ökar, byråkratin blir värre. Vi ser just den politiska logiken alltför ofta i det här huset. På det här området är regeringen och riksdagens ledamöter i allians med byråkrater – väldigt produktiva och kreativa när det gäller att foga regel till regel, att lägga krav till krav och förordning till förordning.

Sammantaget bildar det här ett nät som fjättrar den enskilda människans kreativitet och företagsamhet. Den politiska logiken är därför ett problem för oss alla.

Jag tror, fru talman, att riksdagen i december förra året beslutade att regeringen måste intensifiera regelförenklingsarbetet redan under det här året, 2003. Ett mål ska fastställas, en mätmetod ska tas fram och sedan användas under 2003. Nu är det oktober, och det är anmärkningsvärt att näringsministern inte klart vill redogöra för hur det uppdraget från riksdagen ska hanteras.

Därför vill jag fråga näringsministern vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att leva upp till riksdagens beslut vad gäller mål för att avskaffa och förenkla regler. När, Leif Pagrotsky, sätts det upp ett mål för arbetet med att förenkla och avskaffa reglerna?

Anf. 86 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Ytterligare en av dessa totalt onyanserade svartmålande beskrivningar av allt elände som råder i kungariket. Enligt de internationella och mer distanserade och opartiska studier som görs ligger Sverige bland de bästa när det gäller den här typen av aspekter. Få andra länder har mindre krångel. Få andra länder har regler som är mindre betungande för de mindre företagen. Det är det perspektiv som vi startar ifrån. Det räcker inte för oss. Vi måste hela tiden bli bättre. Vi måste utnyttja ny teknik konsekvent varje dag för att röra oss framåt, och det ska vi göra. Men det underlättas inte av en debatt som är så totalt utan kontakt med verkligheten, så totalt utan proportioner.

Henrik von Sydow säger att ingenting händer och att allting går i stå. Nu ställde Henrik von Sydow faktiskt en fråga till mig om vad som kommer att ske, och jag har redovisat vad som kommer att ske. Hade Henrik von Sydow frågat mig vad som har skett under året som har gått, hade jag svarat på vad som har skett under året som har gått. Men om jag nu kommer hit och svarar rakt och tydligt på den fråga som han har ställt, förväntar jag mig något annat än en utskällning för att jag svarat på den fråga som han har ställt och inte väljer att prata om något helt annat.

Jag är helt övertygad om att ett sådant här arbete om det ska få seriösa resultat måste bedrivas med systematik och ordning. Institutet för till-

Prot. 2003/04:16
21 oktober

Svar på
interpellationer

växtpolitiska studier har arbetat hela det här året med att ta fram ett bra mätinstrument. Det finns nu framme. Vi diskuterar nu med de berörda, nämligen näringslivsorganisationer, hur det här ska göras konkret användbart i de enskilda företagen och på de enskilda institutionerna. Det arbetet förtjänar respekt, inte förakt. Det tycker jag att Henrik von Sydow ska tänka på i den fortsatta diskussionen.

Jag kan berätta att vi gör väldigt mycket på det konkreta planet som förändrar vardagen för Sveriges företag. Henrik von Sydow viftar föraktfullt bort det som tullen gör och menar att det väl inte betyder någonting. Tusentals svenska företag handlar med utlandet, inte minst små företag som har agenturer och annat och som representerar utländska producenter eller som exporterar. 65 % av all svensk industriproduktion säljs på export.

Det går inte att bara fnysa åt att knappt någon företagare längre behöver besöka ett tullkontor, att i stort sett varenda tullhandling som man förr behövde lämna in har ersatts av enkel kommunikation mellan olika datorer via Internet och att tullbesöken i stort sett är ett minne blott. Vi går nu vidare offensivt. Jag kan berätta för Henrik von Sydow, även om han kanske inte vill höra något om tullen, att vi nu arbetar på ett förslag som inom mycket kort tid kommer att innebära att en tullbehandling kan räcka för flera länder på en gång.

Om till exempel ett företag säljer från Småland till Italien, ska det inte behöva ha att göra med både det svenska och det italienska tullverket, utan det svenska tullverket ska kunna ta hand om tullklarering för båda länderna. Eller om man köper från Italien och leverantören har fixat med sin tullmyndighet ska det räcka. I ett slag halverar vi då ytterligare en gång det lilla arbete som vi redan i utgångsläget har pressat ned det här till. Alla de människor som bedrivit ett hängivet arbetet för att förbättra servicen för de mindre företagen i våra myndigheter och i våra departement förtjänar respekt och beröm för detta, inte den fnysning som Henrik von Sydow består dem med.

Jag skulle vilja avsluta med en uppmaning. I regeringen gör vi nu så att alla förslag som kommer till riksdagen ska vara försedda med en beskrivning av hur de påverkar administrationen för mindre företag, vilka sådana kostnadseffekter de har. Kan Henrik von Sydow här säga till mig att också ni moderater tänker göra det från och med nu i alla era motioner eller att Henrik von Sydow åtminstone tänker arbeta för det i den moderata riksdagsgruppen? Då kunde vi föra debatten på mer jämställd fot.

Anf. 87 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Näringsministern svarar inte på min fråga. Frågan var när vi kommer att få ett mål som sätter upp ambitionsnivån för regelförenklingarna. Det var frågan. Det är en central frågeställning för det arbete som ska ske framöver. Den frågan får jag ställa till näringsministern en gång till.

Näringsministern pratar om svartmålning. De referenser näringsministern gör till ett fåtal utländska undersökningar ställer inte svenska företagare upp på. De känner inte igen sig i den verklighetsbilden, i det politiska språket. Om vi ska prata om den största internationella undersökning som har gjorts vad gäller företagarklimatet hamnar Sverige på en

föga hedrande 31:a plats av de 37 undersökta. Näringsministern känner säkert till den undersökningen, GEM-undersökningen.

Jag vill stryka under att näringsministern måste sätta upp ett mål, en ambition för hur mycket regelmassan ska minska. Visst går det att börja med att sätta målet. Precis som näringsministern säger är en mätmetod presenterad och håller på att diskuteras. Men när regeringen har slagit fast alla sina andra mål som man omger sig med har det inte hindrats av att man inte hade någon exakt mätmetod.

På det här stadiet gäller det för näringsministern att visa på ett politiskt ledarskap, vad som är ambitionen, riktningen och målet, för att på allvar kunna sätta press på myndigheter, på byråkrater och på de generaldirektörer som näringsministern ska ha seminarium med. Det är väldigt viktigt.

Jag sade att jag har respekt för de förenklingar som har gjorts. Men de är för få. Det stora uppdraget är att minska den totala regelmängden. Den blir en snårskog som ökar rättsosäkerheten och otryggheten. Problemet är sällan att en enskild regel är krånglig eller svår. Det är när regel adderas till regel, när förordning adderas till förordning som det blir just en snårskog som det är omöjligt att överblicka, även om de enskilda reglerna i sig inte är speciellt svåra att begripa. Därför är ett mål för regelförenklingsarbetet essentiellt. Där måste näringsministern komma med ett svar: När kommer detta mål?

Det finns nu många länder som går före när det gäller politiska målsättningar och ambitioner att minska företagens regelbörda. I Nederländerna har parlamentet beslutat att minska regelbördan med 25 %. Redan under den första mandatperioden märkte man att regelbördan för företagen minskade med 10 %. Både Danmark och Belgien har nu satt upp samma ambition som Nederländerna. De har börjat arbetet med att förenkla och avskaffa regler. Varför, näringsministern, ska vi komma efter? Varför ska vi vara sämre?

Milt uttryckt tror jag att det finns en stor potential för att minska regelbördan här i landet. Det är 75 myndigheter som utfärdar sammanlagt 1 150 blanketter där man kräver in uppgifter från människor som försöker förverkliga sina idéer och framtidsdrömmar i företagandets form. Vi kan räkna med att ungefär 13 000 heltidsjobb varje år går åt enbart till att fylla i blanketter, så en potential finns.

Förra veckan lanserade de fyra borgerliga partierna en motion där ambitionen var tydlig: att minska regelkrånglet med 25 % till 2010. En enkel fråga till näringsministern: Delar han den ambitionen eller inte?

Anf. 88 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Nu har Henrik von Sydow talat i åtta minuter. Jag nöjde mig med att ställa en kort fråga. Inte med ett andetag kom Henrik von Sydow ens i närheten av den. Jag beklagar det och upprepar frågan. Han har ändå två minuter kvar. Frågan går ganska snabbt att besvara – det räcker med ett ja eller ett nej.

Vi från regeringens sida förser alla de förslag vi lägger på riksdagens bord med en bedömning av hur de påverkar företagets krångel – om de innebär administrativa kostnader eller inte. Vi kan få kritik för att utredningarna ibland inte är tillräckligt vetenskapliga eller tillräckligt långa doktorsavhandlingar som bygger under de bedömningar som görs. Vi

Prot. 2003/04:16
21 oktober

Svar på
interpellationer

arbetar med detta och gör dem allt bättre och mer ambitiösa. Det är en viktig fråga för oss att foga detta till de olika förslag som läggs fram för riksdagen.

Min enkla fråga var: Kan vi skaka hand, Henrik von Sydow, på att också Moderaterna sent omsider börjar att, precis som vi, förse sina förslag med en krångeldeklaration när de läggs på riksdagens bord? Det gäller hur mycket nytt krångel de innebär, hur mycket det kostar och om det är värt besväret.

Jag har läst den motion som Henrik von Sydow beskriver. Där står det hur man ska göra, att man ska göra det mera och man klagar på att regeringen inte gör tillräckligt. Men det står inte ett ord om hur de förslag som ni lägger fram för riksdagens beslut ska hanteras. Svara mig nu: Tänker åtminstone Henrik von Sydow verka för att det egna partiet ska börja med det?

Sedan till frågan om mål för krångelminskningen. Det är enkelt för ett litet oppositionsparti att kräva mål och i allmän demagogisk och populistisk anda säga att vi ska öka eller minska något. Men om det ska vara någon mening med det måste det mål man utformar vara kopplat till någonting som går att mäta.

För en stund sedan fick jag kritik för att vi lägger tid på att utveckla en mätmetod. Det är klart att jag kan säga att vi ska minska krånglet om jag inte säger i vilket avseende eller hur det ska utvärderas. Vi jobbar ambitiöst tillsammans med näringslivet på att utforma en effektiv mätmetod baserad på den metod man använder i Holland. Man har problem i Holland med den, och vi vill vidareutveckla den. Det är det vi jobbar med. När den finns framme kan vi diskutera hur det målet ska formuleras. Men att börja med det i dag, utan att vara intresserad av mätmetoden och kanske till och med kritisera att vi mäter, är inte seriöst, Henrik von Sydow.

Anf. 89 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Näringsministern får ta chansen i sitt sista inlägg att faktiskt besvara min fråga tydligare. Budet är givet. Det var jag som började ställa frågor, Leif Pagrotsky. Att inte besvara den är faktiskt ett hån mot riksdagsbeslutet som är taget i december 2003. Framför allt är det ett hån mot de företagare som varje dag kämpar för att hålla sig flytande i ett hav av paragrafer. Det är inte bara en debatt mellan dig och mig, näringsministern, utan det är fler som är intresserade av ett seriöst svar på frågan.

Leif Pagrotsky ställer också en fråga. Det är en väsentlig skillnad mellan att vara i majoritetsställning och att sitta i opposition. Om vi hade varit i regeringsställning hade vi definitivt verkat för hårdare och tuffare konsekvensanalyser av bättre kvalitet från regeringen. Det kan jag säga utan att darra på manschetten.

Regeringen skriver i sin senaste skrivelse, som vi delvis har kommenterat här, att en stor del av arbetet handlar om perspektiv- och attitydförändringar när man tar fram nya regler. Men debatten här och det år som har varit med näringsministern visar att det stora attitydproblemet i mångt och mycket verkar ligga hos näringsministern själv eller på Näringsdepartementet. Så särskilt mycket har vi inte sett. Om vi blickar framåt får vi heller inga besked om när det kommer ett mål.

Jag ställer frågan en gång till. Det är sista chansen för näringsministern att svara. Vad säger näringsministern om det bud som ligger från fyra borgerliga partier? Stöder han ambitionen att sätta upp ett mål för att minska krånglet, byråkratin och regelbördan med 25 %, en fjärdedel, till 2010?

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 90 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Jag satt på mitt rum och lyssnade på debatten. Vi kan ju göra så, om vi inte är i kammaren. Ni ska veta att det finns trägna lyssnare vid apparaterna.

Jag hörde interpellantens fråga, som är väl tänkt, och ministrarnas svar. Då slog det mig: Har vi något ansvar för det här? Ja, det har vi. Vi har varit med regeringen och diskuterat företagsamhetens villkor. Vi måste ha fler arbetade timmar, speciellt i de arbeten som inte finansieras via skatter, om vi ska kunna ha en rejäl skattefinansierad sektor. Då måste vi ha fler mindre företag. Då är regelförenklingen oerhört viktig.

Jag minns mina vänner och släktingar i Uddevalla, som miste arbetet på varvet. De startade egna företag och satt och kämpade med blanketter och regler.

Det måste bli enklare. Därför, fru talman, skrev vi i Vänsterpartiet – jag gjorde det själv – i juni till Svenskt Näringsliv och Företagarnas Riksorganisation och bad att få förslag. Vi bad inte om några procentsatser utan om konkreta förslag till regeländringar som vi kan göra.

Om jag säger till mina morbröder och farbröder att vi har minskat reglerna med 10 % så säger de: Så bra, men det är just den här krångliga regeln vi har problem med.

Procent gör ingen företagare glad. I stället är det regelförenklingar som gäller. Därför säger jag till ministern Pagrotsky och min vän Henrik von Sydow – eftersom vi säkert är vänner i den här ambitionen – att låt oss inte tala om procent, utan låt oss tala konkret.

Vilken regel vill von Sydow ta bort? Ge exempel på tre konkreta regler i stället för att ange procentsatser. Låt oss tala konkret för företagens skull. I den sovjetiska planekonomin sade man att man skulle slå planen med 80 %. Däremot är det ingen konstruktiv marknadsekonomi att tala om procentsatser. Tala om konkreta förslag i stället.

Det tog tid för näringslivets organisationer att svara mig. Jag fick svaret från Företagarna den 23 september. De tog hela sommaren på sig. Nu sitter vi och analyserar deras idéer. Låt oss alltså tala i konkreta termer och inte i procentsatser. Jag tror att det är vad regeringen försöker göra – att tala konkret.

Varför inte bjuda över och säga: Hundra procent av alla onödiga regler ska bort! Däremot ska ingen regel som behövs för att skydda hälsa, liv eller miljö bort. Många regler som i förstone verkar vara onödiga är till för att skydda hälsa och miljö och för rättvisa företagsvillkor. Det är väl viktigt, von Sydow? von Sydow kan väl ange tre förenklingar som han vill göra så kanske vi kan tala konkret och slipper luddigt tal om procentsatser.

Anf. 91 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag tackar Lars Bäckström för inlägget. Även jag tycker att det är de konkreta enskilda reglerna som är de viktiga. Här har vi haft

en diskussion om målsättningar i ganska demagogiska och populistiska termer, vilket är en flykt från det krav som vi politiker borde ha på oss, nämligen att vara konkreta.

Jag har läst den borgerliga motionen. Där finns inte ett enda konkret förenklingsförslag. Vad vill man förenkla bort? Är det salmonellakontrollen, hälsokontrollen av korv, arbetsmiljöregler eller arbetsrättsregler? Ingenstans nämns att man vill göra en annan avvägning mellan skydd för allmänna intressen och viljan att förenkla på de områden som har omfattande regelverk.

Jag anstränger mig att hitta former för att kunna tillämpa viktiga regler på ett sätt som blir mindre krångligt. Jag återkommer till frågan om tullen. Det är inte ett unikt men ett tydligt exempel. Det har de senaste tio åren skett en revolution kring hur enskilda småföretagare måste ägna tid åt krångel i sin vardag om de handlar med utlandet. Vi går vidare steg för steg, och vi gör det med de mycket kraftfulla förslag som jag beskrev för en liten stund sedan. Det arbetet förtjänar bättre respekt än den svartmålning som Henrik von Sydow ger.

Även jag är bedrövad över den brist på konkretion som man ibland hör i den allmänna debatten där det anges ett antal tusen sidor som måste förenklas, men däremot ges inga konkreta förslag. Man får lätt intrycket, och frestas att tro, att detta är en flykt från kravet att själv behöva göra svåra avvägningar och peka ut vilka regler man inte vill ha kvar, i stället för att gripa sig an de svåra uppgifterna.

Vi som sitter i regeringsställning, och även Vänsterpartiet som deltar i att utforma en politik som påverkar människor och företag i Sverige, har kravet på oss att veta vad vi gör och vad vi pratar om. Vi kan inte nöja oss med luftigt snack.

Jag vill än en gång upprepa det som jag sagt flera gånger tidigare: När det finns en bra mätmetod då kan man diskutera mål. Vi är snart där tack vare det arbete vi bedriver och som Moderaterna bara fnysar åt.

Anf. 92 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Det är uppenbart, Leif Pagrotsky och Lars Bäckström, att vi inte får låta sökandet och behovet av tydligare regler eller tydliga mål bli en ursäkt för att fördröja arbetet med att avskaffa eller förenkla regler.

Ni får inte ta fel på detta. Det är ju inte så att det råder brist på fält där man kan börja arbetet med att förenkla reglerna. Det finns förslag på regler som regeringen skulle kunna avskaffa i morgon eller övermorgon om den tog kontakt med de borgerliga partierna. Det gäller bara att läsa förslagen noggrannare. Läs de borgerliga partiernas motion noggrannare!

Vi kan börja med att avskaffa de statistiska totalundersökningar som myndigheter i dag ägnar sig åt. Vi kan införa enhetliga beräkningsunderlag för ersättningar från de allmänna försäkringarna. Vi kan avskaffa lagen om obligatorisk platsanmälan. Vi kan förenkla semesterlagen. Näringsministern kan ge tilläggsdirektiv till Miljökommittén att se över miljöbalken.

Det finns en uppsjö förslag. Man skulle kunna ge en lista på lagar som är möjliga att avskaffa, och som det också finns en majoritet för i kammaren. Det är inte bristen på förslag om att avskaffa regler som är problemet utan bristen på politisk vilja. Den politiska viljan och den politiska makten i den här frågan har näringsminister Leif Pagrotsky.

Anf. 93 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Näringsminister Pagrotsky ska naturligtvis svara för sig själv. Jag talar för mig. Det finns ingen brist på vilja hos mig eller mitt parti att gripa oss an regelförenklingarna. Däremot finns det brist på konkreta förslag framför allt från de borgerliga partierna och från näringslivsorganisationer.

De förslag som finns handlar om allmänna tilläggsdirektiv. Just det – tillsätt en utredning! I många av dessa fall handlar det om svepande formuleringar som ”Gör någonting” och ”Bli bättre”.

Jag skickade en förfrågan till Företagarna i början av juni och fick svar den 23 september. När jag läser deras svar ser jag inget konkret, utan det handlar om idéer kring vad man kan göra som i sin tur kräver utredningar och beredningar.

Det är just det som är det belysande. Jag har inte fått tre konkreta förslag från Företagarna utan idéer och uppslag som i och för sig kan vara bra men som kräver beredning. Poängen med Simplexgruppen är just att man går igenom regel för regel i samråd med näringslivets organisationer och diskuterar med dem.

Det är den svenska modellen som gäller – inte yxhuggsmodellen. Ni får ursäkt mig, men ett parti som försvann från kammaren brukade säga: Ta bort all onödig byråkrati! Så sade Ian och Bert. Men det höll inte i längden. Varken vänster-, höger- eller näringslivspopulism slår den svenska politiska modellen.

När det exempelvis sägs att man ska minska antalet tillfälliga anställningsformer i lagen om anställningsskydd – det var det första Företagarna skrev till mig – undrar jag hur detta ska gå till. Vilket antal handlar det om? De skrev också att man ska behålla provanställningen. Mig veterligen finns provanställningen. Vidare föreslogs att man skulle införa överenskommen visstidsanställning och ytterligare någon form. Ja, det var ju konkret så det förslög! Någon form! Det är här vi får sätta oss ned och diskutera. Det går inte fort om man jobbar seriöst.

Min mormor sade en gång: Fort och väl följs inte alltid åt. Min mormor var en klok företagare som drev ett jordbruksföretag. Det är bra om ni på den borgerliga kanten blir lika kloka politiker som min mormor var. Vi ska förenkla och göra saker och ting bättre, och vi ska göra det noggrant och bli konkreta.

Anf. 94 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Eftersom jag är siste talare ska jag inte ställa några nya frågor. Jag har noterat att den enda fråga som under denna nästan timslånga debatt ställts blivit hängande i luften.

Jag konstaterar att Henrik von Sydow inte tycker att de förslag som Moderaterna lägger på riksdagens bord behöver ha en beskrivning av konsekvenserna i administrativt och byråkratiskt hänseende. Han nöjer sig med att klaga på regeringens konsekvensanalyser – som är de enda som kommer fram – och anser att de bör bli bättre. De duger inte.

*Svar på
interpellationer*

Min enkla uppmaning, som jag inte gör i form av en fråga utan i form av en rekommendation, är: Sopa framför den egna dörren först, Henrik von Sydow!

Sedan hade han ett antal konkreta förslag. Vi ska ge tilläggsdirektiv till en utredning om plan- och bygglagen. Det var ett kraftfullt förslag. Jag kan berätta att vi gav tilläggsdirektiv till utredningen i vintras. Jag föredrar att inte tala så mycket om utredningsdirektiv och sådant som vi redan har gett. Jag väntar tills förslagen kommer, så kan vi tala konkret om hur det ska bli snabbare och enklare att klara miljöprövningen utan att sänka ambitionen vad gäller miljön.

Vad gäller det oerhört kraftfulla förslaget om den obligatoriska platsanmälan handlar det om en enkel information per Internet om vakanta tjänster som man skickar till arbetsmarknadsmyndigheterna. Det kan väl diskuteras om det skulle göras annorlunda. Men någon grundläggande revolution i företagandets villkor i Sverige tror jag inte det är.

Jag vill addera till Lars Bäckströms reflexion om det diffusa i de förslag som ofta ställs. Jag ställde frågan till en mycket hög företrädare för svenskt näringsliv hur han prioriterade bland alla de förslag till förenklingar som fanns. Jag fick ett svar som var ungefär som det Lars Bäckström fick: Jo, jag prioriterar de 24 000 sidorna. Det sade han. Tack för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2003/04:12 om valutaspekulation

Anf. 95 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Fru talman! Roger Tiefensee har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att uttalanden från svenska statsråd inte orsakar spekulation mot kronan.

Låt mig först klara ut hur ansvarsförhållandet i valutapolitiken ser ut. Enligt lagen om valutapolitik är det regeringen som beslutar om vilket system Sverige ska ha för att fastställa kronans värde i förhållande till utländska valutor, det vill säga om vi ska ha fast eller flytande växelkurs. Riksbanken ansvarar därefter för den praktiska tillämpningen av valutapolitiken. Sedan november 1992 har Sverige som bekant ett system med flytande växelkurs för kronan. Riksbanken ansvarar för tillämpningen av det system som valts och beslutar självständigt i frågor som rör denna tillämpning.

Vid flytande växelkurs bestäms kronans kurs i förhållande till andra valutor på valutamarknaden. Utvecklingen hos en växelkurs påverkas av en rad faktorer, såsom ekonomiska nyheter, kapital- och handelsflöden, skillnader i tillväxt, räntenivå och inflation i Sverige respektive omvärlden. En växelkurs är priset på en valuta uttryckt i en eller flera andra valutor, varför kursen påverkas både av inhemska och utländska faktorer. Under den period av dryga tio år som Sverige haft ett system med flytande växelkurs har vi stundtals sett betydande rörelser i den svenska kronans värde mot andra valutor. Detta har under senare år inträffat till följd av händelser i vår omvärld, som påverkat valutamarknaden, till exempel Rysslandskrisen hösten 1998 och terrorattackerna den 11 sep-

tember 2001. Kronan har också naturligtvis påverkats av utvecklingen på den inhemska marknaden.

Regeringen och dess företrädare uttalar sig som regel inte om vad som skulle vara en önskvärd kurs för den svenska kronan. Däremot redovisar regeringen två gånger per år prognoser för den svenska ekonomin, och i dessa prognoser görs antaganden om kronans växelkurs mot euron och dollarn och för det svenska handelsviktade så kallade TCW-indexet.

I samband med en debatt som organiserats av Nationalekonomiska föreningen den 24 september i år svarade finansministern på en fråga om kronans utveckling. Det är det uttalandet som interpellanten syftar på när han i sin interpellation resonerar om eventuella spekulationer till följd av ministeruttalanden. Finansministern kommenterade vid tillfället kronans utveckling i förhållande till den prognos för växelkursen som lämnats i budgetpropositionen den 22 september. Finansministern konstaterade att de kursrörelser som ägt rum under den föregående tiodagarsperioden inte föranledde några ändringar i den växelkursprognosen. Uttalandet av finansministern måste betraktas som odramatiskt och torde ha haft liten om någon alls påverkan på den svenska kronans kurs.

Det är på sin plats att understryka att det givetvis står regeringen och dess företrädare fritt att vid varje given tidpunkt kommentera den svenska och den internationella ekonomins utveckling, inklusive utvecklingen av räntor och växelkurser. Det faktum att Riksbanken tilldelats uppgiften att självständigt fatta beslut om penningpolitik och i frågor som rör tillämpningen av en given växelkursregim, innebär inte att regeringen eller andra politiska företrädare belagts med munkavle och är förhindrade att uttala sig i dessa frågor. I vårt land liksom i andra länder är det inte ovanligt att politiska företrädare i den allmänna debatten framför synpunkter på ränte- och växelkursutvecklingen. Det menar jag är både naturligt och välkommet i ett öppet demokratiskt samhälle.

Att regeringen enligt lag är förhindrad att utfärda instruktioner till Riksbanken – för så är fallet – innebär således inte att den måste avstå från att lägga synpunkter på penning- och valutapolitikens frågor. Så sker i själva verket från tid till annan i Sverige liksom i andra länder. Det har till exempel på senare år förekommit att EU:s stats- och regeringschefer gemensamt uttalat sig om den europeiska centralbankens räntepolitik i lägen där regeringarna har ansett att utrymme funnits för penningpolitiska lättnader och har önskat offentligt förmedla dessa synpunkter till den gemensamma centralbanken. Jag ser i detta ingenting vare sig uppseendeväckande eller förgripligt.

För övrigt kan man notera att varken Riksbanken eller andra centralbanker avhåller sig från att uttala synpunkter på den ekonomiska politiken i allmänhet och finanspolitiken i synnerhet. Så sent som i förra veckan uttalade sig vår egen riksbankschef om den ekonomiska politikens inriktning, något som jag finner vara alltigenom välkommet och berikande för den ekonomisk-politiska debatten i vårt land.

I det internationella valutapolitiska samarbetet är det inte heller ovanligt att regeringar uttalar sig om växelkursutvecklingen, ibland i uttalat syfte att påverka kursrörelserna. När till exempel G5-ländernas finansministrar 1985 i New York uttalade sig om dollarns rörelse gentemot andra viktiga valutor var syftet att framkalla en försvagning av dollarn. Deras uttalande blev också inledningen till en längre tids dollarförsvagning. För

Prot. 2003/04:16

21 oktober

*Svar på
interpellationer*

några veckor sedan i Dubai gjorde G7-ländernas finansministrar ett uttalande vars syfte också var att påverka kursutvecklingen för världens viktigaste valutor. Avsedd effekt nåddes också när dollarn snabbt försvagades som en reaktion på uttalandet. Huruvida den här typen av försök att genom uttalanden påverka växelkursernas utveckling varit effektiva, därom kan olika meningar råda. Att det står regeringen fritt att så agera, därom torde knappast några delade meningar råda.

Svenska regeringen och dess företrädare har icke desto mindre valt att iaktta relativt stor återhållsamhet när det gäller att uttala sig om ränte- och växelkursutvecklingen. Så har skett i en insikt om att dylika uttalanden kan få stor tyngd och genomslagskraft i förhållande till marknadens aktörer.

Anf. 96 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Jag vill tacka Gunnar Lund för svaret. Det var mycket mer intressant än vad jag hade förväntat mig. Det gläder mig särskilt att Gunnar Lund understryker att varken regeringen eller andra politiska företrädare har belagts med munkavle utan har möjligheter att uttala sig om frågor som rör penningpolitiken trots att det är Riksbanken som har till uppgift att fatta besluten. För mig som centerpartist är det främmande med munkavle i någon som helst fråga. Jag bejakar ett öppet debattklimat och tycker att det är en välkommen insikt från den socialdemokratiska ministern.

I sitt svar talar sig Gunnar Lund varm för rätten att kommentera men också att påverka valutakursen genom uttalanden. För mig som centerpartist går det en viktig skiljelinje mellan att kommentera och att försöka påverka valutakursen genom uttalanden. Det var precis så jag uppfattade finansminister Bosse Ringholms uttalande vid Nationalekonomiska föreningens debatt.

Fru talman! Gunnar Lund menar att finansministerns uttalande inte kunde betraktas som dramatiskt. Det var odramatiskt eftersom det bara var att han höll fast vid en prognos. Men prognosen hade vid det tillfället visat sig vara helt felaktig.

Därmed kan knappast uttalandet ha varit odramatiskt. Kronan hade ju stärkts så pass mycket efter nej:et i folkomröstningen att den inte hade varit så stark sedan i början av 2001. Det var ju en helt ny och oväntad situation. Jag uppfattar att regeringens prognos i budgetpropositionen byggde på antagandena av att det antingen blir ett nej – och då räknade man med en sänkt kronkurs – eller ett ja – och då skulle vi ha relativt svag knytkurs. Nu blev det ett nej, och det visade sig att kronan har stärkts efter nej:et. Det var oväntat för alla. Det var oväntat också för mig, som röstade nej i folkomröstningen. Ja-sidan lyfte fram hot om att kronkursen skulle sjunka efter ett nej. Det blev tvärtom.

Det rimliga uttalandet från finansminister Bosse Ringholm vid det här tillfället hade varit att han erkände att det var en prognosmiss som var gjord i finansplanen. I stället försökte han med detta uttalande att sänka den svenska kronan för att uppfylla sin egen prognos.

Fru talman! Efter det att kronan stärktes efter nej:et i folkomröstningen så kunde man ändå köpa en euro för under 9 kr. Nu har kronan försvagats något, och en euro kostar lite drygt 9 kr.

Min fråga till Gunnar Lund är om han är nöjd med den utveckling av kronkursen som vi har sett efter finansministerns uttalande och efter budgetpropositionens presentation.

Prot. 2003/04:16
21 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 97 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Fru talman! Till att börja med vill jag tacka för komplimangen – om det nu var det – för att svaret var intressantare än väntat. Det beror ju onekligen på vad man har för förväntningar, men jag noterar detta.

Jag konstaterar också att Roger Tiefensee verkligen behärskar konsten att göra en höna av en fjäder – för det tycker jag att det handlar om i det här fallet. Roger Tiefensee försöker hävda att finansministerns uttalande vid det här tillfället hade ett stort och betydande inflytande på växelkursutvecklingen. Det var vid det här tillfället definitivt inte finansministerns avsikt, och det var inte heller vad som skedde. Det tycker jag är ganska uppenbart.

Finansministerns uttalande gick helt enkelt ut på att konstatera att en prognos hade gjorts för en relativt lång period och att man inte kan springa och ändra sin växelkursprognos var och varannan dag för att rörelser äger rum i kursen och på valutamarknaden. Han sade – vilket jag tycker är ett rimligt påstående – att vi hade sett en rörelse uppåt och att vi kunde se en rörelse nedåt och upp igen. Det föranleder inte några förändringar på nuvarande stadium i vår prognos, sade han också. Det tycker jag alltså var fullt rimligt, och jag tror inte heller att det nämnvärt påverkade kursrörelserna.

Jag kan inte hålla med om att den förstärkning som vi har sett av kronan efter folkomröstningen kommer som någon komplett överraskning. Det var ju en allmän bedömning som gjordes av de flesta observatörer att kronan hade ett lågt värde, inte minst under den tid som föregick folkomröstningen. Det berodde på den osäkerhet och nervositet som rådde. De flesta på marknaden, som det heter, räknade med ett värde för kronan som skulle återspegla tillståndet i den svenska ekonomin och som rimligen låg högre. Det skulle också komma att ligga högre vare sig man fick ett ja eller ett nej. Det är möjligt att förstärkningen kom något tidigare än vad de flesta hade räknat med, men det var ändå en förstärkning som var väntad.

Här står nu Roger Tiefensee upptagen med problemen med spekulation omkring valutan och kronan. Jag kan bara konstatera att om vi hade fått ett ja i folkomröstningen – något som Centerpartiet bekämpade – så hade vi över huvud taget inte behövt stå här och föra den här diskussionen. Det är ju ingen tvekan om att ifall vi hade trätt in i eurosamarbetet så hade vi inte behövt oroa oss i någon större utsträckning för några mer betydande spekulationer. Det är en stor, stark och trygg valuta som inte kommer att röra sig med så häftiga rörelser som vi redan har sett vid ett antal tillfällen för kronan och som vi nog dessvärre måste räkna med även i framtiden. Så förhåller det sig, och jag kan bara beklaga att detta blir vår lott under de år som kommer. Därför måste vi nog fortsätta att resonera om vad vi gör vid sådana tillfällen då betydande spekulationer uppstår mot vår valuta.

Anf. 98 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Gunnar Lund framför att det inte var någon överraskning att kronan skulle stärkas vid ett nej i folkomröstningen just på grund av osäkerheten oavsett ja eller nej – bara folkomröstningen var klar. Då skulle osäkerheten minska. Så tolkar jag Gunnar Lund.

Men frågan är om kunskapen om att det inte var någon överraskning att kronan skulle stärkas var inlagd i regeringens prognos. Så uppfattade jag inte var fallet, utan jag uppfattade att prognosen byggde på att kronan skulle ha en relativt svag ställning oavsett ja eller nej. Det är tydligt att efter folkomröstningsresultatet har inte kronan dragits ned av spekulationer kring en relativt låg knytkurs. Det är det som har resulterat i att kronan har stärkts. Spekulationer kring en knytkurs som skulle gynna exportindustrin är inte någon realitet längre, utan då kan kronan värderas efter internationell ekonomi och bedömningen av svensk ekonomi, inflation och annat, som biträdande finansministern mycket bra redogör för i sitt interpellationssvar.

Vi återgår till det här med att uttala sig och inte erkänna prognosmissen, för det är egentligen det som jag tycker att Bosse Ringholm borde ha gjort. Jag uppfattar det som att det är en tydlig prognosmiss och att han försöker uppfylla sin egen prognos genom att säga att kronan kommer att sjunka.

Jag antar att Finansdepartementet har någon tanke om att en lägre värderad valuta skulle bidra till lite bättre konkurrensförhållanden för exportindustrin och därmed till högre tillväxt. Men jag tycker att det är lite synd att man på så sätt försöker påverka en sak som man egentligen inte har ansvar för i stället för att ta det ansvar som Finansdepartementet har och borde ta, nämligen att lägga fram förslag som gynnar tillväxt. Det kan till exempel vara att avskaffa den tredje sjuklöneveckan eller att reformera beskattningen för småföretag och fåmansföretag. Det är just reformer som riktar sig till småföretagen, som har en hög tillväxtpotential, som behövs för att stärka tillväxten i stället för att man försöker stärka tillväxten genom en lågt värderad valuta.

Jag är glad över att nej:et i folkomröstningen gör att vi kan jobba långsiktigt med svensk ekonomi och långsiktigt använda de goda förutsättningar som vi har. Men det förutsätter också att Finansdepartementet och regeringens företrädare tar tillfället i akt och lägger fram tillväxtinriktade förslag.

Min fråga till Gunnar Lund är nu: Kan vi vänta oss tillväxtbefrämjande åtgärder från Finansdepartementet, till exempel inriktade på att ta bort den tredje sjuklöneveckan och att reformera fåmansföretagens beskattningsregler? Eller ska vi fortsätta att förvänta oss att inriktningen på att förbättra konkurrenskraften är att försöka bibehålla en lågt värderad valuta?

Anf. 99 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Fru talman! Roger Tiefensee får ursäkta ordleken, men nu tror jag att han ger sig ut på djupt vatten när han vill väcka en diskussion om tillväxtpolitik och villkoren för småföretagande i Sverige. Centerpartiet har just verksamt bidragit till att vi har fått ett nej i folkomröstningen om euron, som bland annat innebär att våra småföretagare handikappas när de ska försöka hävda sig på den stora europeiska marknaden. De har

nämligen hela tiden att ta hänsyn till en valutarisk i sina affärer med omvärlden som resten av de europeiska företagen inte har. Det är en föga tillväxtvänlig attityd från Centerpartiet. Jag kan garantera Roger Tiefensee att vi har en uppsjö förslag från regeringens sida, senast illustrerade i regeringsdeklarationen och i budgetpropositionen, när det gäller att främja tillväxt, handel och företagande under åren framöver.

Vi kanske inte ska komma bort helt och hållet från valutaspekulation och uttalanden från regeringens företrädare. Roger Tiefensee säger att det handlade om en prognosmiss. Jag får verkligen hoppas att Roger Tiefensee inte vill se oss göra ständigt nya prognoser för växelkurserna. Att ändra på prognoserna från dag till annan beroende på vad det är för nyheter som flyter in vore en helt orimlig hållning.

Jag vill också understryka att vi räknade med i prognosen att en förstärkning av kronan skulle komma att äga rum. Vi hade en krona som under lång tid före folkomröstningen låg på 9:20, till och med upp mot 9:25. Vår prognos lydde på 9 kr. I den meningen var det ingen prognosmiss, och det fanns ingen anledning att ändra någonting i det läget.

Jag vill återigen understryka att det är ett viktigt ämne att diskutera spekulation och spekulation mot vår valuta i det läge vi befinner oss i efter EMU-omröstningen. Vi kan nöja oss med att se hur kronan har rört sig under senare år. Vi vet, tyvärr, att när det händer saker i vår omvärld ruskar det om ordentligt ute på valutamarknaden. Då är det inte minst de små och sårbara valutorna som blir lidande. Vi har sett många exempel på hur kronan har hoppat upp och ned vid sådana tillfällen, till exempel Rysslandskrisen och den 11 september. Det är naturligtvis en olycka för oss och skapar osäkerhet och nervositet och inte alls bra betingelser för de företag som Roger Tiefensee tycks värna om.

Vi ska ha en annan sak klar för oss, nämligen att valutan och växelkurserna allt mindre återspeglar den reala ekonomins och handelns utveckling i alla lägen utan alltmer påverkas av lätttrörliga finansiella flöden. Det är ett stort handikapp. Det innebär att man många gånger kan leva med en växelkurs som alldeles uppenbart är övervärderad eller undervärderad. Det är då jag menar att det också är fullt rimligt och motiveerat även för regeringens företrädare att kanske kommentera växelkursens utveckling och till och med kommentera den i syfte att få upp människors ögon för att den är fel värderad och att man borde ha ett annat värde på kronan. Det är fullt legitimt.

Anf. 100 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Det var en intressant avslutning. Apropå komplimanger vara den allvarligt menad vad gäller innehållet i svaret.

Gunnar Lund säger – och det är helt vedertaget – att lätttrörliga finansiella flöden påverkar värderingen av en valuta och att det inte alltid är makroekonomiska fundamenta som påverkar. Därmed säger Gunnar Lund att det alltid finns en möjlighet att påpeka att det kanske inte är rätt marknadsvärdering. Jag ser det som ett erkännande att regeringens företrädare kommer att ta sig den rätten att försöka påverka kronans värdering. Det är lite synd när man som regeringsföreträdare i stället borde inrikta sig på att påverka de makroekonomiska fundamenta, det vill säga få ohälsan att minska, få ett bättre företagsklimat och över huvud taget möjlighet för människor och företag i landet att växa.

Sedan var det frågan om nej:et i folkomröstningen. Okej, jag erkänner valutarisken och det problem som den utgör för små företag. Men det var inget jämfört med den diskussion om ökade överskott och framför allt den reglering som uppgörelsen mellan Socialdemokraterna och LO syftade till. Den skulle ha inneburit en mycket mindre flexibel ekonomi och framför allt risk att företagen i slutändan hade fått betala ett ökat överskott.

Anf. 101 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Fru talman! Jag gör gärna klart – om det kan vara en hjälp för Roger Tiefensee – att regeringen självklart inte uppfattar det som sin huvudsakliga uppgift att leverera kommentarer och uttalanden kring penning- och valutapolitik. Detta är Riksbankens uppgift och ska så vara. Det är utmärkt när Riksbanken sköter den uppgiften väl och det är till fromma för vår ekonomis utveckling. Det är alldeles utmärkt att man har den typen av arbetsfördelning, det vill säga att penning- och valutapolitik faller på Riksbanken och att ansvaret för ekonomiska politiken i stort inklusive finanspolitiken är det primära ansvaret för regeringen tillsammans med riksdagen. Så ska vi ha det även i fortsättningen.

Regeringen ser det som en helt central uppgift att med hjälp av finanspolitiska medel åstadkomma en stabil, förutsägbar och tillväxtbefrämjande allmän ekonomisk politik. Jag påpekade i mitt interpellations-svar, och det vill jag understryka igen, att det står självklart en regering och dess företrädare fritt att kommentera både ränteutveckling och växelkursutveckling. Det kan ha en positiv roll i vissa lägen, i synnerhet i den ekonomi och på den valutamarknad där vi numera fungerar. Det inträffar ofta att växelkurserna hamnar på sniskan i förhållande till den reala ekonomin och inte återspeglar den till fullo – på grund av att den i så hög grad påverkas av snabbväxande finansiella flöden. Då kan det vara på sin plats att regeringen tar den rollen på sig som snarast är till hjälp för Riksbanken.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2003/04:FPM11 Förslag till direktiv om sammanlänkning av Kyotoprotokollets projektbaserade mekanismer till EU:s system för handel med utsläppsrätter KOM(2003)403 till miljö- och jordbruksutskottet

12 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

13 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Bostadsutskottets betänkande 2003/04:BoU2

Kulturutskottets betänkande 2003/04:KrU2

Utrikesutskottets betänkanden 2003/04:UU5, UU7 och UU6

Trafikutskottets betänkanden 2003/04:TU2 och TU3

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU3

Näringsutskottets betänkanden 2003/04:NU5 och NU6

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2003/04:23 Antalet ledamöter i Högsta domstolen

Motioner

med anledning av prop. 2003/04:2 Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

2003/04:MJ4 av Åsa Domeij och Mikaela Valtersson (mp)

2003/04:MJ5 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m)

2003/04:MJ6 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)

2003/04:MJ7 av Lennart Fremling m.fl. (fp)

2003/04:MJ8 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m, fp, kd, c, mp)

2003/04:MJ9 av Jan Andersson m.fl. (c)

med anledning av prop. 2003/04:3 Allmän inpasseringskontroll i vissa kriminalvårdsanstalter och häkten

2003/04:Ju2 av Beatrice Ask m.fl. (m)

2003/04:Ju3 av Johan Pehrson m.fl. (fp)

2003/04:Ju4 av Peter Althin och Yvonne Andersson (kd)

med anledning av prop. 2003/04:7 Lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

2003/04:Ju5 av Johan Pehrson m.fl. (fp)

2003/04:Ju6 av Johan Linander m.fl. (c)

2003/04:Ju7 av Alice Åström m.fl. (v)

2003/04:Ju8 av Leif Björnlod m.fl. (mp)

med anledning av skr. 2003/04:13 Europeiska konventet om EU:s framtid

2003/04:K1 av Björn von der Esch (kd)

2003/04:K2 av Maud Olofsson m.fl. (c)

2003/04:K3 av Anne Ludvigsson m.fl. (s)

Prot. 2003/04:16
21 oktober

2003/04:K4 av Carina Moberg m.fl. (s)
2003/04:K5 av Jan Emanuel Johansson (s)
2003/04:K6 av Gabriel Romanus m.fl. (fp, kd, v, c, mp)

2003/04:K7 av Nils-Erik Söderqvist och Agneta Lundberg (s)
2003/04:K8 av Alf Svensson m.fl. (kd)
2003/04:K9 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)
2003/04:K10 av Bo Lundgren m.fl. (m)
2003/04:K11 av Sinikka Bohlin och Alf Eriksson (s)
2003/04:K12 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
2003/04:K13 av Gustav Fridolin m.fl. (mp)

Prot. 2003/04:16
21 oktober

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 21 oktober

2003/04:38 av *Birgitta Sellén* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Konkurrensen för svenska bönder
2003/04:39 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Kasino
2003/04:40 av *Cecilia Wikström* (fp) till statsrådet Barbro Holmberg
Ansvar för gömda flyktingars sjukvårdskostnader
2003/04:41 av *Cecilia Wikström* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Vårdkostnaderna för gömda flyktingar

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 oktober.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 oktober

2003/04:110 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Morgan Johansson
Bastuklubbar
2003/04:111 av *Åsa Domeij* (mp) till miljöminister Lena Sommestad
Fluorinerade gaser
2003/04:112 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Dödsdroger
2003/04:113 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Bruket av fentanyl

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 oktober.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 oktober

2003/04:54 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Förbud mot katt- och hundskinnsprodukter

den 16 oktober

2003/04:56 av *Veronica Palm* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Brottet våldtäkt

den 17 oktober

2003/04:64 av *Magdalena Andersson* (m) till socialminister Lars Engqvist
Rättspsykiatrisk vård

2003/04:67 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens utveckling

Svaret på fråga 2003/04:54 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

Övriga svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 oktober.

18 § Kammaren åtskildes kl. 19.39.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 16.29 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Återkallelse av motioner	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
5 § Svar på interpellation 2003/04:17 om långsiktig finanspolitisk stabilitet.....	2
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	2
Anf. 2 MAUD OLOFSSON (c).....	3
Anf. 3 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	4
Anf. 4 MAUD OLOFSSON (c).....	5
Anf. 5 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	7
Anf. 6 MAUD OLOFSSON (c).....	7
Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	8
6 § Svar på interpellation 2003/04:8 om den danska skattesänkningen.....	9
Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	9
Anf. 9 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	9
Anf. 10 ANNIKA QARLSSON (c).....	10
Anf. 11 GABRIEL ROMANUS (fp).....	11
Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	12
Anf. 13 TALMANNEN.....	13
Anf. 14 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	13
Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (c).....	14
Anf. 16 GABRIEL ROMANUS (fp).....	14
Anf. 17 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	15
Anf. 18 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	16
Anf. 19 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	16
Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	16
Ajournering.....	17
Återupptagna förhandlingar	17
7 § Information från regeringen om EU-toppmötet i Bryssel.....	18
Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	18
Anf. 22 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	20
Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	20
Anf. 24 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	21
Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	21
Anf. 26 YVONNE RUWAIDA (mp)	21
Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	22
Anf. 28 TALMANNEN.....	22
Anf. 29 YVONNE RUWAIDA (mp)	23
Anf. 30 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	23
Anf. 31 GUNNAR HÖKMARK (m).....	23
Anf. 32 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	24
Anf. 33 GUNNAR HÖKMARK (m).....	25
Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	25

Anf. 35	TOBIAS KRANTZ (fp)	25
Anf. 36	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	26
Anf. 37	TOBIAS KRANTZ (fp)	26
Anf. 38	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	27
Anf. 39	MARGARETA ANDERSSON (c)	27
Anf. 40	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	28
Anf. 41	MARGARETA ANDERSSON (c)	28
Anf. 42	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	28
Anf. 43	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	29
Anf. 44	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	29
Anf. 45	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	29
Anf. 46	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	29
Anf. 47	GABRIEL ROMANUS (fp)	29
Anf. 48	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	30
Anf. 49	GABRIEL ROMANUS (fp)	30
Anf. 50	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	30
Anf. 51	LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	31
Anf. 52	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	31
Anf. 53	LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	31
Anf. 54	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 55	ULF HOLM (mp)	32
Anf. 56	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	33
Anf. 57	ULF HOLM (mp)	33
Anf. 58	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
Anf. 59	ALICE ÅSTRÖM (v)	34
Anf. 60	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	35
Anf. 61	ALICE ÅSTRÖM (v)	35
Anf. 62	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	35
Anf. 63	ANNE LUDVIGSSON (s)	36
Anf. 64	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
Anf. 65	ANNE LUDVIGSSON (s)	36
Anf. 66	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
8 §	Svar på interpellationerna 2003/04:11, 13 och 28 om	
	Tullverket som en del av rättsväsendet	37
Anf. 67	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	37
Anf. 68	ULF SJÖSTEN (m)	38
Anf. 69	TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	39
Anf. 70	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	40
	(forts.)	41
	Ajournering	41
	Återupptagna förhandlingar	41
8 § (forts.)	Svar på interpellationerna 2003/04:11, 13 och 28	
	om Tullverket som en del av rättsväsendet	41
Anf. 71	GUNNAR ANDRÉN (fp)	41
Anf. 72	KARIN GRANBOM (fp)	42
Anf. 73	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	42
Anf. 74	ULF SJÖSTEN (m)	44
Anf. 75	TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	44
Anf. 76	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	45

Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (fp)	46	Prot. 2003/04:16
Anf. 78 KARIN GRANBOM (fp)	47	21 oktober
Anf. 79 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	47	
Anf. 80 ULF SJÖSTEN (m)	49	
Anf. 81 TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	49	
Anf. 82 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	50	
Anf. 83 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	50	
9 § Svar på interpellation 2003/04:15 om regelbördan för företag	51	
Anf. 84 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	51	
Anf. 85 HENRIK VON SYDOW (m)	52	
Anf. 86 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	53	
Anf. 87 HENRIK VON SYDOW (m)	54	
Anf. 88 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	55	
Anf. 89 HENRIK VON SYDOW (m)	56	
Anf. 90 LARS BÄCKSTRÖM (v)	57	
Anf. 91 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	57	
Anf. 92 HENRIK VON SYDOW (m)	58	
Anf. 93 LARS BÄCKSTRÖM (v)	58	
Anf. 94 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	59	
10 § Svar på interpellation 2003/04:12 om valutaspekulation	60	
Anf. 95 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	60	
Anf. 96 ROGER TIEFENSEE (c)	62	
Anf. 97 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	63	
Anf. 98 ROGER TIEFENSEE (c)	63	
Anf. 99 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	64	
Anf. 100 ROGER TIEFENSEE (c)	65	
Anf. 101 Statsrådet GUNNAR LUND (s)	66	
11 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	66	
12 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	66	
13 § Förnyad bordläggning	67	
14 § Bordläggning	67	
15 § Anmälan om interpellationer	68	
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	68	
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	69	
18 § Kammaren åtskildes kl. 19.39	69	

